

โครงการพิเศษทางจิตวิทยา

เรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

จัดทำโดย

นางสาวสายฝน แสนเมือง
รหัสนักศึกษา 590801426485
สาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา

โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา จว.404 โครงการพิเศษทางจิตวิทยา
ปีการศึกษา 2562
คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ชื่อ-สกุล	: นางสาวสายฝน แสนเมือง
ชื่อโครงการพิเศษทางจิตวิทยา	: บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
หลักสูตร	: ศศ.บ. จิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพิเศษทางจิตวิทยา	: อาจารย์นภาพร อยู่ถาวร
ปีการศึกษา	: 2562

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา 2) เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตาม เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน กับความฉลาดทางอารมณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 380 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม จำนวน 5 ตอน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน แบบสอบถามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test for Independent Sample) สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA or F-test) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) คำนวณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ผลการศึกษา พบว่า

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 152.78 คะแนนจากระดับคะแนนเต็ม 208
2. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.01 - 4.00 มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01 - 3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคู่อื่น ๆ มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน
4. นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน
5. สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .271
6. สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .417

กิตติกรรมประกาศ

โครงการพิเศษทางจิตวิทยาฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ของ อาจารย์นภาพร อยู่ถาวร ที่ปรึกษาโครงการพิเศษทางจิตวิทยา และคณาจารย์คณะจิตวิทยา รายชื่อดังต่อไปนี้ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล รองศาสตราจารย์ประณต เค้าฉิม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจษฎา อังกาบสี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัมมัญญิตตา อยู่เจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรควิช จารีกจารีต และ อาจารย์ ดร.อิวัฒน์ รัตนวงศ์แพ ซึ่งให้ความช่วยเหลือและเมตตาแก่ผู้ศึกษา พร้อมทั้งกรุณาให้การแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อความสมบูรณ์ของโครงการพิเศษทางจิตวิทยาฉบับนี้ ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประณต เค้าฉิม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจษฎา อังกาบสี และผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรควิช จารีกจารีต ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ตลอดจนให้คำแนะนำ แก้ไข ปรับปรุงข้อบกพร่องของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วัลลภ สุวรรณดี อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และขอกราบขอบพระคุณ อธิการบดีมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลฉบับทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

ขอขอบพระคุณ นางสาวสุดารัตน์ จามจรี เจ้าหน้าที่ประจำคณะจิตวิทยา ที่ให้ความกรุณาประสานงาน และช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาในการจัดทำโครงการพิเศษทางจิตวิทยาฉบับนี้

ขอขอบคุณนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม นำมาซึ่งข้อมูลที่มีคุณค่ายิ่งในการศึกษาครั้งนี้ และขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาคณะจิตวิทยา ที่ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ ให้ความรักและปรารถนาดีต่อผู้ศึกษาตลอดมา

ท้ายสุดนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อสมคิด คุณแม่บุญเดิม และคุณพินิตยา แสนเมือง บุคคลที่สำคัญที่สุดในชีวิต ผู้ซึ่งให้การสนับสนุน ให้ความรัก ความเมตตา ห่วงใย ให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน แก่ผู้ศึกษาอย่างสม่ำเสมอตลอดมา

คุณค่าของโครงการพิเศษทางจิตวิทยาฉบับนี้ ขอบอบแต่ ครอบครัวยุค คณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ ห่วงใย และให้กำลังใจ ตลอดจนนักวิชาการสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาได้อ้างอิง ดังปรากฏในโครงการพิเศษทางจิตวิทยาฉบับนี้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้โครงการพิเศษทางจิตวิทยาฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1. บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
3. ความสำคัญของการศึกษา.....	3
4. ขอบเขตของการศึกษา.....	3
4.1 ประชากร.....	3
4.2 กลุ่มตัวอย่าง.....	4
4.3 ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
4.4 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
4.5 นิยามปฏิบัติการ.....	5
5. กรอบแนวคิดของการศึกษา.....	7
6. สมมติฐานของการศึกษา.....	7
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์.....	9
1.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์.....	9
1.2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์.....	10
1.3 ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์.....	16
1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์.....	17
1.5 ลักษณะของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์.....	18
1.6 การวัดความฉลาดทางอารมณ์.....	22
1.7 การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์.....	26
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว.....	30
2.1 ความหมายของบุคลิกภาพ.....	30
2.2 ความหมายของบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว.....	31
2.3 ความสำคัญของบุคลิกภาพ.....	33
2.4 แนวคิดของบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว.....	35
2.5 การวัดบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2. (ต่อ)	
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน.....	39
3.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	39
3.2 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์.....	40
3.3 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน.....	41
3.4 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	42
3.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล.....	42
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์.....	44
4.1 เพศกับความฉลาดทางอารมณ์.....	44
4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความฉลาดทางอารมณ์.....	45
4.3 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัวกับความฉลาดทางอารมณ์.....	46
4.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์กับความฉลาดทางอารมณ์.....	47
4.5 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับความฉลาดทางอารมณ์.....	47
3. วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	48
1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	48
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	49
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4. ผลการศึกษาค้นคว้า	60
1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล.....	61
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และความฉลาดทางอารมณ์.....	62
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน.....	66
5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5. (ต่อ)	
1. วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	70
2. สมมติฐานของการศึกษา.....	70
3. ขอบเขตของการศึกษา.....	70
4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	71
5. สรุปผลการศึกษา.....	71
6. อภิปรายผลการศึกษา.....	73
7. ข้อเสนอแนะ.....	79
7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้.....	79
7.2 ข้อเสนอในการศึกษาต่อไป.....	79
บรรณานุกรม.....	80
ภาคผนวก.....	88
ภาคผนวก ก	89
- รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	90
ภาคผนวก ข	91
ข 1 จดหมายขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	92
ข 2 แบบตอบรับกลับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	96
ข 3 แบบตอบรับกลับขอความอนุเคราะห์เข้าทำการเก็บแบบสอบถาม (Try out).....	100
ข 4 หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บแบบสอบถามโครงการพิเศษทางจิตวิทยา.....	102
ข 5 แบบตอบรับกลับขอความอนุเคราะห์เข้าทำการเก็บแบบสอบถาม โครงการพิเศษทางจิตวิทยา.....	104
ภาคผนวก ค	106
- ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือใช้ในการศึกษา.....	107
ภาคผนวก ง	110
- ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	111
- ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	115

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

ภาคผนวก (ต่อ)

ภาคผนวก จ	116
- เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	117
ประวัติผู้ศึกษา.....	127

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 2-1	ตัวอย่างแบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์.....	23
ตารางที่ 3-1	ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล.....	49
ตารางที่ 3-2	ตารางสรุปจำนวนข้อคำถามในแต่ละขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ.....	51
ตารางที่ 3-3	ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์.....	51
ตารางที่ 3-4	ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน.....	52
ตารางที่ 3-5	ตัวอย่างแบบสอบถามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว.....	53
ตารางที่ 3-6	ตัวอย่างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์.....	54
ตารางที่ 3-7	เกณฑ์การประเมินระดับความฉลาดทางอารมณ์.....	57
ตารางที่ 4-1	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	61
ตารางที่ 4-2	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	61
ตารางที่ 4-3	จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามบุคลิกภาพ.....	61
ตารางที่ 4-4	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ จำแนกเป็นรายข้อ.....	62
ตารางที่ 4-5	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน จำแนกเป็นรายข้อ.....	64
ตารางที่ 4-6	ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความฉลาดทางอารมณ์ จำแนกเป็นรายด้าน.....	65
ตารางที่ 4-7	ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามเพศ.....	66
ตารางที่ 4-8	ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	66
ตารางที่ 4-9	การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาจำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	67
ตารางที่ 4-10	ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว.....	67
ตารางที่ 4-11	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์.....	68

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
ตารางที่ 4-12	ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน กับความฉลาดทางอารมณ์.....	68
ตารางที่ 4-13	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	69
ตารางที่ ค-1	การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์.....	107
ตารางที่ ค-2	การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน.....	109
ตารางที่ ง-1	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์.....	111
ตารางที่ ง-2	ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน.....	114
ตารางที่ ง-3	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละฉบับ.....	115

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

ภาพที่ 1-1	กรอบแนวคิดของการศึกษา.....	7
------------	----------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และเทคโนโลยี ส่งผลให้บุคคลแต่ละคนเร่งพัฒนาตนเองให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาตนเองให้ทัดเทียมกับผู้อื่น สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมที่นำมาซึ่งโอกาสในการสร้างรายได้และการพัฒนาประเทศให้มากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามความเจริญทางวัตถุเพียงด้านเดียว ไม่อาจทำให้ทั้งบุคคลและประเทศชาติเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ควรมีการพัฒนาด้านอารมณของบุคคลควบคู่กันไปด้วย ดังที่ สุวิมล จุลวานิช และ นพมณี ฤทธิกุลสิทธิชัย (2556, น.14) กล่าวว่า สภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดจากอิทธิพลของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความฉลาดทางอารมณ์จึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีความมั่นคงทางอารมณ์และสามารถเผชิญกับปัญหาอุปสรรคได้ดี ได้รับความเปลี่ยนแปลงได้และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง บุคคลที่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มักเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากอารมณ์มีอิทธิพลต่อความนึกคิดและพฤติกรรมของคนเป็นอย่างมากหากบุคคลสามารถควบคุมอารมณ์และใช้อารมณ์ให้เกิดประโยชน์ และสอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2543, น.74) ที่กล่าวว่า ความสำเร็จของบุคคลในด้านต่าง ๆ นั้น เป็นผลมาจากความฉลาดทางอารมณ์ถึงร้อยละ 80 ส่วนอีกร้อยละ 20 นั้น เป็นผลมาจากความฉลาดทางเชาวน์ปัญญา ความฉลาดทางด้านสติปัญญาแต่เพียงอย่างเดียวจึงไม่สามารถที่จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จและมีความสุขในชีวิตได้ ดังนั้นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้บุคคลใช้ชีวิตอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จคือความฉลาดทางอารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์จึงนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาบุคคล โดยเฉพาะบุคคลที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน และเป็นวัยที่จะเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ จากการศึกษาของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (อ้างถึงใน กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต, 2555) พบว่า วัยรุ่นไทยมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำกว่ามาตรฐาน และมีแนวโน้มเกิดปัญหาด้านการจัดการทางอารมณ์สูงมากขึ้น สอดคล้องกับ วิไลลักษณ์ พงษ์โสภณ (2555, น.138) กล่าวว่า วัยรุ่นเป็นวัยที่แสวงหาความเป็นอิสระให้กับตนเอง แต่ภาวะการควบคุมอารมณ์ขาดประสิทธิภาพทำให้มีอารมณ์รุนแรง เกิดการเปลี่ยนแปลงง่าย ไม่มั่นคง อ่อนไหว วิตกกังวล ฟุ้งซ่าน โกรธ และโมโหง่าย

ความฉลาดทางอารมณ์ แปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Emotional Quotient หรืออักษรย่อ EQ หมายถึง ความสามารถในการบริหารอารมณ์ให้เป็นไปอย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ มีความเข้าใจในอารมณ์ของตนและผู้อื่น รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนอย่างมีเหตุผล รู้จักจุดดีจุดด้อยของตัวเอง มีทัศนคติที่ดีต่อชีวิต สามารถจัดการกับความเครียดหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างรอบคอบและรู้เท่าทัน สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและอย่างสร้างสรรค์ (กร ศิริโชควัฒนา. 2555, น.13) ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ที่รู้จักใช้ความคิดต่ออารมณ์ของตนเองและผู้อื่นให้เกิดประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้อื่นเป็นสุขและตนเองก็เป็นสุขด้วย (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. 2542, น.25) ซึ่งเป็นทักษะ

เฉพาะตัวที่ทำให้คนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียน การงาน ครอบครัว และชีวิตส่วนตัว เพราะคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์คือคนที่สามารถเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง รู้จักควบคุม จัดการ และแสดงออกทางอารมณ์อย่างเหมาะสม รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่น จึงทำให้ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ประสบความสำเร็จและมีความสุขในชีวิต แต่ในอดีตเข้าใจกันว่ามีเพียงความฉลาดด้านสติปัญญา หรือที่เรียกกันว่า IQ (Intelligent Quotient) สูงเพียงเท่านั้น ก็จะสามารถบ่งบอกระดับความสำเร็จและความสุขในชีวิตได้ ซึ่งความเป็นจริงนั้นไม่ได้เป็นเช่นนั้นเสมอไป

การมีความฉลาดทางอารมณ์นั้นเกิดได้จากปัจจัยหลายประการ โดยการศึกษาของ ชันนภรณ์ ลักขมิพิเชษฐ์ (2545, น.55) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ โดยหากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะทำให้บุคคลเกิดความวิตกกังวลใจ ไม่สบายใจในอนาคตของตน วัยรุ่นที่ประสบความสำเร็จในการเรียนมีแนวโน้มที่จะมีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง สามารถช่วยตนเองได้ เมื่อเผชิญกับภาวะความตึงเครียดจะสามารถปรับตัวได้ ส่วนคนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีความวิตกกังวล ท้อถอย สอดคล้องกับ กุลนิตา เต็มชวลา และสุวรรณี พุทธิศรี (2555, น.301) กล่าวว่า ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์สูงไปด้วย ส่วนผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ นักศึกษาที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงจะความสามารถปรับตัว และเผชิญกับปัญหาทั้งทางด้านการเรียนและด้านอื่น ๆ ได้ดีกว่าผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ และมีความสามารถที่จะประเมินตัวเองและสังคม สามารถจัดระบบและจัดการเวลาได้ดีกว่า ส่วนนักศึกษาที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำจะมีพฤติกรรมที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพมากกว่า เช่น การผัดวันประกันพรุ่ง การแยกตัวจากสังคม เป็นต้น การศึกษาของ วรกานต์ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548, น.62) พบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัวและแบบเก็บตัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ โดยนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวจะมีความฉลาดทางอารมณ์สูง เนื่องจากมักจะเป็นบุคคลที่มีอุปนิสัยชอบเข้าสังคม ชอบสร้างสรรค์ เข้ากับผู้อื่นได้ง่ายและมีเพื่อนมาก ในการที่นักศึกษาต้องใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนเป็นจำนวนมาก มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ทำให้นักศึกษาเป็นคนที่สามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ และมักจะไม่ยึดติดอยู่กับความคิดของตนเอง ทำให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี มีความคิดที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ การศึกษาของ ประภาส ปานแจ้ง (2558, น.86) พบว่า เพศหญิงมีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าเพศชาย อาจเนื่องจากเพศหญิงมีรูปแบบการใช้ชีวิตที่มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ มีมนุษยสัมพันธ์ต่อบุคคลรอบข้างมากกว่าเพศชาย ทั้งอาจเป็นผลมาจากได้รับการขัดเกลาทางสังคมในลักษณะของความเป็นกุลสตรีไทย นอกจากนี้ สัมพันธภาพของผู้เรียนและบุคคลแวดล้อม เช่น อาจารย์ และเพื่อนยังพบว่ามีผลสำคัญต่อการทำให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ในระดับที่เหมาะสม โดยการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และอาจารย์ ดังที่ เยาวรัตน์ หวัดเพ็ชร (2559, น.75) ทำการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ ทั้งนี้เป็นเพราะสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันของนักศึกษาและอาจารย์เป็นสิ่งที่ช่วย สนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญา จิตใจ และสังคม และวรกานต์ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548, น.64) ทำการศึกษาสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน พบว่า มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ โดย

นักศึกษาที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน จะสามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังที่ นิรมล สุวรรณโคตร (2553, น.28) กล่าวว่า นักศึกษาที่มีปัญหาด้านสัมพันธภาพกับผู้อื่น มักจะมีปัญหาด้าน การเรียน การเรียนไม่ประสบความสำเร็จทำให้เกิดความเครียดทางอารมณ์ และไม่มีความสุข

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เนื่องจากนักศึกษาอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นช่วงวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต และเป็น วัยแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ และด้านสังคมจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ โดยศึกษาตัวแปร ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่าง นักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน เพื่อทราบว่าตัวแปรใดมีความเกี่ยวข้องกับ ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา และเพื่อนำตัวแปรดังกล่าวไปเป็นข้อมูลหรือแนวทางในการ เสริมสร้างหรือพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้นักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์เพิ่มมากขึ้น รู้เท่าทันอารมณ์ ของตนเอง สามารถควบคุม และจัดการกับอารมณ์ของตนเอง รวมไปถึงแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมแก่ กาลเทศะ นำไปสู่การศึกษาเล่าเรียนได้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา
- 2.2 เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตาม เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว
- 2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่าง นักศึกษากับเพื่อน กับความฉลาดทางอารมณ์

3. ความสำคัญของการศึกษา

ผลการศึกษาครั้งนี้ทำให้ทราบระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาและปัจจัยที่เกี่ยวข้อง กับความฉลาดทางอารมณ์ อันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา ในการนำผลที่ได้ไปใช้ เป็นแนวทางในการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ รวมถึงจัดการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับช่วงวัยของนักศึกษา นำมาซึ่งการประสบความสำเร็จทั้งด้านการศึกษาและชีวิต ส่วนตัวของนักศึกษาต่อไป

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่กำลังศึกษาอยู่ใน ปีการศึกษา 2562 จำนวน 7,565 คน (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ณ วันที่ 13 กันยายน 2562)

4.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 380 คน ได้มาจากการใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1967 อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2549, น.47) โดยกำหนดให้ค่าระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % ความคลาดเคลื่อนที่ 5 % และใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างในลักษณะการบังเอิญพบ (Accidental Selection) จากประชากรทั้งหมด (สุวิมล ติรกานันท์. 2549, น.194-195)

4.3 ตัวแปรที่ศึกษา

4.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) เพศ ได้แก่
 - 1.1) เพศชาย
 - 1.2) เพศหญิง
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.1) 0.01 - 2.00
 - 2.2) 2.01 - 3.00
 - 2.3) 3.01 - 4.00
- 3) บุคลิกภาพ
 - 3.1) แบบแสดงตัว
 - 3.2) แบบเก็บตัว
- 4) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
- 5) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

4.3.2 ตัวแปรตาม คือ ความฉลาดทางอารมณ์

- 1) ด้านดี
- 2) ด้านเก่ง
- 3) ด้านสุข

4.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

4.4.1 นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 ถึง ชั้นปีที่ 4 ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

4.4.2 เพศ หมายถึง ลักษณะที่ติดตัวมาแต่กำเนิดของนักศึกษา แบ่งเป็น เพศชาย และเพศหญิง

4.4.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความสามารถทางการเรียนของนักศึกษา ซึ่งวัดจากคะแนนเฉลี่ยสะสม (Grade Point Average : GPA) ในปีการศึกษา 2562 แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- 1) 0.01 - 2.00
- 2) 2.01 - 3.00
- 3) 3.01 - 4.00

4.5 นิยามปฏิบัติการ

4.5.1 ความฉลาดทางอารมณ์ (กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2543) หมายถึง การรับรู้ เข้าใจ และปรับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นแหล่งพลังงานของบุคคล การรับข้อมูล ความไว้วางใจ ความคิดสร้างสรรค์และอิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ โดยความฉลาดทางอารมณ์ แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม

2) ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

3) ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเองพอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ

ในการศึกษาครั้งนี้ วัดความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2543) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ตั้งแต่ จริงมาก (4) ถึง ไม่จริง (1) จำนวน 52 ข้อ มีคะแนนเต็ม 208 คะแนน โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนรวมของความฉลาดทางอารมณ์ คือ ผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า 140 แสดงว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ ผู้ที่ได้คะแนนตั้งแต่คะแนน 140 ถึง 170 แสดงว่า มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ และผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่า 170 แสดงว่า มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่าปกติ

4.5.2 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลในด้านการเข้าสังคม ความชอบงานสร้างสรรค์และความรื่นเริง การคบเพื่อน การพูดคุย ความชอบการเรียนรู้ ความชอบความตื่นเต้น การรับการกระตุ้นจากภายนอก ความชอบการเปลี่ยนแปลง ความชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ความชอบเป็นอิสระ การมองโลกในแง่ดี ความก้าวร้าวและสภาวะอารมณ์

ผู้ศึกษาแบ่งบุคลิกภาพตามแนวคิดของ ไอเซนค์ (Eysenck. 1970, น.59-60 อ้างถึงใน นวลละออ สุภาพล (2534, น.84) ออกเป็น 2 ประเภท คือ บุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Introvert Personality) และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extravert Personality) โดยมีความหมายดังนี้

1) บุคลิกภาพแบบเก็บตัว หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลที่มีความเยียบขรึม ชอบคิดพิจารณาตนเอง ไม่ชอบการพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น ยกเว้นคนใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิท ชอบอ่านหนังสือมากกว่าเข้าสังคม ชอบวางแผนต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า รับการกระตุ้นจากภายนอกได้น้อย ไม่ชอบความตื่นเต้น ใช้ชีวิตอย่างเคร่งขรึม มีระเบียบแบบแผน ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี โดยปกติไม่มีความประพฤติในทางก้าวร้าว ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย มีค่านิยมที่ยึดมาตรฐานทางศีลธรรม

2) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลที่มีความสามารถในการเข้าสังคม ชอบงานสร้างสรรค์รื่นเริง มีเพื่อนมาก ช่างพูดช่างคุย ไม่ชอบการเรียนรู้หรือการทำงานตามลำพัง ชอบความตื่นเต้น รับการกระตุ้นจากภายนอกได้มาก ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลา ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบความเป็นอิสระและความสนุกสนาน ตลกขบขัน ค่อนข้างมองโลกในแง่ดี ก้าวร้าวและอารมณ์เสียได้ง่าย

ในการศึกษาครั้งนี้ วัดบุคลิกภาพด้วยแบบวัดบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัวของ นवलละอ อสุภผล (2534, น.84) ซึ่งแปลและปรับปรุงมาจากแบบวัดบุคลิกภาพของ ไอเซ็นต์ (Introversion-Extraversion in the Eysenck Personality Inventory : Wilson. 1997, p.187) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด (6) ถึง ไม่จริงเลย (1) มีจำนวน 17 ข้อ โดยใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว

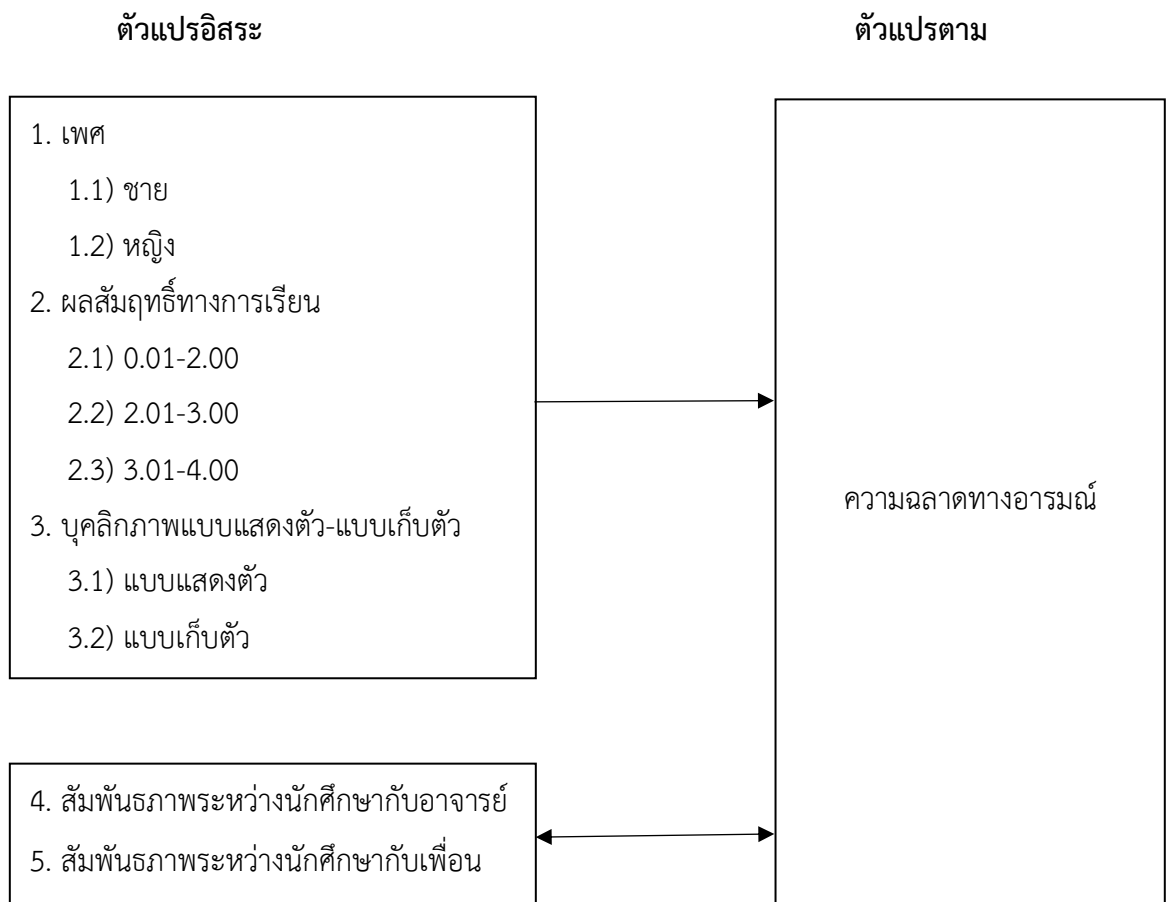
4.5.3 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา และการปฏิบัติตนของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยการปฏิบัติตนของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา ได้แก่ การให้ความรัก การเอาใจใส่ ให้ความเป็นกันเอง ยอมรับฟังความคิดเห็น ให้คำปรึกษาทางการเรียน และการดำเนินชีวิตส่วนตัว ส่วนการปฏิบัติตนของนักศึกษาต่ออาจารย์ ได้แก่ การให้ความเคารพ เชื่อฟัง ให้เกียรติอาจารย์ และปฏิบัติตามคำสั่งของอาจารย์ การขอคำแนะนำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ เมื่อมีปัญหา และช่วยเหลืออาจารย์ตามที่ตนสามารถทำได้

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ โดยใช้แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด (5) ถึง ไม่จริงเลย (1) ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่ามีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ดีกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

4.5.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของนักศึกษา กับเพื่อน ทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาส่งกันและกัน การห่วงใยสนิทสนมกัน การยอมรับฟังความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งด้านการเรียนและเรื่องทั่วไป และร่วมไปถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาวัดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน โดยใช้แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด (5) ถึง ไม่จริงเลย (1) ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าแสดงว่ามีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนดีกว่าผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่า

5. กรอบแนวคิดของการศึกษา

ภาพที่ 1-1 กรอบแนวคิดของการศึกษา

6. สมมติฐานของการศึกษา

- 6.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน
- 6.2 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน
- 6.3 นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน
- 6.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์
- 6.5 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งสาระสำคัญออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์
 - 1.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์
 - 1.2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์
 - 1.3 ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์
 - 1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์
 - 1.5 ลักษณะของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์
 - 1.6 การวัดความฉลาดทางอารมณ์
 - 1.7 การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว
 - 2.1 ความหมายของบุคลิกภาพ
 - 2.2 ความหมายของบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว
 - 2.3 ความสำคัญของบุคลิกภาพ
 - 2.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว
 - 2.5 การวัดบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว
3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
 - 3.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
 - 3.2 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
 - 3.3 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
 - 3.4 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
 - 3.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์
 - 4.1 เพศกับความฉลาดทางอารมณ์
 - 4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความฉลาดทางอารมณ์
 - 4.3 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัวกับความฉลาดทางอารมณ์
 - 4.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์กับความฉลาดทางอารมณ์
 - 4.5 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับความฉลาดทางอารมณ์

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

1.1 ความหมายของความฉลาดทางอารมณ์

ความฉลาดทางอารมณ์ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Emotional Intelligence” หรือเรียกกันทั่วไปว่า EQ ซึ่งเป็นคำย่อเดิมในภาษาอังกฤษว่า “Emotional Quotient” มีผู้ให้คำจำกัดความที่แตกต่างกันออกไป เช่น เซาว์อารมณ์ ปัญญาอารมณ์ อัจฉริยะทางอารมณ์ ความเฉลียวฉลาดทางอารมณ์ เป็นต้น สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้คำว่า ความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของคำว่าความฉลาดทางอารมณ์ ไว้ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2543, น.14) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง การรับรู้ เข้าใจและปรับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม เพื่อเป็นแหล่งพลังงานของบุคคล การรับข้อมูล ความไว้วางใจ ความคิดสร้างสรรค์ และอิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์

ทศพร ประเสริฐสุข (2543, น.10) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถลักษณะหนึ่งของบุคคล ที่จะตระหนักถึงความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนเองและของผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์ และแรงกระตุ้นภายใน ตลอดจนสามารถระออยการตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสมแก่กาลเทศะ สามารถให้กำลังใจตนเองในการเผชิญกับอุปสรรคและข้อขัดแย้งต่าง ๆ ได้อย่างไม่คับข้องใจ รู้จักจัดความเครียดที่ขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อันมีค่าของตนได้ สามารถชักนำความคิดและการกระทำของตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทั้งในฐานะผู้นำหรือผู้ตามได้อย่างมีความสุข จนประสบความสำเร็จในการเรียน ความสำเร็จในอาชีพ ตลอดจนประสบความสำเร็จในชีวิต

อารี พันธุ์ณี (2542, น.125) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับรู้อารมณ์ของตนเอง รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเอง จัดการกับอารมณ์ของตนเองและแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม และรับรู้อารมณ์ของผู้อื่น ตอบสนองความและต้องการของผู้อื่น ได้ถูกต้อง

กร ศิริโชควัฒนา (2555, น.13) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการบริหารอารมณ์ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ มีความเข้าใจในอารมณ์ของตนและผู้อื่น รู้จักควบคุมอารมณ์ของตนอย่างมีเหตุผล โดยไม่จำเป็นต้องเก็บกดเพื่อรอการระเบิดในภายหลัง รู้จักจุดดีจุดด้อยของตัวเอง มีทัศนคติที่ดีต่อชีวิต มองโลกในแง่ดี สามารถจัดการกับความเครียดหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างรอบคอบและรู้เท่าทัน สามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และอย่างสร้างสรรค์

สาลิกา เมธนาวิณ (2545, น.13) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรู้จักอารมณ์ ความรู้สึกของตน ให้ตระหนักรู้ มีสติ รู้เท่าทันสาเหตุและความแปรผันด้านอารมณ์ของตน และสามารถควบคุมพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมแก่กาลเทศะ เป็นการเรียนรู้ พุดคุยภายในตน บริหารจัดการอารมณ์ ภาวะอารมณ์ อุปนิสัยของตนไปในทางที่สร้างประโยชน์ สร้างแรงจูงใจที่ดีให้แก่ตนเองในทางสร้างสรรค์ และเป็นความสามารถของบุคคลในการเรียนรู้จักอารมณ์ของผู้อื่น การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น

เทอดศักดิ์ เดชคง (2545, น.15) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการรับรู้และเข้าใจตนเอง เห็นใจผู้อื่น มีความมุ่งมั่น อดทน รอคอยเพื่อไปยังเป้าหมาย มองโลกในด้านบวก และรู้จักจัดการกับปัญหาและความขัดแย้งของตนได้

คูเปอร์และซาวาฟ (Cooper & Sawaf. 1997 อ้างถึงใน วิไลลักษณ์ พงษ์โสภาน. 2555, น.65) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของรากฐานในการสร้างสัมพันธ์ภาพในการรับรู้ เข้าใจ รู้จัก ใช้พลังทางอารมณ์ของตนและโน้มน้าวจิตใจผู้อื่น

สโลเวอร์และมาเยอร์ (Salover & Mayer อ้างถึงใน ประภาศ ปานแจ้ง. 2544, น.10) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น มีความตระหนักรู้เท่าทันในอารมณ์ และสามารถใช้ประโยชน์จากการตระหนักรู้ทางอารมณ์และความรู้สึก เป็นแนวทางในการแสดงออกทางด้านความคิดเห็น และพฤติกรรมของบุคคลอย่างเหมาะสม

โกลแมน (Goleman. 1998 อ้างถึงใน เวณี กรีทอง. 2549, น.12) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและความรู้สึกของผู้อื่น จนสามารถบริหาร หรือจัดการอารมณ์ของตนเอง เพื่อเป็นแรงจูงใจในการสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นได้อย่างประสบความสำเร็จ

จากความหมายของความฉลาดทางอารมณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถลักษณะหนึ่งของบุคคลที่สามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง สามารถควบคุมและจัดการกับอารมณ์ของตนเอง รวมไปถึงการแสดงพฤติกรรม ได้อย่างเหมาะสมแก่กาลเทศะ เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น และสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขและอย่างสร้างสรรค์

1.2 องค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543, น.34-35) ได้แบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์เป็น 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ซึ่งประกอบด้วยความสามารถต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1) ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1) ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ประกอบด้วย

1.1.1) รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง

1.1.2) ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้

1.1.3) แสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2) ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น ประกอบด้วย

1.2.1) ใส่ใจผู้อื่น

1.2.2) เข้าใจและยอมรับผู้อื่น

1.2.3) แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม

1.3) ความสามารถในการรับผิดชอบ ประกอบด้วย

1.3.1) รู้จักการให้ รู้จักการรับ

1.3.2) รู้จักรับผิด รู้จักให้อภัย

1.3.3) เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2) ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

2.1 ความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง

- 2.1.1) ศักยภาพของตนเอง
- 2.1.2) สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเองได้
- 2.1.3) มีความมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย

2.2 ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา

- 2.2.1) รับรู้และเข้าใจปัญหา
- 2.2.2) มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
- 2.2.3) มีความยืดหยุ่น

2.3 ความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น

- 2.3.1) รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
- 2.3.2) กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม
- 2.3.3) แสดงความเห็นที่ขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

3) ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเองพอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ

3.1) ความภูมิใจในตนเอง

- 3.1.1) เห็นคุณค่าในตนเอง
- 3.1.2) เชื่อมั่นในตนเอง

3.2) ความพึงพอใจในชีวิต

- 3.2.1) รู้จักมองโลกในแง่ดี
- 3.2.2) มีอารมณ์ขัน
- 3.2.3) พพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่

3.3) ความสงบทางใจ

- 3.3.1) มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข
- 3.3.2) รู้จักผ่อนคลาย
- 3.3.3) มีความสงบทางจิตใจ

โดยสรุปกรมสุขภาพจิตแบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์เป็น 3 ด้าน ตรงตามเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2542 คือ จัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี และใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ซาโลเวย์และเมเยอร์ (Salovey & Mayer. 1990, น.185-211 อ้างถึงใน จารุวรรณ สกฤค. 2545, น.18-19) ได้เสนอองค์ประกอบ 5 ประการ ของความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้

1) การตระหนักรู้อารมณ์ตน (Knowing One's Emotion Or Self Awareness) ได้แก่ การสังเกตและรับรู้อารมณ์ที่เกิดขึ้นของตนตามที่เป็นจริง มีความสามารถในการหยั่งรู้ความเปลี่ยนแปลงภาวะ

อารมณ์ของตนในแต่ละช่วงเวลาและแต่ละสถานการณ์ เข้าใจความรู้สึกของตนอย่างถ่องแท้ เข้าใจถึงความรู้สึกภายในที่แสดงออกทางร่างกายหรือกิริยาอาการที่ร่างกายแสดงออก เมื่อมีสิ่งเร้ามากระทบอารมณ์

2) การจัดการกับอารมณ์ (Managing Emotion) ได้แก่ การจัดการกับอารมณ์ของตนได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ มีความสามารถและเทคนิคในการผ่อนคลายความวิตกกังวล การละวางความเศร้า โศก โกรธ ผิดหวัง เสียใจ ได้ง่าย สามารถควบคุมตนเองไม่ให้แสดงอารมณ์ เช่น เมื่อเกิดอารมณ์ฉุนเฉียว สามารถปรับภาวะอารมณ์ให้กลับสู่สภาวะปกติได้โดยเร็ว มีการไตร่ตรองก่อนตัดสินใจ

3) การจูงใจตน (Motivating Oneself) ได้แก่ การสร้างแรงจูงใจให้ตนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ กระตุ้นเตือนตนเองให้มีความกระตือรือร้น มุ่งมั่นไม่ท้อถอย สามารถอดทนรอผลที่ดีกว่าในภายหลัง มีความเชื่อมั่นว่าสามารถทำได้ ผึกฝนตนเอง มีทัศนคติมองโลกในแง่ดี

4) การรับรู้อารมณ์ของบุคคลอื่น (Recognize Emotion in Others) ได้แก่ การมีความรู้สึกร่วม มีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา สามารถรับรู้อารมณ์และความต้องการ และสามารถแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

5) การจัดการความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น (Handling Relationships) ได้แก่ ความสามารถในการสร้างและรักษาสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถจัดการกับความขัดแย้งระหว่างบุคคลได้

กร ศิริโชควัฒนา (2555, น.21-26) ได้เสนอองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้

1) มีความรู้ความเข้าใจในอารมณ์ของตนเอง หมายถึง การรู้ให้เท่าทันอารมณ์ที่เกิดขึ้นในทุกขณะของตน รู้จักข้อดีข้อด้อยของตนเอง รู้จักประเมินหรือให้คะแนนตนเอง

2) มีความสามารถในการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง หมายถึง การเรียนรู้ที่จะจัดการกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นของตัวเองได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3) มีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น หมายถึง การเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ซึ่งมนุษยสัมพันธ์มีความสำคัญอย่างยิ่ง ต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมอย่างมีความสุขและราบรื่นสร้างสรรค์

4) มีความเข้าอกเข้าใจผู้อื่น หมายถึง ความสามารถที่เราควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง หากต้องการอยู่อย่างมีความสุขในสังคมอย่างราบรื่นและสร้างสรรค์ ช่วยลดปัญหาการเกิดความขัดแย้งในสังคมนั้นไปถึงอาชญากรรมเลวร้าย

5) มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองได้ หมายถึง มีความสามารถในการรู้จักและทำความเข้าใจกับอารมณ์และความต้องการของตัวเอง ประกอบด้วย รู้จักมองโลกในแง่ดี มีความซื่อสัตย์ หรือจงรักภักดี มีความคิดใหม่ ๆ ที่สร้างสรรค์ มีพลังอันแรงกล้าและความพยายาม

ทศพร ประเสริฐสุข (2558, น.12-13 อ้างถึงใน เจษฎา บุญมาโฮม. 2544) ได้เสนอองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ โดยยึดตามแนวคิดของ สโลเวอร์ (Salovey) และ โกลแมน (Goleman) สรุปได้ 5 ประการดังนี้

1) การตระหนักรู้ตนเอง เป็นความสามารถที่จะรับรู้และเข้าใจความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนเองได้ตามความเป็นจริง สามารถประเมินตนเองได้อย่างชัดเจนตรงไปตรงมา มีความเชื่อมั่น รู้จักจุดเด่น จุดด้อยของตนเอง เป็นคนซื่อตรง พูดแล้วรักษาคำพูด มีจรรยาบรรณ เข้าใจตนเอง

2) การจัดการกับอารมณ์ตนเอง หรือบางที่อาจเรียกว่าการกำหนดตนเอง เป็นความสามารถที่จะจัดการกับอารมณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ประกอบด้วยความสามารถในการควบคุมตนเอง มีความสามารถในการปรับตัว และมีความสามารถในการสร้างแนวคิดใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต

3) การจูงใจตนเอง เป็นความสามารถที่จะจูงใจตนเองที่เรียกว่า แรงจูงใจในใฝ่สัมฤทธิ์ มองโลกในแง่ดี สามารถนำอารมณ์และความรู้สึกของตนเองมาสร้างพลังในการกระทำสิ่งต่าง ๆ และเป็นพลังในการให้กำลังใจตนเองในการคิดและการกระทำอย่างสร้างสรรค์

4) การรู้จักสังเกตความรู้สึกของผู้อื่น หมายถึง ความสามารถที่จะเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีจิตใจให้บริการ สามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม

5) การดำเนินการด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งเป็นลักษณะที่เป็นทักษะทางสังคม เป็นความสามารถที่จะรู้เท่าทันอารมณ์ของผู้อื่น เป็นทักษะทางสังคมที่จะมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อันจะส่งผลให้เกิดความเป็นผู้นำ ความสามารถลักษณะนี้จะประกอบไปด้วยการสื่อความที่ดี และการบริหารความขัดแย้ง เป็นต้น

โกลแมน (Goleman. 1998, น.26-27 อ้างถึงใน ประภาศ ปานแจ้ง. 2544, น.13-15) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของ ความฉลาดทางอารมณ์ แบ่งออกเป็น 2 สมรรถนะ ดังนี้

1) สมรรถนะส่วนบุคคล (Personal Competence) เป็นความสามารถในการบริหารจัดการกับตนเองได้อย่างดี ประกอบด้วย

1.1) การตระหนักรู้ตน (Self - Awareness) เป็นการตระหนักรู้ความรู้สึกและความโน้มเอียงของตนเอง เป็นผู้ที่มีความรู้เท่าทันตนเอง สามารถหยั่งรู้โดยการสำรวจตนเอง รู้ถึงความเป็นไปได้ของตนเองต่อการตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ รอบตัว และความพร้อมของตนเอง ประกอบด้วย

1.1.1) การตระหนักรู้ในอารมณ์ตนเอง (Emotional Awareness) เป็นผู้รู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง รู้ถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความรู้สึกนั้น ๆ และคาดคะเนผลที่จะเกิดตามมาได้

1.1.2) การประเมินตนเองอย่างถูกต้อง (Accurate Self - Awareness) สามารถประเมินตนเองได้ตรงความเป็นจริง รู้จุดเด่น จุดด้อย และความมีคุณค่าของตนเอง

1.1.3) ความมั่นใจในตนเอง (Self - Confidence) สามารถจัดการกับความรู้สึกภายในตนเองได้ โดยให้อยู่ในสภาวะที่พอเหมาะพอดี

1.2) ความสามารถในการจัดระบบระเบียบกฎเกณฑ์ชีวิต (Self - Regulation) การควบคุมหรือจัดระบบระเบียบแห่งชีวิต ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถ ประกอบด้วย

1.2.1) การควบคุมตนเอง (Self - Control) สามารถจัดการกับภาวะอารมณ์ หรือความฉุนเฉียวต่าง ๆ ได้

1.2.2) ความน่าเชื่อถือได้ (Trustworthiness) เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ เป็นที่ไว้วางใจ รักษาคุณงามความดีเป็นแนวทางชีวิต

1.2.3) ความอดทนอดกลั้น (Conscientiousness) เป็นผู้ใช้สติปัญญา แสดงความรับผิดชอบ

1.2.4) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptation) มีความสามารถในการปรับตัว มีความยืดหยุ่น สามารถจัดการกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้

1.2.5) ความคิดริเริ่มแปลกใหม่ (Innovation) ชอบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ เปิดใจกว้างต่อความคิด และข้อเสนotechniqueใหม่ได้อย่างมีความสุข

1.3) ความสามารถสร้างแรงจูงใจ และจูงใจตนเองได้ (Motivation) สร้างแรงกระตุ้นอารมณ์ความรู้สึกของตนเอง โดยวางแนวทางหรือวิถีทางที่เกื้อหนุนต่อการมุ่งสู่เป้าหมาย ประกอบด้วย

1.3.1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยพยายามทำภารกิจต่าง ๆ อย่างมีการปรับปรุงให้ได้มาตรฐานอันดีเลิศ

1.3.2) ความผูกพัน (Commitment) ยึดมั่นกับเป้าหมายของกลุ่ม และเป้าหมายขององค์กร

1.3.3) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) คิดริเริ่ม ตั้งใจ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามที่โอกาสจะเอื้ออำนวย

2) สมรรถนะทางสังคม (Social Competence) เป็นการสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดี กับผู้อื่น ประกอบด้วย

2.1) การรักษาสัมพันธภาพ (Empathy) หมายถึง การตระหนักรู้ถึงความต้องการ ความรู้สึกของผู้อื่นและมีความสนใจห่วงใยผู้อื่น ดังนี้

2.1.1) การเข้าใจผู้อื่น (Understanding Others) ตระหนักรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดและมุมมองของผู้อื่น สนใจและให้ความสำคัญผู้อื่นมากขึ้น

2.1.2) การพัฒนาผู้อื่น (Development Orientation) ทราบความต้องการและช่วยพัฒนาให้เขามีความรู้ความสามารถตามที่เขาต้องการ

2.1.3) การมีจิตใจใฝ่บริการ (Service Orientation) มีจิตใจใฝ่บริการ คัดคะแนนและตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่น หรือผู้ที่มาติดต่อสัมพันธ์กับตนเองได้โอกาสจะเอื้ออำนวยบุคคลอื่นหรือผู้ที่มาติดต่อสัมพันธ์กับตนเองได้

2.1.4) การรับรู้ความแตกต่างของผู้อื่น (Leveraging Diversity) ให้โอกาสผู้อื่น เข้าใจในความแตกต่างของบุคคลแต่ละคน

2.1.5) การตระหนักถึงการอยู่ร่วมกัน (Political Awareness) ตระหนักรู้ถึงความคิดเห็นของกลุ่ม และสามารถคัดค้านสถานการณ์ในด้านความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มได้

2.2) ทักษะทางสังคม (Social Skills) เป็นความคล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่นอย่างมีทักษะความสามารถในการแสวงหาความร่วมมือจากผู้อื่น ประกอบด้วย

2.2.1) ศิลปะในการจูงใจผู้อื่น (Influence) ความสามารถในการโน้มน้าวใจ สามารถแสดงวิธีการโน้มน้าวให้ผู้อื่นคล้อยตามได้อย่างนุ่มนวลและได้ผลดี

2.2.2) การสื่อสาร (Communication) มีกระบวนการสื่อสารที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือ

2.2.3) การจัดการความขัดแย้ง (Conflict management) สามารถจัดการกับความขัดแย้งได้ดี เจรจาต่อรองแก้ไขปัญหา และหาทางยุติข้อขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม

2.2.4) ความเป็นผู้นำ (Leadership) มีความเป็นผู้นำ สามารถจูงใจและแนะนำทั้งตัวบุคคลและกลุ่มได้อย่างดี ถูกทิศทาง

2.2.5) การกระตุ้นการเปลี่ยนแปลง (Change Catalyst) สามารถกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่มในการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี หรือมีความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง

2.2.6) การสร้างความผูกพัน (Building bonds) สร้างสายสัมพันธ์ เสริมสร้างความร่วมมือ ร่วมใจกัน เพื่อปฏิบัติภารกิจในบรรลุเป้าหมาย

2.2.7) ความร่วมมือ (Collaboration) ร่วมมือกับกลุ่มเพื่อการบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

2.2.8) ความสามารถทำงานเป็นหมู่คณะ (Team Capabilities) สร้างสมรรถนะของทีมงานให้เกิดพลังและร่วมมือกัน เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมาย

คูเปอร์และซาวาฟ (Cooper & Sawaf, 1997 อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2543, น.19) เสนอรูปแบบของความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้านที่สำคัญ ดังนี้

1) ความรอบรู้ทางอารมณ์ รู้เท่าทันอารมณ์ตนเอง ความซื่อสัตย์ทางอารมณ์ อารมณ์ที่มีพลังการรับทราบผล

2) ความเหมาะสมทางอารมณ์ สามารถหยั่งรู้ตามความเป็นจริง การไว้น้ำใจเชื่อใจ การแสดงความไม่พอใจในเชิงสร้างสรรค์ ปรับ ยืดหยุ่น รู้กาลเทศะ กลับคืนสู่สภาพปกติทางอารมณ์และการเดินทาง

3) ความลึกซึ้งทางอารมณ์

- การผูกพัน รับผิดชอบ มีสติ
- มีเป้าหมาย ศักยภาพโดดเด่น
- พุดกับทำตรงกันด้วยคุณธรรม
- โน้มน้าวโดยใช้สิทธิ์ อำนาจ

4) ความไปกันได้ทางอารมณ์

- ใช้อารมณ์ที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์
- การแสดงหยั่งรู้ คิดใคร่ครวญได้ เล็งเห็นโอกาส สร้างอนาคต

เทอดศักดิ์ เดชคง (2542, น.62-65) เสนอองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์โดยอาศัยหลักพระพุทธศาสนา ดังนี้

1) ความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งอาศัยธรรมะหมวดพรหมวิหาร 4 เป็นตัวแทนของความเห็นอกเห็นใจ

2) สติ อาศัยธรรมะข้อสติปัฏฐาน 4 จะช่วยให้สงบจิตใจจากความวุ่น ทำให้เข้าใจความหมายของชีวิต

3) การแก้ไขข้อขัดแย้ง แบ่งความขัดแย้งทางอารมณ์ในตนเอง และความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือธรรมชาติ การแก้ไขทำโดยการใช้ปัญญาตามธรรมะเรื่องอริยสัจ 4 เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข จากองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วยมีความสามารถรับรู้ถึงอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น การสร้างแรงจูงใจ จัดการกับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถในการปรับตัว และมีความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับคนอื่น ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543) แบ่งออกเป็น 3 ประการ ได้แก่ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข เนื่องจากเป็นการแบ่งองค์ประกอบที่เหมาะสมสำหรับประชาชนไทย ตั้งแต่อายุ 12-60 ปี ซึ่งอยู่ในช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

1.3 ความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์

สุวิมล จุวานิช และ นพมณี ฤทธิกุลสิทธิชัย. (2556, น.14) กล่าวว่า สภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดจากอิทธิพลของความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความฉลาดทางอารมณ์จึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะมีความมั่นคงทางอารมณ์ และสามารถเผชิญกับปัญหาอุปสรรคได้ดี รับความเปลี่ยนแปลงได้และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง บุคคลที่สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มักเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากอารมณ์มีอิทธิพลต่อความนึกคิดและพฤติกรรมของคนเป็นอย่างมาก หากบุคคลสามารถควบคุมอารมณ์และใช้อารมณ์ให้เกิดประโยชน์ อารมณ์จะเป็นสิ่งที่ให้คุณมากกว่าจะเป็นโทษ

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, น.2) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ช่วยให้บุคคลดำรงสติได้เรียนรู้โดยตรงเกี่ยวกับอารมณ์ สามารถเข้าใจและจัดการกับอารมณ์ของตนได้ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาลแก่ตนเอง ในการติดต่อเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นย่อมสามารถสื่อสารด้วยความเห็นอกเห็นใจ มีแรงจูงใจ อย่างสร้างสรรค์ และที่สำคัญทำให้รู้จักการรักษาความสมดุลระหว่างความมีเหตุผลกับอารมณ์

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2543, น.15-16) กล่าวว่า บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะสามารถรู้จักเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง สามารถควบคุม จัดการและแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีสติที่สามารถรับรู้ว่าจะทำอะไร รู้สึกอย่างไร ตลอดจนสามารถรับรู้สภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม มีพลังและแรงบันดาลใจที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุเป้าหมายของชีวิต สามารถอดทนอดกลั้นต่อสภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สามารถเผชิญกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียดได้อย่างเหมาะสม มีความยืดหยุ่นต่อการปรับตัว สามารถควบคุมตนเองได้ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมทั้งการมองโลกในแง่ดี จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวัน และการทำงานได้

ช่อลัดดา ขวัญเมือง (2542, น.19) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ มีความสำคัญทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับองค์กร ระดับสังคมและประเทศ มีความสำคัญทั้งในครอบครัว สถานศึกษา สถานที่ทำงาน และชุมชน

โดนัลด์สัน (Donaldson, 1997, น. 2 อ้างถึงใน สุรียพร รุ่งกำจัด. 2556, น.32) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญยิ่ง ต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และมีความสำคัญมากกว่าเขาวนปัญญา บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จะรู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเอง สามารถที่จะเผชิญความเครียดได้อย่างเหมาะสม มีความยืดหยุ่น มีเป้าหมายในชีวิต มองโลกในแง่ดี และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

วีระวัฒน์ ปันดินามัย (2544, น.38-39) กล่าวว่าความฉลาดทางอารมณ์ ถือเป็นการเรียนรู้และรู้จักอารมณ์ ความรู้สึกของตน ให้ตระหนักมีสติ รู้เท่าทันสาเหตุและความแปรผันด้านอารมณ์ของตน เป็นการเรียนรู้ พุดคุยภายในตน (Intraindividual Talk) บริหารจัดการอารมณ์ ภาวะอารมณ์ อุบนิสัยใจคอของตนไปในทางที่สร้างประโยชน์แก่ทุกฝ่าย สร้างแรงจูงใจที่ดีให้แก่ตนเองในทางที่สร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดีทำให้ผู้อื่นเป็นสุข ความฉลาดทางอารมณ์ถือเป็นการเรียนรู้อารมณ์ ความฉลาดทางอารมณ์เป็นการนำเขาวนอารมณ์

ของตนออกมาติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal Relations) ไม่ว่าจะในรูปแบบของการสื่อสาร ความเข้าอกเข้าใจคน เอาใจเขามาใส่ใจเรา (Empathy) บริหารจัดการความสัมพันธ์ของงานในหน้าที่ของตน กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี งานก็ได้ผลคนก็ไม่เสียความรู้สึก

จากความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และมีความสำคัญมากกว่าเขาวนปัญญา ซึ่งมีความสำคัญทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา สถานที่ทำงานและชุมชน สังคม ตลอดจนระดับประเทศ บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์นั้น จะมีความมั่นคงทางอารมณ์ รู้จักและเข้าใจอารมณ์ของตนเอง มีความเห็น ออกเห็นใจผู้อื่น สามารถควบคุมตนเองได้ มีความยืดหยุ่น มีเป้าหมายในชีวิต มองโลกในแง่ดี และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

1.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์

กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2548, น.27 อ้างถึงใน ทศพร มณีศรีขำ และ นิรันดร์ จุลทรัพย์. 2542, น.16) กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์ เป็นความฉลาดและความสามารถทางสมองอย่างหนึ่ง บุคคล จะมีความฉลาดทางอารมณ์มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับ 2 ปัจจัยหลัก คือ

1) พันธุกรรมและพื้นฐานอารมณ์ พันธุกรรมเป็นตัวกำหนดให้บุคคลมีลักษณะพื้นฐานอารมณ์ แตกต่างกันไป และพื้นฐานอารมณ์จะเป็นส่วนสำคัญที่กำหนดพฤติกรรม อารมณ์ และบุคลิกภาพของบุคคล นอกจากนี้สภาพแวดล้อมขณะอยู่ในครรภ์ก็มีส่วนไม่น้อยต่อการสร้างพื้นฐานอารมณ์ ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า อารมณ์ของแม่ขณะตั้งครรภ์มีส่วนสำคัญต่อพื้นฐานอารมณ์ของลูก เช่น แม่ที่มักมีความเครียด อาจจะทำให้ลูก เป็นเด็กอารมณ์ไม่ดี ซึมเศร้า เลี้ยงยาก ส่วนแม่ที่อารมณ์ดี มีความสบายกายสบายใจในขณะตั้งครรภ์ ก็มักจะ ได้ ลูกที่เป็นเด็กเลี้ยงง่าย ร่าเริง คนที่มีพื้นฐานอารมณ์ดีจึงเหมือนกับคนที่มึนสำรองของชีวิตติดตัวมาตั้งแต่เกิด เพราะการมีจิตใจที่มั่นคง เข้มแข็ง ถือได้ว่าเป็นความโชคดี เปรียบได้กับพื้นที่ที่มีความแข็งแรงสามารถรับแรง กระแทกได้โดยไม่กระทบกระเทือนมาก แต่คนที่พื้นฐานอารมณ์ไม่ดี อ่อนไหว เปราะบาง เปรียบได้กับคนที่มึน สำรองมาน้อย ถ้าเป็นพื้นที่เป็นพื้นที่บอบบางกระทบกระทั่งอะไรแรง ๆ ไม่ได้

2) สภาพแวดล้อมและการเลี้ยงดู พื้นอารมณ์ที่ถูกกำหนดโดยพันธุกรรม เป็นปัจจัยที่ติดตัวมา ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ แต่การเลี้ยงดูในสภาพที่เหมาะสมกับอารมณ์ สามารถจะช่วยพัฒนา กล่อมเกลา และควบคุมพื้นฐานอารมณ์ด้านลบได้ ขณะเดียวกันก็สามารถจะส่งเสริมพื้นฐานอารมณ์ด้านบวกให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป เปรียบได้กับพื้นที่บาง หากไม่ได้รับการสร้างเสริมเติมเต็มให้แข็งแรงขึ้น พื้นนั้นก็จะเป็นสภาพเดิมที่ง่าย ต่อการผุพังเมื่อได้รับแรงกระแทก เด็กที่มีพื้นฐานอารมณ์ไม่ดีถ้าไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่เข้าใจ ก็อาจจะไปกระตุ้น ให้อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านั้นเติบโตจนฝังรากลึกไร้การควบคุม กลายเป็นปัญหาทั้งต่อตนเองและสังคมที่เกี่ยวข้อง แต่ถ้าพ่อแม่เข้าใจก็สามารถจะชดเชยหรือควบคุมส่วนที่ด้อยไม่ให้มีอิทธิพล หรือเป็นปัญหาในการดำเนินชีวิต

คอบบ์ (Cobb, 1976, น.300-314 อ้างถึงใน เยาวรัตน์ หวัดเพ็ชร, 2559, น.24) กล่าวถึง ปัจจัย ที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์โดยเกิดจากการสนับสนุนจากสังคม แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1) การสนับสนุนด้านอารมณ์ (Emotional Support) เป็นการช่วยให้บุคคลรับรู้ว่าตนเองได้รับความรักการดูแลเอาใจใส่ เป็นความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด และมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2) การสนับสนุนด้านการยอมรับและเห็นคุณค่า (Esteem Support) เป็นการช่วยให้บุคคลรับรู้ว่าคุณค่า และได้รับการยอมรับจากผู้อื่น

3) การสนับสนุนด้านการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Socially Support Network) เป็นการช่วยให้บุคคลรู้สึกว่าคุณค่ามีส่วนร่วม หรือเป็นส่วนหนึ่งของเครือข่ายทางสังคม

จากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ ประกอบด้วย พันธุกรรม สภาพแวดล้อมและการเลี้ยงดู และการสนับสนุนจากสังคม

1.5 ลักษณะของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์

เจษฎา บุญมาโฮม และคณะ (2544, น.48) ได้เสนอลักษณะของบุคคลที่มีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูง ดังนี้

- 1) รู้จักและเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่น จุดด้อยของตนเอง
- 2) สามารถควบคุมตนเองและแสดงอารมณ์ความรู้สึกอย่างเหมาะสมตรงความเป็นจริง
- 3) สามารถแยกความคิดออกจากความรู้สึกได้
- 4) มีพลังใจ แกร่งบันดาลใจที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายในชีวิต
- 5) เข้าใจปัญหาและเผชิญต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียด หรืออารมณ์ที่ไม่เหมาะสมได้

- 6) สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข
- 7) มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สนใจและให้ความสำคัญกับความรู้สึกผู้อื่น
- 8) มีสัมพันธภาพ ใฝ่หาใจผู้อื่น มีความจริงใจ และซื่อสัตย์
- 9) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี ไม่ยอมแพ้กับอุปสรรคหรือปัญหา
- 10) สามารถอ่านภาษาท่าทางในการสื่อสารได้ดี
- 11) พึ่งตนเองอย่างเหมาะสม มีอิสระทางความคิดโดยอยู่ในกรอบคุณธรรม

กร ศิริโชควัฒนา (2551, น.33-35) ได้เสนอลักษณะของผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง ดังนี้

1) เป็นผู้ที่สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข คือเป็นผู้ที่มีความสุขและความพึงพอใจในชีวิตนั่นเอง คนเช่นนี้จะไม่มีความกระเสือกกระสนหรือทะยานอยากที่เกินตัวเป็นต้น แต่จะพอใจในสิ่งที่ตนเองมีและตนเองเป็น มีความคิดที่ดีมีหลักการ ทำอะไรเป็นระบบระเบียบขั้นตอน มีความรับผิดชอบต่อทุกสิ่ง รู้จักหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี มีจิตใจที่สงบเยือกเย็น ไม่หลงใหลไปกับสิ่งใดง่าย ๆ ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด สรรเสริญ และสุดท้ายก็เป็นผู้ที่สามารถเป็นแบบอย่างอันดีแก่ผู้อื่นได้ รวมถึงยังเป็นผู้ที่ให้คำปรึกษาแนะนำที่มีประโยชน์อีกด้วย

2) เป็นผู้ที่อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข คือเป็นผู้ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือสังคมที่ตนอาศัยอยู่ได้เป็นอย่างดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้อื่น เป็นคนที่มองโลกในแง่ดี และสามารถยืดหยุ่นได้เสมอ มีความจริงใจและเสียสละเพื่อส่วนรวมโดยไม่ต้องร้องขอ รู้จักมารยาทของสังคมดีว่าควรจะทำตัวเช่นไรให้เป็นที่รักใคร่และยอมรับ เช่น รู้จักการไปลาหมาให้ รู้จักการเคารพบนอบผู้มีอาวุโสกว่า

3) เป็นผู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวได้ดี เนื่องจากว่าผู้ที่มีสุขภาพจิตดีนั้นจะรู้ว่าการปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้น จะทำได้ง่ายกว่าการที่จะปรับสภาพแวดล้อมรอบตัวของเขาเอง ให้เป็นไปตามใจที่เขาต้องการ เขาจึงเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี สามารถที่จะเรียนรู้ในเรื่องของความแตกต่างหรือขัดแย้งได้อย่างรวดเร็ว ยอมรับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นโดยไม่ตกใจหรือต้องกล้ากลืนฝืนทน มีความพอใจในสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของสิ่งรอบตัวโดยไม่มีข้อตำหนิหรือค่อนขอด

4) เป็นผู้ที่มีความหนักแน่นมั่นคง คือเป็นผู้ที่มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง ได้เป็นอย่างดี รู้จักที่จะระงับอารมณ์ในด้านลบของตนไม่ให้เกิดออกมาได้ มีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งเร้าที่จะมาทำให้ตนเองเกิดอารมณ์ในด้านลบด้วย

พ่่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2543, น.15-16) ได้เสนอลักษณะของบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ เป็นบุคคลที่มีลักษณะต่อไปนี้ คือ

1) รู้จักและเข้าใจความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนเอง สามารถควบคุมจัดการ และแสดงอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม มีสติที่สามารถรับรู้ และตระหนักได้ว่าขณะนี้กำลังทำอะไร รู้สึกอย่างไร ตลอดจนสามารถรับรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม (Self - Awareness)

2) มีพลังใจ มีแรงบันดาลใจที่จะกระทำให้สิ่งหนึ่งสิ่งใดให้บรรลุเป้าหมายในชีวิต (Self - Motivation)

3) สามารถอดทน อดกลั้น ต่อสภาพต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสามารถเผชิญต่อสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเครียดได้อย่างเหมาะสม (Stress Tolerance) มีความยืดหยุ่น (Flexibility) ไม่ยึดมั่นถือมั่นจนทำให้ปรับตัวไม่ได้

4) มีความสามารถที่จะควบคุมตนเอง (Impulse Control)

5) มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (To Have Empathy for Others)

6) มีสัมพันธภาพที่บ่งบอกถึงความไว้วางใจผู้อื่น (Trusting Relationships) มีความจริงใจและซื่อสัตย์

7) มีความคิดริเริ่ม (Initiative) มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)

8) มองโลกในแง่ดี (Optimism)

อารี พันธมณี (2544, น.127) ให้ความเห็นว่าคนที่มีความฉลาดทางอารมณ์ จัดเป็นบุคคลสมดุลระหว่างความคิด จิตใจ อดทนต่อความล้มเหลว ผิดหวัง ขจัดข้อขัดแย้ง ยอมรับจุดดี จุดด้อย และความเป็นจริงได้ ดังนี้

1) สามารถสร้างความสมดุลให้กับชีวิตได้ ไม่มีความทะเยอทะยานมากเกินไป แต่เหมาะสมกับความสามารถ ศักยภาพที่แท้จริงและมีความเป็นไปได้ มีความสอดคล้องระหว่างตัวตนที่เป็นจริง (Real Self) และตัวตนที่อยากเป็น (Ideal Self) นำไปสู่ความมีสุขภาพจิตดี

2) มีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง (Self Esteem) รู้จักรักตนเอง รู้จักตนเอง ยอมรับตนเอง และรู้สึกดีกับตนเอง ไม่ท้อแท้หวาดต่อการวิพากษ์วิจารณ์ มีทัศนคติต่อโลกแบบ 'I'm OK, Your' OK.

3) มีความสามารถในการจัดการกับตนเอง มีศิลปะในการจัดระเบียบชีวิตของตนเอง มีการแบ่งเวลาการทำงาน การพักผ่อน การพบปะเพื่อนฝูง และการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ชีวิตของตนเองมีความหมาย มีคุณค่า และใช้ชีวิตอย่างรู้ค่า เพื่อสร้างความสุข ความสำเร็จต่อตนเองและสังคม

4) มีความรู้สึกนึกคิดเชิงบวก (Positive Thinking) มองโลกในแง่ดียอมรับสภาพความเป็นจริง เปลี่ยนปัญหาเป็นความสำเร็จ มองวิกฤตเป็นโอกาส ทุกอย่างที่เกิดขึ้นมองให้เป็นประโยชน์หรือข้อดีจนได้ จะทำให้จิตใจไม่เศร้าหมอง เบื่อหน่ายและเซ็ง แต่สามารถสร้างกำลังใจและความสุขให้เกิดขึ้นได้

5) มีความสามารถในการเอาชนะความกลัว และกล้าเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายได้ เช่น ความกลัว ในการสอบ กลัวการสมัครงาน กลัวการสอบสัมภาษณ์ กลัวการเดินทาง กลัวจนไม่สามารถสงบจิตใจได้ จึงต้องอาศัยสติกำกับจิตใจ และทำจิตใจให้สงบ ระวังความว้าวุ่นใจ กังวลใจ และกล้าเผชิญกับสิ่งที่ท้าทายได้

6) ไม่เป็นคนเก็บกดและมีความรู้สึกผิด (Guilty) กับเรื่องหนึ่งเรื่องใดตลอดชีวิต และแสดงออก ด้วยการก้าวร้าวรุนแรงต่อบุคคลรอบข้าง เพราะอดีตที่หลอนตัวเองจนก้าวไปข้างหน้าไม่ได้

7) พอใจในตนเอง (Self-Satisfied) จงพอใจในสิ่งที่ตนมี มองหาข้อดีศักยภาพของตนเอง ทำให้รู้สึกดีกับตนเอง

8) ทำตนให้เป็นที่ยอมรับ ค้นพบข้อดีของตนเอง กล้าที่จะเป็นตัวของตัวเองด้วยการสร้างความประทับใจ มีน้ำใจ ทำให้เป็นที่ยอมรับของผู้อื่นต่อเนื่องหรือทำให้ดีที่สุด ในทุกสิ่งที่ทำหากยังไม่สำเร็จ ก็ต้องทำต่อไป และหากไม่สมหวังก็ทำใจยอมรับได้ว่า กระบวนการสู่ความสำเร็จก็ต้องพบกับปัญหา อุปสรรค บ้างเป็นธรรมดา สามารถปรับใจได้ ปรับความคิดได้ก็จะเป็นทุกข์

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543, น.21) ได้เสนอลักษณะนิสัย 10 ประการ ของผู้ที่มี ระดับความฉลาดทางอารมณ์สูง มีดังนี้

- 1) รับรู้อารมณ์ของตนเองมากกว่าโทษผู้อื่นหรือสถานการณ์
- 2) สามารถแยกแยะระหว่างความคิดและความรู้สึก
- 3) มีความรับผิดชอบต่อความรู้สึกตัวเอง
- 4) ใช้ความรู้สึกเพื่อช่วยการตัดสินใจ
- 5) แสดงความนับถือในความรู้สึกของผู้อื่น
- 6) รู้สึกว่าถูกกระตุ้นแต่ไม่โกรธ
- 7) เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น
- 8) ฝึกการหาคุณค่าในทางบวกจากอารมณ์ในทางลบ
- 9) ไม่แนะนำ สั่ง ควบคุม วิพากษ์วิจารณ์ ตัดสินหรือสั่งสอนผู้อื่น
- 10) หลีกเลี้ยงบุคคลที่ไม่ยอมรับ หรือไม่เคารพความรู้สึกของบุคคลอื่น

โกลแมน (Goleman อ้างถึงใน กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543, น.22) กล่าวว่า บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์
- 2) มีการตัดสินใจที่ดี
- 3) ควบคุมอารมณ์ตนเองได้
- 4) มีความอดกลั้น
- 5) ไม่หุนหันพลันแล่น
- 6) ทนความผิดหวังได้

- 7) เข้าใจจิตใจผู้อื่น
- 8) เข้าใจสถานการณ์ทางสังคม
- 9) ไม่ย่อท้อหรือยอมแพ้ง่าย
- 10) สามารถสู้ปัญหาชีวิตได้
- 11) ไม่ปล่อยให้ความเครียดท่วมทับจนทำอะไรไม่ได้

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2551, น.181-182) ได้เสนอลักษณะของบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ไว้ดังนี้

- 1) แสดงความรู้สึกของตนออกมาได้ชัดเจน ตรงไปตรงมา
- 2) ไม่ถูกครอบงำโดยความรู้สึกในทางลบต่าง ๆ
- 3) สามารถอ่านภาษาท่าทางในการสื่อสารได้ดี
- 4) ชีวิตผานจากเหตุผลความเห็นจริง ตรรกะ ความรู้สึกและสามัญสำนึก
- 5) พึ่งพาตนเองได้ มีความเป็นอิสระด้านการใช้เหตุผลทางจริยธรรม
- 6) สร้างแรงจูงใจที่ดีให้เกิดภายในตนได้
- 7) สามารถนำภาวะอารมณ์ของตนกลับคืนสู่สภาวะปกติได้
- 8) มองโลกในแง่ดี ไม่ยอมแพ้อุปสรรคหรือปัญหา
- 9) สนใจและให้ความสำคัญกับความรู้สึกของผู้อื่น
- 10) ไม่ถูกครอบงำโดยความกลัวหรือความวิตกกังวล
- 11) สามารถระบุความรู้สึกภาวะอารมณ์ทางลบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตนเองในขณะนั้นได้
- 12) รู้สึกเป็นธรรมชาติเมื่อพูดถึงความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ
- 13) ชีวิตไม่ถูกชี้นำโดยอำนาจความร่ำรวย เกียรติ ศักดิ์ศรี ตำแหน่ง ชื่อเสียง หรือการได้รับการยอมรับ

การยอมรับ

- 14) กล้าเผยความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมา ไม่พยายามสอดแทรกความคิดไว้ในความรู้สึกของตนเอง
- 15) มองหาแง่มุมที่ดีจากภาวะอารมณ์ในทางลบ หรือสถานการณ์อันเลวร้าย
- 16) แยกแยะสิ่งที่เป็นความคิดออกจากความรู้สึกได้

ทศพร ประเสริฐสุข (2543, น.118-119) สรุปว่า ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ควรจะเป็นผู้ที่มีลักษณะ ดังนี้

- 1) สามารถจูงใจและให้กำลังใจตนเอง
- 2) สามารถเผชิญกับความคับข้องใจ และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างราบรื่น
- 3) จูงใจตนเองและสามารถควบคุมแรงกระตุ้นภายในตนเอง ที่เรียกว่าสามารถควบคุมตนเองได้ (Self-Control)
- 4) สามารถรอคอยการตอบสนองความต้องการ
- 5) มีวิธีการจัดการความเครียดที่จะไปขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของตนได้อย่างดี
- 6) สามารถควบคุมอารมณ์ บริหารจัดการอารมณ์ได้

7) มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลรอบข้าง

8) เป็นผู้นำและสามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ได้อย่างมีความสุขทั้งที่บ้าน สถานศึกษา ที่ทำงานและในสังคม

9) เป็นผู้มีสุขภาพจิตดี มีความสุข

จากลักษณะของบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์ ดังข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะทางบวก ทั้งด้านความคิด อารมณ์ และพฤติกรรมการแสดงออกต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งส่งผลให้เป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดี ไม่ยอมแพ้กับอุปสรรคหรืออดทนอดกลั้น สามารถควบคุมอารมณ์ตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีต่อผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีสุขภาพจิตดีและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

1.6 การวัดความฉลาดทางอารมณ์

สุวิมล จุลวานิช และนพมณี ฤทธิกุลสิทธิชัย (2556, น.24) กล่าวว่า การวัดหรือการประเมินความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญอย่างยิ่งเป็นเสมือนกระจกเงาที่จะสะท้อนตัวเรา การประเมินตนเองได้ตามจริง รู้จุดเด่นจุดด้อยของตนได้ถูกต้อง จะสามารถแสวงหาและสนองต่อความต้องการของตนเองได้ ช่อเพชร เป้าเงิน (2545, น.9) โดยเฉพาะการเป็นสมาชิกของสังคมในปัจจุบันการรู้จักอารมณ์ของตนเองมากเท่าไร จะทำให้มองเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้นตามมาด้วย นอกจากนี้ ยังทำให้การดำรงชีวิตในสังคม มีความสมบูรณ์ และพร้อมแบ่งปันความสุขให้แก่บุคคลรอบข้าง ดังนั้น แบบวัดหรือแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์จึงนับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง (นุกูล ธรรมจง. 2546, น.24)

คันสนีย์ วรรณางกุล (2544, น.10) ให้แนวคิดที่ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของแต่ละบุคคลจะเป็นอย่างไร มีมากน้อยควรต้องมีการวัดระดับค่าออกมาในรูปแบบของเครื่องมือที่เชื่อถือได้ เนื่องจากแนวคิดในเรื่องความฉลาดทางอารมณ์หรือ EQ เป็นแนวคิดพัฒนามาหลัง IQ และยังไม่มีการวัดชัดเจนและได้รับการยอมรับ อีกทั้งการวัด EQ ออกมาเป็นตัวเลขตามแบบ IQ เป็นเรื่องยาก เนื่องจากอารมณ์มีองค์ประกอบมากและมีการแปรผันไปตามสถานการณ์

ชัสท์ และคณะ (Schulte, et al. 1998, น.167-177 อ้างถึงใน อรพินทร์ ชูชม. 2542, น.67-76) กล่าวว่า รูปแบบความฉลาดทางอารมณ์ในระยะเริ่มแรก วัดโดยลักษณะการรายงานตนเอง ชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดย 1 แทน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และ 5 แทน เห็นด้วยอย่างยิ่ง มีจำนวนทั้งหมด 33 ข้อ แบ่งเป็นกลุ่มความฉลาดทางอารมณ์ ดังนี้ กลุ่มการประเมินค่าและแสดงออกของอารมณ์ จำนวน 13 ข้อ กลุ่มการจัดระบบอารมณ์ จำนวน 10 ข้อ และกลุ่มการใช้ประโยชน์ทางอารมณ์ จำนวน 10 ข้อ มาตรการวัดความฉลาดทางอารมณ์มีค่าความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายในแอลฟาของครอนบัค เท่ากับ .90 และมีค่าความเชื่อมั่นชนิดการสอบซ้ำ (สอบซ้ำภายใน 2 สัปดาห์) เท่ากับ .78 จากการตรวจสอบความเที่ยงตรงพบว่า มาตรการวัดความฉลาดทางอารมณ์ฉบับนี้ มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างที่เกี่ยวข้องทางทฤษฎี ได้แก่ การเอาใจใส่ความรู้สึกความชัดเจนในความรู้สึก การปรับปรุงสภาวะอารมณ์ การมองโลกในแง่ดี และการอดทนอดกลั้น มาตรการนี้สามารถพยากรณ์ผล การเรียนของนิสิตปีหนึ่งได้ นักจิตวิทยาบำบัดได้คะแนนสูงกว่า

ผู้รับการบำบัด นักโทษหญิงได้คะแนนสูงกว่านักโทษชาย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องทักษะทางอารมณ์ที่มีมาก่อนหน้านี้

ตาราง 2-1 ตัวอย่างแบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์

ด้าน	ข้อคำถาม
1) การประเมินค่าและแสดงออกของอารมณ์	- เพียงแค่มองข้าพเจ้าก็รู้ได้ว่าผู้คนมีความรู้สึกเช่นไร
2) การจัดระบบอารมณ์	- เมื่อข้าพเจ้ารู้สึกว่าการอารมณ์เปลี่ยนแปลง ข้าพเจ้ามักมีความคิดใหม่ ๆ เสมอ
3) การใช้ประโยชน์ทางอารมณ์	- ข้าพเจ้ากล่าวชมผู้อื่นเมื่อเขาทำในสิ่งที่ดีงาม

สโลเวย์และคณะ (Salovey, et al. 1995 อ้างถึงใน ศันสนีย์ วรรณางกูล. 2544, น.11) ได้สำรวจความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) โดยใช้มาตรวัดลักษณะอุปนิสัย (Trait Meta - Model or TMMS) ซึ่งวัดความแตกต่างระหว่างบุคคลในความสามารถสะท้อนอารมณ์ และการจัดการกับอารมณ์ สโลเวย์ ได้อาศัยนิยามเชิงปฏิบัติการของ EQ ในเรื่องความใส่ใจ ความชัดเจน และการปรับอารมณ์ความรู้สึก แบบวัดนี้ให้ผู้ตอบรายงานตนเอง มีการประเมินค่า 5 ระดับจาก 1 คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง 5 คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง และต่อมาได้มีการพัฒนาการวัดความฉลาดทางอารมณ์ตามความสามารถของสมองเป็นหลัก เรียกแบบทดสอบนี้ว่า MEIS (The Multifactor Emotional Intelligence Scale) และแบบทดสอบ “The Emotion IQ Test” โดยแบบทดสอบทั้งสองเหมือนกันทุกประการ ในด้านเนื้อหา โครงสร้าง แต่ต่างกันที่สื่อนำเสนอ ลักษณะของแบบทดสอบประกอบด้วยงาน 12 งาน แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ การระบุอารมณ์ การใช้อารมณ์ ความเข้าใจอารมณ์ การจัดการและการควบคุมอารมณ์ ผลการวิเคราะห์ พบว่า สามารถแยกแยะองค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ทางอารมณ์ ความเข้าใจทางอารมณ์และการจัดการกับอารมณ์ และจากการวิเคราะห์องค์ประกอบตามลำดับชั้นพบว่า ทั้งสององค์ประกอบสามารถจัดเป็นองค์ประกอบเดี่ยวที่เท่าเทียมกัน เรียกว่า องค์ประกอบทั่วไปของความฉลาดทางอารมณ์ ผลจากการศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์กับการวัดสติปัญญาทางด้านถ้อยคำ ($r=.36$) และความเข้าใจผู้อื่น ($r=.33$) นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับอายุเพิ่มขึ้นตามลำดับจากวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่ ข้อค้นพบนี้ได้จากการใช้ MEIS ทำให้เชื่อว่าความฉลาดทางอารมณ์อาจมีคุณสมบัติเทียบเท่าสติปัญญาแบบเดิมที่นิยามว่าเป็นความสามารถทางสมอง ความฉลาดทางอารมณ์เหมือนการวัดสติปัญญามาตรฐานต่าง ๆ ที่พัฒนาตามอายุ มีข้อค้นพบระบุว่าความฉลาดทางอารมณ์สัมพันธ์กับสติปัญญาแบบดั้งเดิมแต่มีแนวคิดและผลการวิจัยเพียงพอที่จะแยกจากสติปัญญาแบบดั้งเดิมเป็นสติปัญญาแบบใหม่

บาร์ออน (Bar On อ้างถึงใน กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. 2543, น.47) ได้ใช้เวลากว่า 16 ปีในการศึกษาเรื่องแบบทดสอบ EQ และได้สร้างเครื่องมือวัด ชื่อ Emotional Quotient Inventory (EQ) เพื่อต้องการเป็นเครื่องมือที่สร้างรูปร่างทางอารมณ์ ใช้ในการจัดสรรคนให้เหมาะกับอาชีพหรือเพื่อใช้บ่งชี้ในด้านที่ยังมีปัญหา เพื่อการปรับปรุงแบบทดสอบนี้ จึงมีคุณค่าสำหรับการวางแผนงาน เช่น คนที่ได้คะแนนสูงในการมองโลกในแง่ดี จะเป็นดัชนีบ่งชี้ว่าจะประสบความสำเร็จในงานบางอย่าง เช่น เป็นพนักงานขาย คนที่ได้คะแนนสูง การจัดการความเครียดน่าจะทำงานได้ดี แต่แบบทดสอบนี้ยังไม่มีการยืนยันกับการพยากรณ์ความสำเร็จในอาชีพ

โกลแมน (Goleman อ้างถึงใน สุวิมล จุลวานิช และ นพมณี ฤทธิกุลสิทธิชัย. 2556, น.26) ได้สร้างแบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ แต่ละข้อคำถามผู้ตอบต้องระบุคำตอบที่กำหนดตามสถานการณ์จำลอง การวัดความสามารถทางอารมณ์ของโกลแมน มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจผู้อื่นและการควบคุมทางอารมณ์ นอกจากนี้มีเนื้อหาที่คาบเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สามของแบบทดสอบ MEIS ได้แก่ การจัดการกับอารมณ์ อย่างไรก็ตามมาตรวัดนี้ไม่ได้ใช้มากนักในงานวิจัย

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2545, น. 82) จะเห็นได้ว่าการประเมินความฉลาดทางอารมณ์โดยหลักการแล้วสามารถประเมินได้ 2 แบบ คือ เครื่องมือที่เป็นปรนัย (Objective Measures) ได้แก่ แบบทดสอบหรือแบบสอบถาม แบบประเมิน และเครื่องมือที่เป็นแบบวัดเชิงอัตวิสัย (Subjective Measures) ซึ่งเป็นการให้รายงานตนเองหรือให้แสดงความรู้สึก เช่น การสัมภาษณ์ การสังเกต การรายงานตนเองโดยการเขียนบันทึกการรายงานความรู้สึกต่อสิ่งเร้า ด้วยเหตุที่การประเมินความฉลาดทางอารมณ์เป็นคุณลักษณะทางด้านจิตพิสัย สามารถวัดได้หลายทาง จึงควรใช้หลายวิธีประกอบกัน เพื่อให้แน่ใจว่าผลการประเมินที่ได้มีความเที่ยงตรงและมีความสอดคล้องกันในระดับต่าง ๆ การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ มีดังนี้

1) การประเมินด้านแรงจูงใจภายในบุคคล (Intrapersonal Motivation) เป็นการประเมินแรงจูงใจในตัวเองที่ผลักดันให้แสดงพฤติกรรม เกิดความรู้สึกหรือภาวะอารมณ์ แรงบันดาลใจให้แสดงออกโดยอาจมีสิ่งเร้ากระตุ้นความรู้สึกนึกคิด อาทิ การเขียนเรียงความ การตอบข้อความให้สมบูรณ์ การเขียนบันทึกประจำวัน การให้เล่าเหตุการณ์ที่ฝังใจหรือเคยประสบมาโดยให้เขียนเล่าถึงสถานการณ์ต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความรู้สึก 3 ประการ ได้แก่ ดีใจ โลงใจ และเสียใจ ทั้งนี้ผู้ประเมินต้องระมัดระวังในการกำหนดคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งการประเมินด้วยแนวทางนี้จำเป็นต้องใช้ผู้ประเมินที่มีประสบการณ์ และเชี่ยวชาญด้านพฤติกรรมศาสตร์ และความฉลาดทางอารมณ์เป็นอย่างดี

2) การใช้เทคนิคเหตุการณ์สำคัญ (The Critical Incident Technique) เป็นการวิเคราะห์พฤติกรรมเชิงคุณภาพ โดยให้ผู้เล่าบรรยายหรือเขียนเล่าเหตุการณ์ที่แสดงถึงความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ในระดับต่าง ๆ แล้วให้เลือกเรียงลำดับพฤติกรรมที่ผู้ตอบเคยปฏิบัติหรือมีความตั้งใจจะปฏิบัติ เพื่อนำคะแนนมาประมวลสรุปอ้างอิงถึงระดับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้ตอบ ข้อดีของวิธีนี้ คือ มุ่งให้กรอบที่เป็นแนวทางเดียวกันกับผู้ตอบทุกคน บางทีก็เปิดโอกาสให้เลือกเขียนตอบแต่ละตัวเลือก จึงมีความเป็นไปได้ในระดับต่าง ๆ กัน มากบ้างน้อยบ้าง โดยไม่คำนึงถึงความถูกผิดและยังสามารถใช้ได้หลายเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดวางบุคคลให้เหมาะสมกับตำแหน่งเพื่อการพัฒนาบุคคล ผู้ตอบที่ไม่มีประสบการณ์โดยตรงก็สามารถตอบได้ ข้อเสีย คือ อาจมีการบิดเบือนสร้างภาพขึ้นมาได้ และเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อ ยังไม่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งมีผลต่อระดับคะแนนความฉลาดทางอารมณ์

3) สถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นการกำหนดเหตุการณ์ให้มีความสมจริงใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า เพื่อกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความรู้สึกและภาวะอารมณ์ต่าง ๆ ของตนเองออกมา โดยมีอาจเสแสร้งหรือแกล้งปฏิบัติได้ เช่น การรายงานความรู้สึกจากสิ่งเร้าต่าง ๆ โดยจัดสถานการณ์จำลอง มีการกำหนดระดับความยากหรือบทบาทให้กับผู้ปฏิบัติด้วยก็ได้ ข้อดีของสถานการณ์จำลอง คือ เป็นการกระตุ้นหรือดึงพฤติกรรมภาวะอารมณ์ ในขณะเดียวกันก็เปิดโอกาสให้แสดงความเป็นตัวตนตามธรรมชาติออกมา ส่วนข้อเสียคือ ใช้เวลาในการศึกษานานและมีราคาแพง ต้องอาศัยผู้สร้างที่มี

ความรอบรู้ทางการวัดและประเมินพฤติกรรมในองค์การงานในหน้าที่ และการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของค่าเฉลี่ย และสามารถใช้ทดสอบในกลุ่มเล็กที่ละ 3-5 คน หรือเป็นรายบุคคลเท่านั้น

4) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่มีความยืดหยุ่นให้อิสระแก่ผู้ที่เข้ารับการสัมภาษณ์ เป็นฝ่ายริเริ่มการสนทนาในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ทั้งในด้านความสำเร็จและล้มเหลว วิธีนี้จะใช้เวลาประมาณหนึ่งชั่วโมงครึ่งถึงสองชั่วโมง และเป็นการสัมภาษณ์โดยกรรมการหนึ่งคนต่อผู้สมัครหนึ่งคนเท่านั้น โดยกรรมการจะกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการสัมภาษณ์แสดงความรู้สึกนึกคิดที่เป็นตัวของตัวเองที่แท้จริงออกมา ข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้กรรมการจะนำมาประมวลเป็นข้อมูลหรือภาพเกี่ยวกับบุคคลนั้นเพื่อประกอบการตัดสินใจ

5) แบบทดสอบที่มีความเป็นปรนัย การให้รายงานตนเองและแบบวัดเชิงอัตวิสัย (Objective, Self-report, and Subjective Measures) วิธีเหล่านี้ได้รับความนิยม เนื่องด้วยสร้างง่าย มีฐานของการเปรียบเทียบ ศึกษาพัฒนาในแนวทางที่มีการทำกันอยู่แล้ว ใช้ได้กับผู้เข้ารับการทดสอบเป็นจำนวนมาก ไม่แพงง่ายต่อการดำเนินการและแปลผล ในต่างประเทศได้มีการพัฒนาเครื่องมือในการประเมินอย่างต่อเนื่อง เช่น แบบวัด Emotional Quotient Inventory (EQI) ของ Bar-On เป็นแบบทดสอบ ที่สร้างเพื่อใช้ในการคัดเลือกบุคคลให้เหมาะกับอาชีพ แบบวัด Multifactor Emotional Intelligence Scale ของ John Mayer, Peter Salovey และ Devid Caruso เป็นแบบทดสอบความสามารถของบุคคล ในการรับรู้มากกว่าเป็นการใช้ประเมินตนเอง แบบวัด EQ Test ของ Goleman เป็นแบบทดสอบ ซึ่งใช้วัดเชิงสถานการณ์เพื่อให้ผู้เลือกตอบรายงานตนเองว่าจะแสดงออกอย่างไร แบบวัด Emotional Intelligence ของ Sehutte และคณะ เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดบุคลิกภาพแบบเปิดตนต่อประสบการณ์ (Openness to Experience) ของโครงสร้างบุคลิกภาพ แบบวัด Executive EQ สำหรับผู้บริหารของ Robert K. Cooper และ Ayman Sawaf เป็นต้น

กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2544, น.6) เห็นว่าการวัดความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ยังไม่มีแบบที่แน่นอน เป็นเพียงการประเมินเพื่อให้มองเห็นความบกพร่องของความสามารถทางด้านอารมณ์ที่ต้องพัฒนาแก้ไข จึงได้พัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ให้เหมาะสมกับคนไทย โดยมีลักษณะเป็นแบบประเมินค่า 4 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริง (1) ถึง จริงมาก (4) แบ่งเป็นด้านหลัก 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข มีคำถามทั้งหมด 52 ข้อ ดังต่อไปนี้

1) ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ซึ่งแบ่งเป็นองค์ประกอบย่อยและคุณสมบัติที่ต้องการวัด คือ

1.1) ควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง ได้แก่ รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง ควบคุมอารมณ์ได้ และแสดงออกอย่างเหมาะสม

1.2) เห็นใจผู้อื่น ได้แก่ ใส่ใจผู้อื่น เข้าใจและยอมรับผู้อื่น และแสดงความคิดเห็นอย่างเหมาะสม

1.3) รับผิดชอบ ได้แก่ รู้จักให้ รู้จักรับผิดชอบ ให้อภัย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

2) ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น แบ่งเป็นองค์ประกอบย่อยและคุณสมบัติที่ต้องการวัด คือ

- 2.1) รู้จักและมีแรงจูงใจในตนเอง ได้แก่ รู้จักศักยภาพของตน สร้างขวัญและกำลังใจ และมีความมุ่งมั่นไปสู่เป้าหมาย
 - 2.2) ตัดสินใจและแก้ปัญหา ได้แก่ รับรู้และเข้าใจปัญหา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา และมีความยืดหยุ่น
 - 2.3) มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ได้แก่ สร้างสัมพันธภาพที่ดีได้ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และกล้าแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์
- 3) ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ซึ่งแบ่งเป็นองค์ประกอบย่อยและคุณสมบัติที่ต้องการวัด คือ
- 3.1) ภูมิใจในตนเอง ได้แก่ เห็นคุณค่าในตนเอง และเชื่อมั่นในตนเอง
 - 3.2) พึงพอใจในชีวิต ได้แก่ มองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน และพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่
 - 3.3) มีความสุขสงบทางใจ ได้แก่ มีกิจกรรมที่สร้างความสุข รู้จักผ่อนคลาย และมีความสุขสงบทางใจ

จากการวัดความฉลาดทางอารมณ์ ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า การวัดความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยมีการศึกษาและพัฒนาเครื่องมือในการวัดความฉลาดทางอารมณ์หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และ 4 ระดับ แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต แบบรายงานตนเองโดยการเขียนบันทึก และแบบรายงานความรู้สึกรู้สึกของตนเองต่อสิ่งเร้า ทั้งนี้สำหรับประเทศไทย กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ได้พัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ให้เหมาะสมกับคนไทย โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ ตั้งแต่ ไม่จริง (1) ถึง จริงมาก (4) และแบ่งองค์ประกอบของความฉลาดทางอารมณ์ออกเป็นเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ดังนั้นผู้ศึกษาจึงนำแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับประชาชนไทยของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2543) มาใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เนื่องจาก มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างสามารถทำได้ด้วยตนเอง และใช้เวลาในการทำแบบประเมินไม่นาน

1.7 การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

ทศพร ประเสริฐสุข (2543, น.57-58) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ โดยควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก ดังนี้

- 1) ฝึกให้เด็กรู้จักคุณค่าของตนตามความเป็นจริง ให้มองตนเองอย่างตระหนักรู้ มองตนเองในแง่ดี รู้สึกดีกับชีวิต สามารถชื่นชมตนเองได้ เป็นการฝึกให้รู้จักอารมณ์ตนเอง
- 2) รู้จักแยกแยะอารมณ์ของตน และเลือกแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม
- 3) รู้จักปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมด้วยความเต็มใจ ซึ่งครู พ่อแม่ ต้องเป็นผู้นำในการฝึก และทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดีให้เลียนแบบ และให้กำลังใจเมื่อเด็กทำตามระเบียบ
- 4) รู้จักเข้าใจธรรมชาติอารมณ์ของตนเอง จำแนกแยกแยะได้ว่าอารมณ์ใดที่เป็นคุณแก่ตน และอารมณ์ใดจะเป็นโทษแก่ตนเอง โรงเรียนและสถานศึกษาควรมีอาจารย์ ผู้ทำหน้าที่แนะแนวที่จะให้คำปรึกษาแก่เด็ก

5) การรู้จักบริหารจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ เพื่อให้รู้ว่าอารมณ์เกิดได้ทุกอย่าง แต่ไม่สามารถแสดงอารมณ์ทุกอย่างได้ ฝึกความสามารถในการควบคุมอารมณ์และการแสดงออกได้อย่างเหมาะสม ทั้งอารมณ์ดีและอารมณ์ไม่ดี เพื่อให้เกิดความสมดุลในการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง รู้จักแสดงออกทางอารมณ์ ระบายอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม ฝึกความสามารถในการผ่อนคลายความเครียด เช่น การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ การร้องเพลง เป็นต้น

6) การแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงสีหน้า ท่าทางและคำพูด

7) รู้จักหยุดการแสดงอารมณ์ที่ไม่ดี ความสามารถในการไตร่ตรองก่อนแสดงออก และสามารถที่จะอดทนรอคอยที่จะแสดงพฤติกรรมได้

8) ฝึกการสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับตน แรงจูงใจที่สำคัญคือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์

9) ฝึกความสามารถในการหยั่งรู้อารมณ์ผู้อื่น สามารถรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่น เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น จะต้องฝึกให้นึกถึงผู้อื่นที่เรียกว่าเอาใจเขามาใส่ใจเรา ฝึกการสังเกตการตรวจสอบอารมณ์

10) ฝึกทางด้านมนุษยสัมพันธ์ การแสดงน้ำใจ เอื้ออาทร เห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น ฝึกการให้เกียรติผู้อื่นได้ด้วยความจริงใจ สามารถแสดงความชื่นชมชื่นชมให้กำลังใจซึ่งกันและกันได้

วิระวัฒน์ ปันนิตามัย (2545, น.15-17) ได้เสนอกลยุทธ์ในกระบวนการพัฒนาทักษะความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่เด็ก ดังนี้

- 1) หลีกเลี่ยงการวิพากษ์ตำหนิ การบั่นทอนขวัญและกำลังใจ การไม่เคารพสิทธิส่วนบุคคล
- 2) อธิบายด้วยเหตุผล ด้วยความใจเย็นและอดทน ให้คำชมในสิ่งที่ทำได้ดี
- 3) ระมัดระวังสิ่งที่พ่อแม่คิดว่าลูกควรเป็น ควรทำ เช่นนั้นเช่นนี้ดังที่ตนคาดหวังให้ได้
- 4) เข้าใจภูมิหลังความรู้สึก บุคลิกที่เป็นแบบฉบับของเด็กแต่ละคนที่แตกต่างกัน เล็งเห็นได้ว่าเด็กมีแนวโน้มที่จะรู้สึกหรือแสดงออกเช่นไรบ้าง
- 5) หลีกเลี่ยงการเข้าข้างฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์ตามความรู้สึกของเด็ก
- 6) หยุดคิดว่าหากเหตุการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นกับตนในฐานะผู้ใหญ่จะควบคุมหรือแสดงออกอย่างไร
- 7) อย่านำแนวทางแก้ไขของตนไปตัดสินให้เด็กยอมรับถือปฏิบัติ
- 8) เคารพในความเป็นปัจเจกชนของเด็ก ให้คำแนะนำ ให้ข้อมูล เคารพในความคิดและเหตุผล
- 9) พุดคุยถึงประสบการณ์เดิม ความรู้สึก จินตนาการของตนในการบริหารจัดการอารมณ์
- 10) ซื่อตรง เปิดเผย บอกความจริงแก่เด็ก อย่าสร้างเรื่องขึ้นมา
- 11) ให้โอกาสเด็กได้เผชิญกับเหตุการณ์ที่จะเป็นตัวอย่างสอนใจ เตือนสติ รู้จักผลของการควบคุมอารมณ์ได้ในลักษณะต่างกันไป อาจให้เห็นตัวอย่างของชีวิตจริง ในภาพยนตร์ ละครและวรรณกรรมต่าง ๆ
- 12) อดทนต่อการฝึกทักษะทางอารมณ์แก่เด็ก ฝึกให้รู้จักขอโทษเมื่อผิดมารยาททางสังคม
- 13) จำกัดบทบาทการให้ความช่วยเหลือเด็กแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมว่าควรหยุดเมื่อใด
- 14) เชื่อมมั่นในผลของพัฒนาการเติบโตของมนุษย์ว่าเด็กจะเรียนรู้ได้มากขึ้นเมื่อเขาเติบโต

โกลแมน (Goleman, 1995 อ้างถึงใน กระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต, 2546, น.75-77) ได้เสนอแนะวิธีพัฒนาอารมณ์ไว้ 5 ประการ ดังนี้

1) การรู้จักอารมณ์ตนเอง เป็นองค์ประกอบสำคัญเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การควบคุมอารมณ์และการแสดงออกที่เหมาะสม การรู้จักอารมณ์ของตนเอง เริ่มจากการรู้ตัวหรือการมีสติ ตามปกติเมื่อคนเกิดอารมณ์ใด ๆ ขึ้น เราจะตกอยู่ในภาวะใดภาวะหนึ่งใน 3 ภาวะ ได้แก่ การถูกครอบงำด้วยอารมณ์ ไม่สามารถฝืนอารมณ์ได้ และแสดงพฤติกรรมไปตามสภาพอารมณ์ การไม่ยินดียินร้ายกับอารมณ์ที่เกิดขึ้นหรือละเลยไม่สนใจเพื่อบรรเทาการแสดงอารมณ์ และการรู้เท่าทันอารมณ์ ซึ่งการรู้ตัวนี้จะมีพลังเหนือความรู้สึกและอารมณ์ที่ไม่ดีต่าง ๆ รู้ว่าในสภาพอารมณ์นี้ควรจะทำเช่นไรจึงจะเหมาะสมที่สุด แนวทางในการพัฒนาการรู้จักอารมณ์ตนเองทำได้ดังนี้ คือ

1.1) ปล่อยให้เวลาทบทวนอารมณ์ของตนเอง ทบทวนลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ และผลย้อนกลับจากการแสดงอารมณ์ว่า รู้สึกพอใจ ไม่พอใจ คิดว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ถ้ารู้สึกว่าพอใจและเหมาะสมแล้ว ต้องแน่ใจว่าไม่ได้เข้าข้างตนเองแล้วใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

1.2) ฝึกให้เกิดการรู้ตัวเสมอและมีสติอยู่กับการรู้ตัว โดยให้รู้ว่าการกำลังรู้สึกอย่างไรกับตัวเองหรือสิ่งที่เกิดขึ้นรอบ ๆ ตัว รู้สึกสบายใจ ไม่สบายใจ คิดอย่างไรกับความรูสึกนั้น และความคิดความรูสึกนั้นมีผลอย่างไรกับการแสดงออกของตนเอง

2) การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง เป็นความสามารถควบคุมอารมณ์ และการแสดงออกทางอารมณ์ทั้งดีและไม่ดีได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล สถานที่เวลาและสถานการณ์ การจะจัดการกับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมเพียงใดขึ้นอยู่กับความสามารถควบคุมอารมณ์ ไม่แสดงออกทันที สามารถอธิบายได้อย่างสมเหตุสมผลถึงการเกิดอารมณ์ การแสดงพฤติกรรมที่มีผลย้อนกลับในทางบวก แนวทางในการฝึกการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง ได้แก่

2.1) ทบทวนสิ่งที่ทำลงไป เพื่อตอบสนองอารมณ์ที่เกิดขึ้นและพิจารณาผลที่ตามมา

2.2) เตรียมการในการแสดงอารมณ์ ฝึกการสั่งตัวเองว่าจะทำอะไร และจะไม่ทำอะไร

2.3) ฝึกการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ที่ต้องเกี่ยวข้องในด้านดี มอง ฟัง สิ่งที่ดี สร้างอารมณ์ให้แจ่มใส เกิดความสบายใจ

2.4) ฝึกการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง ผู้อื่นและสิ่งอื่นที่อยู่รอบตัว

2.5) ฝึกการมองหาประโยชน์หรือโอกาสจากอุปสรรค โดยการเปลี่ยนมุมมองในแง่ดี โดยคิดว่าเป็นสิ่งท้าทายและมีทางเลือกมากกว่าหนึ่งทาง

2.6) ฝึกการผ่อนคลายความเครียด โดยเลือกวิธีที่เหมาะสมกับตนเอง จัดการอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมจะทำให้สบายใจ มีผลต่อความสำเร็จ สุขภาพในการทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

3) การสร้างแรงจูงใจให้ให้ตนเอง เป็นการมองแง่ดีของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และสร้างความเชื่อมั่นว่าเราสามารถอยู่กับสิ่งนั้นได้ สามารถทำได้เพื่อให้เกิดกำลังใจที่จะสร้างสรรค์ในสิ่งที่ดี มุ่งไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้แนวทางในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง คือ

3.1) ทบทวนว่าสิ่งสำคัญในชีวิตมีอะไรบ้าง ให้จัดลำดับความสำคัญของความต้องการอยากได้ อยากมี อยากเป็น แล้วพิจารณาว่าการที่จะบรรลุสิ่งที่ต้องการ มีความเป็นไปได้และไม่ได้

3.2) นำความต้องการที่เป็นไปได้และเกิดประโยชน์ มาตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนแล้ววางขั้นตอนที่จะมุ่งไปสู่เป้าหมายนั้น

3.3) ในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ระวังอย่าให้ไขว้เขวออกนอกทาง

3.4) ต้องลดความสมบูรณ์แบบในตัวลง ไม่ใช่ทำทุกอย่างดีที่สุดที่ต้องไม่มีผิดพลาดเลย ฝึกความยืดหยุ่นในอารมณ์ เพื่อไม่ให้เครียดและผิดหวัง

3.5) ฝึกการมองหาประโยชน์จากอุปสรรคเพื่อสร้างความรู้สึที่ดี ๆ ที่จะเป็นพลังให้เกิดสิ่งดีอื่น ๆ ต่อไป

3.6) ฝึกสร้างทัศนคติที่ดี ห้ามมอมงที่ดีในเรื่องที่เราไม่พอใจ มองปัญหาเป็นการเรียนรู้ เป็นการเพิ่มพลังและแรงจูงใจให้ตนเอง

3.7) หมั่นสร้างความหมายในชีวิตแก่ตนเอง นึกถึงสิ่งที่สร้างความภูมิใจแม้เล็ก ๆ น้อย ๆ พยายามใช้สิ่งดีในตนสร้างให้เกิดคุณค่าทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น

3.8) ให้กำลังใจตนเอง คิดว่าเราทำได้ เราจะทำและลงมือทำ

4) การหยั่งรู้อารมณ์ผู้อื่น เป็นความสามารถในการรับรู้อารมณ์ ความรู้สึก เข้าใจเห็นใจผู้อื่น สามารถปรับความสมดุลของอารมณ์ตนเองและตอบสนองต่อผู้อื่นได้อย่างสอดคล้องกัน รู้อารมณ์ผู้อื่น และสามารถเข้าใจได้ จะทำให้เรารู้ช่องทางที่จะโน้มน้าวใจผู้อื่นให้ทำสิ่งที่เราต้องการได้ การฝึกอบรมด้านนี้จะต้องพยายามนึกถึงผู้อื่นพอ ๆ กับการนึกถึงตนเองจึงจะรับรู้ความรู้สึกผู้อื่นได้ดี แนวทางการฝึกการหยั่งรู้อารมณ์ผู้อื่น คือ

4.1) สนใจการแสดงออกของผู้อื่น โดยการสังเกตสีหน้า แววตา ท่าทาง การพูด น้ำเสียง ตลอดจนการแสดงออกอื่น ๆ

4.2) อ่านอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นจากสิ่งที่สังเกตเห็นว่าเขามีความรู้สึกใดโดยการถาม แต่ต้องทำในสภาพเหมาะสม มิฉะนั้นจะเป็นการทำลายความรู้สึกกันได้

4.3) ทำความเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกของบุคคลตามสภาพที่เผชิญอยู่หรือที่เรียกว่า เอาใจเขามาใส่ใจเรา

4.4) แสดงการตอบสนองอารมณ์ในลักษณะที่เป็นการแสดงว่าเข้าใจเห็นใจกัน ทำให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกที่ดีต่อกัน

5) การรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เป็นความสามารถในการอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และสร้างสรรค์ผลงานที่เป็นประโยชน์ มีความสามารถและทักษะในการอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกับบุคคลต่าง ๆ ได้อย่างราบรื่น แนวทางการพัฒนาการรักษาสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน คือ

5.1) สร้างอารมณ์ที่ดีต่อกัน ฝึกการสร้างความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น เข้าใจ เห็นใจผู้อื่น ซึ่งจะทำให้การเริ่มต้นของการมีสัมพันธภาพที่ดีเกิดขึ้น

5.2) ฝึกการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ สร้างความเข้าใจที่ตรงกันชัดเจน ฝึกการเป็นผู้ฟังและผู้พูดที่ดี รวมทั้งคำนึงถึงความรู้สึกของผู้รับการสื่อสารด้วย

5.3) ฝึกการแสดงน้ำใจ เอื้อเฟื้อ รู้จักการให้ การรับ การแลกเปลี่ยนให้เกิดคุณค่าและประโยชน์ สำหรับตนเองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

5.4) ฝึกการให้เกียรติผู้อื่นอย่างจริงจัง ให้การยอมรับเพราะจะทำให้ผู้รับมีความภูมิใจ และมีความรู้สึกที่ดีตอบแทนมา

5.5) ฝึกการแสดงความคิดเห็น ชื่นชมและให้กำลังใจซึ่งกันและกันตามวาระที่เหมาะสม การจะเกิดผลอย่างแท้จริงต้องอาศัยความมุ่งมั่น อดทน และต้องอาศัยเวลา หากได้ลองนำวิธีต่าง ๆ ที่เหมาะสมไปทดลองปฏิบัติ จะเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับตนเอง ทั้งทางด้านอารมณ์ ความคิด และพฤติกรรมที่จะมีผลต่อความสำเร็จ และความสุขในชีวิต

จากการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์นั้นควรพัฒนา ตั้งแต่วัยเด็กไปจนตลอดช่วงชีวิต เพื่อให้บุคคลสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่นและมีความสุข โดยในวัยเด็ก พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรฝึกให้เด็กรู้จักคุณค่าของตนเองตามความเป็นจริง รู้จักแยกแยะอารมณ์ของตน เพื่อเลือกแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม และรู้จักปฏิบัติตามกฎระเบียบ นอกจากนี้พ่อแม่หรือผู้ปกครองควรหลีกเลี่ยงการวิพากษ์ ตำหนิ หรือการแสดงอารมณ์ก้าวร้าวต่อเด็ก และควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเป็นตัวอย่างสอนใจ เตือนสติ ทำให้รู้จักผลของการควบคุมอารมณ์ได้ในลักษณะต่างกันไป เพื่อให้เด็กมีอารมณ์ทางด้านบวกและเติบโตเป็นผู้มีความฉลาดทางอารมณ์ในอนาคต และสำหรับวัยผู้ใหญ่ไปตลอดจนช่วงชีวิต บุคคลควรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์โดยการทำความรู้จักอารมณ์ของตนเอง การฝึกทบทวนหรือมีสติอยู่กับตนเอง การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง โดยการควบคุม เพื่อให้การแสดงออกของบุคคลนั้นแสดงออกมาได้อย่างเหมาะสมกับบุคคล สถานที่ เวลา และสถานการณ์

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว

2.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

บุคลิกภาพในภาษาอังกฤษตรงกับคำว่า Personality โดยมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Persona ซึ่งหมายถึง หน้ากากที่ตัวละครใช้สวมเวลาแสดงเพื่อแสดงตามบทบาทที่ตนได้รับ การให้คำนิยามคำว่า บุคลิกภาพ มีนักวิชาการและนักจิตวิทยาได้ให้คำนิยามไว้หลากหลาย ดังนี้

นลินี ธรรมอำนาญสุข (2548, น.13) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะของบุคคลหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต ซึ่งทำให้บุคคลนั้นมีความแตกต่างจากบุคคลอื่น

ดาริกา อเนกนินิ (2547, น.23) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยที่บุคคลได้แสดงออก ซึ่งเรียกว่าเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่รวมคุณลักษณะทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนลักษณะกิริยาท่าทาง การแสดงออกทางอารมณ์ การปรับตัว ค่านิยม พฤติกรรม ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม มีผลทำให้บุคคลนั้นมีความแตกต่างไปจากบุคคลอื่น ๆ

วิภา ภักดี (2543, น.19) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ผลรวมอย่างมีระบบของพฤติกรรมต่าง ๆ ตลอดจนทัศนคติ และค่านิยม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยเฉพาะตัวบุคคล

สมร พลศักดิ์ (2550, น.21) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลทั้งพฤติกรรมที่เปิดเผยและที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน แสดงพฤติกรรมออกมาอย่างมีแบบแผน

เพื่อปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม เป็นการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลกับสถานการณ์ เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของตัวตนของแต่ละบุคคลอย่างเป็นเอกลักษณ์

ธนพรรณ กลั่นเกษร (2551, น.70) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง แบบแผนหรือผลรวมของพฤติกรรมของบุคคลที่มาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ที่สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างบุคคลนั้นออกจากบุคคลอื่นได้

แคนเนล (Cannell. 1974, P.610 อ้างถึงใน วิไลเลิศ เขียววิมล. 2542, น.8) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง คุณลักษณะที่บุคคลคิดและแสดงเป็นแบบแผนพฤติกรรม เพื่อใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งคุณลักษณะที่กล่าวถึงนี้หมายถึง ค่านิยม แรงจูงใจ อารมณ์ และทัศนคติ

ทัศนากทิตี (2551, น.8) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต และไม่จำเป็นว่าพฤติกรรมหรือคุณลักษณะเหล่านั้นจะต้องดีหรือไม่ดี ผิดหรือถูก

ศรีเรือน แก้วกังวาล (2531, น.5-6) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัวของบุคคลในด้านต่าง ๆ ทั้งส่วนภายนอกและส่วนภายใน ซึ่งส่วนภายนอกจะเป็นส่วนที่มองเห็นได้ชัดเจน เช่น รูปร่าง หน้าตา กิริยามารยาท การแต่งกาย เป็นต้น ส่วนภายใน คือ ส่วนที่มองเห็นได้ยากแต่อาจทราบได้โดยการอนุมาน เช่น สติปัญญา ความถนัด ลักษณะอารมณ์ประจำตัว ค่านิยม ความสนใจ เป็นต้น ซึ่งลักษณะต่าง ๆ ของบุคลิกภาพ ต่างมีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน และมีผลกระทบต่อกันเป็นลูกโซ่

สมิธ ซาราสัน และ ซาราสัน (Smith, Sarason & Sarason. 1982 อ้างถึงใน ธนพรรณ กลั่นเกษร. 2551, น.69) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง การรับรู้พฤติกรรมรวมทั้งหมดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทั้งในสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น ความคิด ความสนใจ ซึ่งจะทำให้บุคคลอื่นสามารถที่จะเข้าใจ และแยกแยะความแตกต่างของบุคคลนั้นจากบุคคลอื่นได้

จากความหมายของบุคลิกภาพดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่แตกต่างจากบุคคลอื่น ซึ่งรวมคุณลักษณะทั้งด้านร่างกายและจิตใจตลอดจนลักษณะกิริยาท่าทาง การแสดงออกทางอารมณ์ ทัศนคติ และค่านิยม อันแสดงให้เห็นถึงลักษณะนิสัยเฉพาะตัวบุคคล

2.2 ความหมายของบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว

คาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung. 1990, น.58-85 อ้างถึงใน ทศพร มณีศรีขำ และ นิรันดร์ จุลทรัพย์. 2542, น.9-10) ได้พิจารณาบุคลิกภาพของคนโดยยึดถือสังคมเป็นหลัก แบ่งบุคลิกภาพของคนออกเป็น 2 ประเภท คือ

บุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert) หมายถึง บุคคลที่สนใจเรื่องภายในของตนเอง ยึดความรู้สึกและอุดมคติของตนเองเป็นหลัก เป็นคนที่ไม่ชอบสังคมกับผู้อื่น เกรงครัดต่อระเบียบแบบแผน มีมาตรการและกฎเกณฑ์ที่แน่นอนในการควบคุมอุปนิสัยของตนเอง เชื่อในตนเอง การกระทำทุกอย่างที่เกิดขึ้นจะขึ้นอยู่กับตนเองเป็นส่วนใหญ่ บุคคลประเภทนี้จะผูกพันกับตนเองมากกว่าผูกพันกับสังคมหรือผูกพันต่อผู้อื่น

บุคลิกภาพแสดงตัว (Extravert) หมายถึง บุคคลที่สนใจโลกภายนอก มีความรู้สึกไวต่อปทัสถาน และความต้องการของสังคม เป็นคนเปิดเผย ร่าเริง ปรับตัวได้ดีในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีความเชื่อมั่นในตนเอง บนรากฐานของเหตุผลและความจริง

นอกจากนี้ คาร์ล กุสตาฟ จุง ได้อธิบายลักษณะของพวกแสดงตัวไว้ว่า เป็นคนที่ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้ ไม่ค่อยวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง ทำอะไรขึ้นอยู่กับโลกภายนอก คือ การฝึกหัดและยึดถือความจำเป็นเป็นสำคัญ ส่วนพวกเก็บตัว การตัดสินใจขึ้นอยู่กับตนเอง ถือหลักทุกสิ่งทุกอย่างต้องสมบูรณ์ เป็นคนไม่ยืดหยุ่น มีความรู้สึกละเอียดอ่อน มีการวิเคราะห์และวิพากษ์วิจารณ์ตนเอง โดยทั่วไปบุคคลปกติควรมีบุคลิกภาพทั้ง 2 ประเภทกำลังกันในระดับที่เหมาะสม โดยประเภทหนึ่งจะเด่นและอยู่ในจิตสำนึก ในขณะที่อีกประเภทหนึ่งอยู่ในจิตใต้สำนึก คาร์ล กุสตาฟ จุง เชื่อว่าถ้ามีแรงกดดันจากภายในหรือเหตุการณ์จากภายนอกมาขัดขวางมิให้บุคคลมีบุคลิกภาพประเภทใดประเภทหนึ่งในจิตสำนึกเป็นประจำแล้ว บุคคลจะมีบุคลิกภาพอีกประเภทหนึ่งจนเป็นนิสัย และกลายเป็นบุคลิกภาพที่ฝังแน่นในที่สุด

เอกรินทร์ คุณยศยิ่ง (2547, น.12)) ให้ความหมายของลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัวและแบบแสดงตัวไว้ดังนี้

บุคลิกภาพแบบเก็บตัว (Introvert) หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบเก็บตัว เป็นคนเงียบสงบเสงี่ยม คิดหน้าคิดหลัง แยกตัวจากคนอื่น ชอบอ่านหนังสือมากกว่าจะสนทนากับเพื่อน ทำอะไรเต็มไปด้วยความระมัดระวัง มักมีแผนการล่วงหน้า เจ้าระเบียบ ชอบแบบของชีวิตที่เป็นพิธีรีตอง เป็นคนซื่อตรง ซื่อาย ไม่ชอบความตื่นเต้น เกรงครัดกับกิจวัตรประจำวัน เอาจริงเอาจัง ไม่ไว้วางใจใครง่าย ๆ ควบคุมความรู้สึก ไม่ใคร่แสดงอารมณ์ความรู้สึก จึงเป็นคนที่น่าไว้วางใจ แต่บางทีบางคนก็มองโลกในแง่ร้าย และให้คุณค่าอย่างมากแก่มาตรฐานจริยธรรม

บุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extravert) หมายถึง ลักษณะของบุคคลที่ชอบเข้าสังคม ชอบไปงานเลี้ยง มีเพื่อนมาก ต้องการมีคนพูดด้วย ไม่ชอบอ่านหนังสือหรือเรียนด้วยตนเอง ชอบแสวงหาความตื่นเต้น ชอบฉวยโอกาส มีการกระทำที่รวดเร็ว เป็นคนหุนหันพลันแล่น ชอบเล่นตลก พร้อมเสมอที่จะพูด ชอบสนุกสนาน ร่าเริง ชอบการเปลี่ยนแปลง ไม่จำเจ ทำตัวตามสบาย เป็นคนอิสระ มองโลกในแง่ดี ชอบหัวเราะเฮฮาอย่างรื่นเริง ชอบเดินทาง เป็นคนแสดงอารมณ์และความรู้สึกเปิดเผย มักจะก้าวร้าวและอารมณ์เสียได้ง่าย ไม่สามารถควบคุมความรู้สึกได้นาน ๆ

ไอเซนค (Eysenck. 1970, น.59-60 อ้างถึงใน นवलละออ สุภาพล. 2534, น.64) ให้ความหมายของลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัวและแบบแสดงตัว ไว้ดังนี้

ลักษณะบุคลิกภาพเก็บตัว (Introvert Personality) หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะเงียบขรึม ชอบคิดพิจารณาตนเอง ไม่ชอบการพบปะพูดคุยกับบุคคลอื่น ยกเว้นคนใกล้ชิดหรือเพื่อนสนิท ชอบอ่านหนังสือมากกว่าเข้าสังคม ชอบวางแผนต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้า รับการกระตุ้นจากภายนอกได้น้อย ไม่ชอบความตื่นเต้น ใช้ชีวิตอย่างเคร่งขรึม มีระเบียบแบบแผน ควบคุมอารมณ์และความรู้สึกได้ดี โดยปกติไม่มีความประพฤติในทางก้าวร้าว ค่อนข้างมองโลกในแง่ร้าย มีค่านิยมที่ยึดมาตรฐานทางศีลธรรม หรือกล่าวโดยสรุปลักษณะเก็บตัว คือ บุคคลที่มีการควบคุมตนเอง และมีพฤติกรรมรับผิดชอบ

ลักษณะบุคลิกภาพแบบแสดงตัว (Extravert Personality) หมายถึง บุคคลที่มีความสามารถในการเข้าสังคม ชอบงานสร้างสรรค์รื่นเริง มีเพื่อนมาก ช่างพูดช่างคุย ไม่ชอบการเรียนหรือการทำงานตามลำพัง ชอบความตื่นเต้น รับการกระตุ้นจากภายนอกได้มาก ชอบการเปลี่ยนแปลง ชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดเวลา ไม่ชอบอยู่นิ่ง ชอบความเป็นอิสระและความสนุกสนาน ตลกขบขัน ค่อนข้างมองโลกในแง่ดี ก้าวร้าว และอารมณ์เสียได้ง่าย หรือกล่าวโดยสรุปลักษณะแสดงตัว คือ บุคคลที่มีความสามารถทางสังคม และแรงกระตุ้นในตนเอง

จากความหมายของบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แบบแสดงตัวข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว หมายถึง ลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของบุคคลในด้านการเข้าสังคม ความชอบงานสร้างสรรค์และความรื่นเริง การคบเพื่อน การพูดคุย ความชอบการเรียน ความชอบความตื่นเต้น การรับการกระตุ้นจากภายนอก ความชอบการเปลี่ยนแปลง ความชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ ความชอบเป็นอิสระ การมองโลกในแง่ดี ความก้าวร้าวและสภาวะอารมณ์

2.3 ความสำคัญของบุคลิกภาพ

ธนินิตย์ เนียมทันต์ (2536, น.51-52 อ้างถึงใน ดาริกา เอนกนิธิ. 2547, น.28) กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตในสังคมของบุคคลเป็นอย่างมาก ซึ่งสามารถพิจารณาในประเด็นต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

- 1) ความมั่นใจ ผู้ที่มีบุคลิกภาพดีย่อมมีความมั่นใจในการแสดงออกมากขึ้น ทำให้กล้าแสดงออก ดังนั้นโอกาสของการที่จะประสบความสำเร็จจึงมีมากขึ้น
- 2) การคาดหมายพฤติกรรม ถ้ารู้ว่าบุคคลนั้นมีบุคลิกภาพอย่างไร จะสามารถทำนายได้ว่าในสถานการณ์ใดจะแสดงพฤติกรรมอย่างไร
- 3) การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถบอกได้ว่าบุคคลหนึ่งแตกต่างจากอีกบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเป็นประจำสม่ำเสมอของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งบุคลิกภาพจะช่วยให้สามารถจำ รู้จัก เข้าใจบุคคลแต่ละคนได้ ตลอดจนรู้วิธีที่จะปรับตัวให้เข้ากับบุคคลเหล่านั้นได้ ทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันในสังคม
- 4) การตระหนักในเอกลักษณ์ของบุคคล บุคลิกภาพทำให้คนมีลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นของตนเอง
- 5) การปรับตัวให้เข้ากับคนอื่น ๆ การที่รู้จักบุคลิกภาพของบุคคลอื่น ทำให้สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ง่ายขึ้น บุคลิกภาพมีส่วนสำคัญช่วยให้สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลและสถานการณ์ได้ดี รวดเร็ว และง่ายขึ้น
- 6) ความสำเร็จ คนที่มีบุคลิกภาพดีย่อมได้เปรียบบุคคลอื่น ในเรื่องของพื้นฐานแห่งความศรัทธาเชื่อถือแก่ผู้พบเห็น ช่วยให้งานสำเร็จได้โดยง่าย ได้รับความร่วมมือและการติดต่อเป็นอย่างดี
- 7) การยอมรับของกลุ่ม คนที่มีบุคลิกภาพดีย่อมเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป ซึ่งทำให้สามารถเข้ากับบุคคลอื่นได้โดยง่าย

จะเห็นได้ว่าความสำคัญของบุคลิกภาพทำให้บุคคลเกิดความเข้าใจและรู้จักตนเอง รวมถึงบุคคลอื่น ๆ ดีขึ้น ซึ่งการรู้จักตนเองและผู้อื่นย่อมเกิดประโยชน์และง่ายต่อการติดต่อสื่อสาร ทั้งยังช่วยลดข้อขัดแย้งลงได้อีกด้วย

นิภา นิธยานน (2530, น.151-153 อ้างถึงใน ไชลัน สาละ. 2549, น.13) กล่าวว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อบุคคลและการมีบุคลิกภาพที่ดีประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

- 1) ความสามารถในการรับรู้ และเข้าใจสภาพความเป็นจริงอย่างถูกต้อง โดยไม่บิดเบือน
- 2) การแสดงอารมณ์ในลักษณะและขอบเขตที่เหมาะสม การมีอารมณ์ที่ไม่ดีเยี่ยมเป็นผลร้ายต่อตนเองและบุคคลรอบข้าง
- 3) ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม เพราะตลอดชีวิตของคนเราต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อสวัสดิภาพอันดีของมวลมนุษย์
- 4) ความสามารถในการทำงานที่อำนวยความสะดวก ทั้งนี้เพื่อให้ได้มาซึ่งการยกย่องนับถือจากผู้อื่น จะทำให้เรารู้สึกว่าตนเองมีประโยชน์ต่อสังคมหรือช่วยเหลือสังคมได้
- 5) ความสามารถในการพัฒนาคน สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ในทุกสถานการณ์

กิงแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ (2552, น.12-13) กล่าวว่า ตามความหมายของบุคลิกภาพทำให้เข้าใจได้ว่าบุคลิกภาพไม่ได้หมายถึงภาพหรือลักษณะที่มองเห็นแต่เพียงเปลือกนอกเท่านั้น หากแต่รวมถึงสิ่งที่แฝงเร้นอยู่ในตัวบุคคลด้วย ในอดีตนักปราชญ์กรีกโบราณ คือ Socrates (470-399 B.C.) เสนอไว้ว่าให้บุคคลรู้จักตนเอง แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากนักมนุษยนิยม เพราะการที่บุคคลได้รู้จักตนเอง และมีความรู้ความเข้าใจในบุคลิกภาพของตนอย่างถูกต้อง จะทำให้บุคคลสามารถพัฒนาและปรับปรุงตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันส่งผลต่อการปรับตัวภายใต้สภาพการณ์ต่าง ๆ

นอกจากนี้ ความสมบูรณ์ของสังคมเกิดขึ้นจากความหลากหลายของบุคลิกภาพนานาประเภท เพื่อการสร้างสรรค์สังคมในทุก ๆ ด้าน อาชีพต่าง ๆ จึงเกิดขึ้นตามความถนัดและความสนใจของบุคคล เช่น อาชีพแพทย์ วิศวกร ครู อาจารย์ นักการเมือง นักธุรกิจ ทหาร ตำรวจ พ่อค้า แม่ค้า พนักงานโรงแรม พนักงานธนาคาร และคนขับรถรับจ้าง เป็นต้น ความเป็นปัจเจกบุคคล (Individual) เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจแก่บุคคล เพราะทุกคนจะมีลักษณะเฉพาะตัวที่ไม่มีใครเหมือนใคร ทุกอาชีพได้กำหนดคุณสมบัติของบุคลิกภาพไว้เป็นประการสำคัญ การคัดเลือกบุคลากรเพื่อบรรจุตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ นั้น แม้บุคคลสอบผ่านข้อเขียนแล้วก็ยังต้องมีการสัมภาษณ์เพื่อพิจารณาบุคลิกภาพประกอบด้วยเสมอ

จากความสำคัญของบุคลิกภาพดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อบุคคลทั้งในด้านการดำเนินชีวิตและการทำงาน โดยผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องบุคลิกภาพจะรู้จักและสามารถเข้าใจตนเอง นำมาซึ่งการพัฒนาตนเองและปรับตัวให้เข้ากับสภาพการณ์ต่าง ๆ ได้ดี สำหรับในด้านการทำงาน บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการได้รับการคัดเลือกและบรรจุตำแหน่งงานในองค์กร นอกจากนี้บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อสังคม โดยคนที่มีบุคลิกภาพดีเยี่ยมเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เข้ากับบุคคลอื่นได้โดยง่าย ส่งผลให้การติดต่อสื่อสารในสังคมเป็นไปอย่างราบรื่น มีสัมพันธ์อันดีต่อกัน และลดข้อขัดแย้งระหว่างกันของสมาชิกในสังคม

2.4 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว

2.4.1 แนวคิดประเภทบุคลิกภาพของคาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung)

คาร์ล กุสตาฟ จุง (นวลละอ อสุภผล. 2527 อ้างถึงใน ธนพรรณ กลั่นเกษร. 2551, น.72-73) มีแนวคิดที่ว่า บุคลิกภาพของแต่ละบุคคลเป็นเสมือนผลผลิตของอดีต กล่าวคือ มนุษย์ได้ถูกปรุงแต่งและถูกวางรูปแบบให้เป็นตัวตนในปัจจุบัน โดยมีประสบการณ์ที่สะสมในอดีตโดยไม่รู้จุดเริ่มต้นของมนุษย์ว่าแยกมาจากเผ่าใด รากฐานของบุคลิกภาพจึงเป็นเรื่องอดีตชาติ (Archaic) และบรรพกาล (Primitive) ซึ่งติดตัวมาตั้งแต่กำเนิด และเป็นเรื่องของความไร้สำนึกที่ไม่สามารถจดจำได้ และมีขอบเขตอย่างกว้างขวาง (Universal) ในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์นั้น โดยเชื่อว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นผลรวมของอนาคตกาลกับอดีตกาล (Teleology and Causality) พฤติกรรมของมนุษย์ได้รับเงื่อนไขไม่เพียงแต่ความแตกต่างที่เกิดจากอดีตกาลเท่านั้น แต่ยังเกิดจากปัจจัยอื่นอีก เช่น ความมุ่งหมายและความปรารถนาในอนาคตของบุคคลอีกด้วย โดยอดีตกาลเป็นความจริงที่แสดงออกในขณะที่อนาคตกาลเป็นเสมือนศักยภาพที่จะชี้นำบุคคลให้เกิดพฤติกรรม ดังนั้นแนวความคิดที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพ คือความคาดหวังในผลข้างหน้า อันเป็นการรับรู้ถึงการมองไปสู่อนาคต ซึ่งเป็นสาเหตุให้บุคคลเกิดแนวทางในการพัฒนาตนเองในทางสร้างสรรค์ เพื่อแสวงหาความสมบูรณ์ และคำนึงถึงการเกิดมาเพื่อมีชีวิตใหม่อีกครั้งหนึ่ง (Rebirth)

คาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung อ้างถึงใน กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. 2552, น.8-9) ได้จำแนกบุคลิกภาพออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) พวกชอบแสดงตัว (Extrovert) เป็นบุคลิกภาพที่ชอบเข้าสังคม ชอบมีเพื่อนมาก ช่างพูดช่างคุย มีความเป็นผู้นำ มีอารมณ์ขัน เฮฮา ชอบรับอาสา เปิดเผย ชอบแสดงออก สนใจใฝ่รู้สิ่งแปลกใหม่ และชอบการเปลี่ยนแปลง เมื่อเผชิญปัญหามักจะต่อสู้ ไม่ท้อถอยง่าย ๆ

2) พวกเก็บตัว (Introvert) ได้แก่ บุคลิกภาพขี้อาย ไม่ค่อยพูด ชอบฟังผู้อื่นพูดมากกว่า ชอบอ่านหนังสือ ชอบครุ่นคิด ไม่ชอบเข้าสังคม ชอบเก็บตัวอยู่ตามลำพัง ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง มักเป็นพวกอนุรักษ์นิยมมีอารมณ์อ่อนไหว ถ้ามีปัญหา มักจะหลีกเลี่ยง และแยกตัวมากกว่าที่จะต่อสู้

3) พวกกึ่งเก็บตัวแสดงตัว (Ambivert) เป็นพวกที่ไม่เก็บตัวจนเกินไปนอกจากบางเวลา เป็นคนที่ชอบเข้าสังคมบ้างแล้วแต่กรณี มีลักษณะกำลังระหว่างพวกแสดงตัวกับพวกเก็บตัว บุคลิกภาพประเภทนี้มักได้แก่บุคลิกภาพของคนส่วนใหญ่ในสังคม

ทั้งนี้ บุคลิกภาพของบุคคลจะเป็นอย่างไรนั้น คาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung อ้างถึงใน โรสไฮดา ปาทาน. 2544, น.19) กล่าวว่า เป็นผลมาจากพัฒนาการของชีวิตในแต่ละขั้นตอน ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างอบอุ่นถูกต้อง พัฒนาการของเด็กจะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ มีวุฒิภาวะ มีการทำงานประสานสอดคล้องกันอย่างดีของจิตสำนึกและจิตไร้สำนึก บุคคลนั้นก็จะเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว มีความเชื่อมั่นในตนเอง กระตือรือร้น ร่าเริง ฯลฯ ทำงานในสังคมได้อย่างเป็นสุข แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างกดดัน เกลียดชัง หรือถูกทอดทิ้งในระยะต้นของพัฒนาการของชีวิต เด็กจะมีพัฒนาการไปเป็นบุคคลที่เก็บตัว หงอยเหงา เศร้าหมอง มีปมด้อย อาจก้าวร้าว ทำลาย และเป็นโรคจิต โรคประสาทได้

นอกจากนี้ ระบบความสัมพันธ์ภายใน (Interdependent Systems) ของบุคคล (นวลละออสุภาพล. 2527 อ้างถึงใน ธนพรธรม กลั่นเกษร. 2551, น.78-79) ที่เป็นเจตคติพื้นฐาน (Basic Attitudes) 2 ประเภท คือ เจตคติที่หันออกจากตนเอง (Extraversion) และเจตคติหันเข้าหาตนเอง (Introversion) นั้นส่งผลให้บุคคลมีการแสดงออกแตกต่างกัน ดังนี้

1) ผู้ที่มีเจตคติที่หันออกจากตนเอง (Extraversion) หรือ พวกแสดงตัว จะมีการแสดงออกที่เผชิญกับโลกภายนอก บุคคลประเภทนี้จะชอบแสดงตัว ชอบสังคม มักจะมีเพื่อนมาก ชอบพูดมากกว่าฟัง ช่างพูด ร่าเริง แจ่มใส มีความสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น ชอบการเปลี่ยนแปลง มีนิสัยเปิดเผย มีความเชื่อมั่นบนพื้นฐานแห่งความเป็นจริง รู้จักผ่อนปรน และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์อย่างเหมาะสม มีความยืดหยุ่น กล้าต่อสู้ และเผชิญกับปัญหา สนใจกับการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ ชอบมีประสบการณ์ด้วยตนเอง และไม่จริงจังกับความผิดหวังต่าง ๆ เป็นต้น

2) ผู้มีเจตคติหันเข้าหาตนเอง (Introversion) หรือพวกเก็บตัว จะเป็นผู้ที่มุ่งเข้าหาตนเอง บุคคลเหล่านี้มักจะไม่กล้าตัดสินใจ ไม่แน่ใจ จิตใจไม่มั่นคง สงบเสงี่ยม ไม่ชอบสมาคมกับผู้อื่น เก็บตัว ชอบอยู่ตามลำพัง ไม่ยืดหยุ่น มักมีกฎเกณฑ์ที่ตายตัว ยึดมั่นในความรู้สึกของตนเอง มีอารมณ์หงุดหงิดและห้วนหงว้าง มักจะมีความรู้สึกเหงา และว่าเหว และเมื่อเกิดปัญหาก็มักจะแยกตัวออกไปจากสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหา นอกจากนี้ยังไม่มีใจกว้างใจผู้อื่น การมองผู้อื่นด้วยความพินิจพิเคราะห์ ตลอดจนจะไม่ชอบความก้าวร้าว และรุนแรง

เจตคติพื้นฐานทั้งสองประการนี้จะเกิดขึ้นในบุคลิกภาพ โดยที่บุคคลจะไม่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ในตัวเองแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะมีทั้งสองลักษณะอยู่ในตัว และถ้าเจตคติอย่างใดอย่างหนึ่งมีลักษณะเด่น เจตคตินั้นก็จะเข้ามาอยู่ในจิตสำนึกในขณะที่อีกเจตคติหนึ่งจะด้อยและอยู่ในจิตไร้สำนึก ทำให้การรับรู้ตนเอง (Ego) แสดงตนโดยหันตัวเองออกสู่การติดต่อกับโลกภายนอก ในขณะที่สิ่งที่อยู่ในประสบการณ์ไร้สำนึก (Personal Unconscious) จะเป็นลักษณะที่หันเข้าหาตนเอง อย่างไรก็ตามลักษณะทางบุคลิกภาพทั้ง 2 อย่างนี้ต่างก็ให้ผลดี และผลเสียต่างกันไป เช่น การหันเข้าหาตนเอง อาจจะทำให้บุคคลมีการสร้างสรรค์และผลิตสิ่งที่เป็นประโยชน์ แต่จะเกิดผลเสียที่อาจหมกมุ่นและซึมเศร้าอยู่กับตนเองมากเกินไป ส่วนการหันออกจากตนเอง จะทำให้กล้าตัดสินใจ แต่อาจเกิดผลเสียคือกล้ามากเกินไปโดยปราศจากการวิเคราะห์และการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรอบคอบ

จากแนวคิดประเภทบุคลิกภาพของคาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung) ดังข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่าบุคลิกภาพตามแนวคิดของคาร์ล กุสตาฟ จุง แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ แบบแสดงตัว (Extrovert) แบบเก็บตัว (Introvert) แบบกึ่งเก็บตัวแสดงตัว (Ambivert) โดยทั้ง 3 ประเภท มีเจตคติพื้นฐานแตกต่างกัน ส่งผลให้มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน โดยผู้ที่มีเจตคติที่หันออกจากตนเอง (Extraversion) จะมีการแสดงออกที่เผชิญกับโลกภายนอก ชอบแสดงตัว ชอบเข้าสังคม ชอบการเปลี่ยนแปลง เมื่อเผชิญปัญหามักจะต่อสู้ไม่ท้อถอยง่าย ๆ ส่วนผู้ที่มีเจตคติหันเข้าหาตนเอง (Introversion) จะชอบเก็บตัวอยู่ตามลำพัง ไม่ชอบเข้าสังคม ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง เมื่อมีปัญหา มักจะหลีกเลี่ยง และแยกตัวมากกว่าที่จะต่อสู้

2.4.2 แนวคิดประเภทบุคลิกภาพของไอเซนค (Eysenck)

ไอเซนค (Hans J. Eysenck อ้างถึงใน กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. 2552, น.55-56) นักจิตวิทยาชาวเยอรมัน แบ่งบุคลิกภาพของบุคคลออกเป็นประเภท (Type) แทนการแบ่งตามอุปนิสัย (Traits) โดยเชื่อว่ากระบวนการทำงานของชีวภาพ เช่น ระบบประสาทส่วนกลาง (Central Nervous System) อันได้แก่การทำงานของสมองและไขสันหลัง กับการทำงานของระบบประสาทอัตโนมัติ (Autonomic Nervous System) มีอิทธิพลต่อการเกิดบุคลิกภาพแต่ละประเภท เพราะอารมณ์และแรงจูงใจที่จะแสดงปฏิกิริยาของร่างกาย ทำให้พฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมมีลักษณะเฉพาะตัว และมีลักษณะสำคัญอยู่ 2 มิติ (Halonen & Santrock, 1997) คือ ลักษณะแสดงตัวและลักษณะเก็บตัว (Extroverted-Introverted) ไอเซนค ได้นำการศึกษาของคาร์ล กุสตาฟ จุง (Carl Gustav Jung. 1875-1961 อ้างถึงใน ธนพรรณ กลิ่นเกสร. 2551, น.81-82) มาทำการอธิบายว่าคนที่มีลักษณะแสดงตัว (Extrovert) เมื่อประสบปัญหามักจะลดความเครียดโดยการคลุกคลีอยู่กับเพื่อนฝูง กล่าวคือ มีความโน้มเอียงที่จะคบหาเพื่อนฝูงไว้มาก ๆ ชอบแต่งตัวดี และประพฤติตนอยู่ในกรอบประเพณี ส่วนคนที่มีลักษณะเก็บตัว (Introvert) มักจะมีอาการหมกมุ่นครุ่นคิด หันเข้าหาตัวเองเมื่อเกิดทุกข์หรือการขัดแย้ง และมีลักษณะประกอบคือ ซื่อาย ชอบทำงานตัวคนเดียว และต่อมาไอเซนคได้นำลักษณะเปิดเผย-เก็บตัว มาผสมกับลักษณะมั่นคง-หวั่นไหว คือเพิ่มความไวของอารมณ์หรือสุขภาพจิต เนื่องด้วยเห็นว่าอารมณ์มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับปฏิกิริยาที่บุคคลจะแสดงออก พวกที่มั่นคงจะสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี ไม่ตื่นตื้นง่าย สงบและสม่ำเสมอ ส่วนพวกที่หวั่นไหวอารมณ์จะเปลี่ยนแปลงได้ง่าย หงุดหงิด ใจน้อย กังวล อยู่ไม่เป็นสุข

จากแนวคิดประเภทบุคลิกภาพของไอเซนค (Eysenck) ดังข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า ไอเซนค แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ บุคลิกภาพที่มีลักษณะแสดงตัว (Extrovert) และบุคลิกภาพที่มีลักษณะเก็บตัว (Introvert) โดยผู้ที่มีลักษณะแสดงตัวจะเป็นผู้ที่แสดงออกอย่างเปิดเผย ชอบอยู่กับผู้คน และชอบสังคม ส่วนผู้ที่มีลักษณะเก็บตัว จะเป็นผู้ที่ซื่อาย ไม่ชอบเข้าสังคม มักจะมีหมกมุ่นครุ่นคิดหันเข้าหาตัวเอง

2.5 การวัดบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว

ผู้ศึกษาได้ศึกษาการวัดบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพรายละเอียดดังนี้

นวลละออ สุภาพล (2534, น.84 อ้างอิงจาก ไอเซนค, ม.ป.ป.) ได้แปลและปรับปรุงแบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว มาจากของไอเซนค (Eysenck) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ จาก จริงที่สุด (6) ถึง ไม่จริงเลย (1) รวมจำนวน 17 ข้อ แต่ละข้อประกอบด้วยประโยคบอกเล่า 1 ประโยค กล่าวถึงความรู้สึกของผู้ตอบเกี่ยวกับการตอบสนองต่อสิ่งเร้าในแง่ของแรงกระตุ้นในตนเองและความสามารถทางสังคม เช่น ความรู้สึกตื่นเต้น ความสนใจผู้อื่น ความคล่องแคล่วว่องไว เป็นต้น โดยลักษณะเก็บตัว หมายถึง ผู้ที่ขาดความสามารถทางสังคม รับการกระตุ้นจากภายนอกได้น้อย มีการควบคุมตนเองสูง ส่วนลักษณะแสดงตัว หมายถึง ผู้ที่ชอบคบหาสมาคมกับบุคคลอื่น รับการกระตุ้นจากภายนอกได้มาก ชอบความเป็นอิสระและสนุกสนาน คะแนนรวมของแบบวัดตั้งแต่ 17 ถึง 102 คะแนน ในประโยคที่แสดงถึงลักษณะแสดงตัว ผู้ที่ตอบ จริงที่สุด จะได้คะแนนสูง และประโยคที่แสดงถึงลักษณะเก็บตัว ผู้ที่ตอบ จริงที่สุด

จะได้คะแนนต่ำ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าระหว่าง 1.37-5.58 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่น .69 สำหรับการแบ่งผู้ตอบออกเป็น 2 ประเภท คือ เก็บตัวกับแสดงตัว ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดว่ามีบุคลิกภาพแสดงตัว ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยจัดว่ามีบุคลิกภาพเก็บตัว

นงนุช วิศิษฎ์ธรรมศรี (2551, น.34) ได้ศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมของเยาวชนในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว โดยได้นำแบบวัดบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวของชูศักดิ์ ชัมภลลิขิต มาใช้ในการวัดบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นทั้งฉบับได้ .39 และค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยงตรงทั้งฉบับได้ .64 มีลักษณะเป็นตัวเลือกแบบมาตราประเมินค่า(Rating Scale) 4 ระดับ จำนวน 48 ข้อ โดยผู้ที่ได้คะแนน 240-336 คะแนน แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวและผู้ที่ได้คะแนน 48-143 คะแนน แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว

โรสไฮดา ปาทาน (2554, น.51) ได้ศึกษาบุคลิกภาพและเชาวน์อารมณ์ ได้สร้างแบบสอบถามบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว จำนวน 40 ข้อ โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ โดยผู้ตอบแบบสอบถามได้คะแนนรวมจากข้อความที่แสดงลักษณะของบุคลิกภาพแบบแสดงตัวมากกว่าคะแนนรวมจากข้อความที่แสดงลักษณะของบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ถือว่าผู้ตอบแบบสอบถามคนนั้นเป็นผู้มีบุคลิกภาพแสดงตัว

สมจิต อภิชนาพงศ์ (2523, น.46) ได้สร้างแบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัว ที่มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ คือ จริงที่สุด (4) ถึง ไม่จริงเลย (0) โดยผู้ตอบเลือกตอบเพียงระดับใดระดับหนึ่ง มีจำนวน 30 ข้อ ซึ่งเนื้อหาในข้อความทั้ง 30 ประโยค จะสะท้อนถึงบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวของผู้ตอบ ในการตอบแบบสอบถามบุคลิกภาพเก็บตัวและแสดงตัวนี้ ผู้ตอบแต่ละคนจะได้คะแนนแต่ละข้อ 0-4 คะแนน และคะแนนรวมจะมีตั้งแต่ 0-120 คะแนน ซึ่งสรุปผลได้ดังนี้ ผู้ที่ได้คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 70 ขึ้นไป แสดงว่ามีบุคลิกภาพแสดงตัว ผู้ที่ได้คะแนนระหว่างเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 31-69 แสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบกำกวม ผู้ที่ได้คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 30 ลงมา แสดงว่ามีบุคลิกภาพเก็บตัว

จากการวัดบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัวดังข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตั้งแต่ 4-6 ระดับ ทั้งนี้ผู้ศึกษาวัดบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว โดยใช้แบบวัดบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว ของนวลระออ สุภาพล (2534) ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 6 ระดับ จากจริงที่สุด (6) ถึง ไม่จริงเลย (1) เนื่องจาก แบบวัดบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-เก็บตัวของ นวลระออ สุภาพล มีจำนวนข้อคำถามที่ใช้เวลาในการทำแบบสอบถามไม่มากนัก รวมถึงเนื้อหาในประโยคคำถามทั้งหมดครอบคลุม และสะท้อนถึงบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัวของผู้ตอบแบบสอบถามได้อย่างชัดเจน ซึ่งเหมาะสมที่จะนำมาใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

3.1 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

สุรพล พะยอมแย้ม (2548, น.21) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง พฤติกรรมหนึ่ง ที่บุคคลกระทำต่อกัน ถ้าทั้งสองฝ่ายยังไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน (Interaction) สัมพันธภาพจะยังไม่เกิดขึ้น การที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกัน (Contact) เป็นจุดเริ่มต้นของการมีสัมพันธภาพ ซึ่งความสัมพันธ์นั้นอาจเกิดขึ้นในด้านบวกหรือในด้านลบก็ได้ แต่ส่วนใหญ่เมื่อพูดถึงคำว่าสัมพันธภาพ เรามักนึกถึงหรือแปลความไปในด้านบวกมากกว่า

อาภา ชิงช้า (2557, น.27) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง ความเกี่ยวข้อง ความผูกพันกันระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีการติดต่อสื่อสารและมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ให้ความรักและมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ซึ่งสัมพันธภาพจะมีหลายรูปแบบ เช่น สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน สัมพันธภาพกับผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

ภาสกร ศิริพัฒนานนท์ (2545, น.14-15 อ้างถึงใน สุนิษา กอเจริญ. 2560, น.21) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นความเกี่ยวข้องของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ที่มีการติดต่อสื่อสาร และมีปฏิสัมพันธ์กันทางจิตใจ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจให้ตนเองเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มหรือสังคม ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งอาศัยความอดทน ความรักใคร่ ความเข้าใจ เป็นพื้นฐานในการที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

ผาสุก ปาประโคน (2544, น.11) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องผูกพัน ทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อกัน เข้าใจกัน รักใคร่กลมเกลียว ต้องการช่วยเหลือผู้อื่น ให้การสนับสนุนด้วยความเต็มใจและจริงใจต่อกัน ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในอันที่จะช่วยป้องกันความขัดแย้ง ระวังสงสัยไม่ไว้วางใจกัน ส่งผลให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข

ศิริพร กลิ่นทอง (2553, น.14) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง สิ่ง чтоช่วยให้บุคคลเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองและบุคคลอื่น เป็นความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล ในความสัมพันธ์ที่มีความรัก ความอบอุ่น มีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความผูกพัน และมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน

จากความหมายของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคล หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปกระทำต่อกัน มีการติดต่อสื่อสารและมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน รู้สึกดีต่อกัน มีความเข้าใจกันและกัน นำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข ซึ่งสัมพันธภาพจะมีหลายรูปแบบ เช่น สัมพันธภาพกับครอบครัว สัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน สัมพันธภาพกับผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

3.2 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

วรกานต์ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548, น.8) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ หมายถึง การปฏิบัติตนของนักศึกษาต่ออาจารย์ และการปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ดังนี้

1) การปฏิบัติตนของนักศึกษาต่ออาจารย์ ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การตั้งใจเรียน การร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน การส่งงานตรงเวลา เชื่อฟัง ซักถามข้อสงสัย ปรึกษาปัญหาต่าง ๆ

2) การปฏิบัติตนของอาจารย์ต่อนักศึกษา ทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การเอาใจใส่ ทำให้นักศึกษามีความรู้สึกเป็นกันเอง เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น ให้คำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ

ศิริพร กลิ่นทอง (2553, น.9) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีต่อครู และการรับรู้การปฏิบัติตนของครูที่มีต่อนักเรียน ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทั้งนี้การปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีต่อครู ได้แก่ การให้ความเคารพเชื่อฟัง ให้เกียรติครูด้วยการแสดงออกทั้งทางกายวาจาและใจ การร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ของตนเอง ส่วนการรับรู้การปฏิบัติตนของครูที่มีต่อนักเรียน ได้แก่ การให้ความรัก ความเอ็นดู ให้ความเป็นกันเอง การเอาใจใส่ เข้าใจธรรมชาติของนักเรียนเป็นอย่างดี การดูแลสุขภาพกาย และสุขภาพจิต การอบรมสั่งสอน มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน เป็นที่ปรึกษาทั้งเรื่องส่วนตัวและการศึกษา

ชัชรินทร์ บุญยะสุด (2547, น.6-7) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติตนของนักเรียนกับครู และการปฏิบัติตนของครูกับนักเรียนเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดี ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ดังนี้

1) การปฏิบัติตนของครูที่มีต่อนักเรียน ได้แก่ ความเอาใจใส่ การให้ความรัก ความเอ็นดู ให้ความเป็นกันเอง ยอมรับฟังความคิดเห็น ให้คำแนะนำปรึกษาทั้งทางด้านการเรียนและเรื่องส่วนตัว

2) การปฏิบัติตนของนักเรียนที่มีต่อครู ได้แก่ การให้ความเคารพเชื่อฟัง ให้เกียรติ แสดงกิริยา วาจา และใจถึงความเคารพ ปฏิบัติตนอย่างเหมาะสม

นิภา คำภาฑู (2547, น.8) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การปฏิบัติของครู ที่ปฏิบัติต่อนักเรียนและที่นักเรียนปฏิบัติกับครู ทั้งภายในและนอกห้องเรียน

1) การปฏิบัติของครูที่มีต่อนักเรียน หมายถึง การให้ความรัก ความเอาใจใส่ ยอมรับความคิดเห็น ให้ความเป็นกันเองต่อนักเรียน

2) การปฏิบัติของนักเรียนที่มีต่อครู หมายถึง การให้ความเคารพ เชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่งของครู ช่วยเหลืองานของครูเท่าที่ตนสามารถทำได้ ขอคำแนะนำจากครูเมื่อประสบกับปัญหา ตั้งใจเรียนและสนใจบทเรียนที่ครูสอน

อมรรัตน์ หอมชื่น (2548, น.6-7) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ หมายถึง การปฏิบัติของอาจารย์กับนักศึกษา และที่นักศึกษาปฏิบัติต่ออาจารย์ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน แบ่งเป็น

1) การปฏิบัติของอาจารย์ต่อนักศึกษา หมายถึง การให้ความรัก ความเอาใจใส่ ยอมรับ ฟังความคิดเห็น ให้ความเป็นกันเอง ให้คำแนะนำปรึกษาทางการเรียนและการดำเนินชีวิต

2) การปฏิบัติของนักศึกษาต่ออาจารย์ หมายถึง การให้ความเคารพเชื่อฟัง และปฏิบัติตามคำสั่ง การช่วยเหลืองานของอาจารย์เท่าที่ตนสามารถทำได้ มีความรับผิดชอบในงานที่อาจารย์สั่ง

จากความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ดังข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ หมายถึง การรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา และการปฏิบัติตนของนักศึกษาที่มีต่ออาจารย์ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ซึ่งก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยการปฏิบัติตนของอาจารย์ที่มีต่อนักศึกษา ได้แก่ การให้ความรัก การเอาใจใส่ ให้ความเป็นกันเอง ยอมรับฟังความคิดเห็น ให้คำปรึกษาทางด้านการเรียนและการดำเนินชีวิตส่วนตัว ส่วนการปฏิบัติตนของนักศึกษาต่ออาจารย์ ได้แก่ การให้ความเคารพ เชื่อฟัง ให้เกียรติอาจารย์ และปฏิบัติตามคำสั่งของอาจารย์ การขอคำแนะนำปรึกษาปัญหาต่าง ๆ เมื่อมีปัญหา และช่วยเหลืออาจารย์ตามที่ตนสามารถทำได้

3.3 ความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

วรกานต์ สุขสวัสดิ์ (2548, น.8) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนร่วมชั้น หมายถึง การปฏิบัติตนของนิสิตกับเพื่อน ที่ปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความห่วงใย การเอาใจใส่ ให้ความสนิทสนม ไว้วางใจ และยอมรับฟังความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ

จรัสพร ส่งอุบล (2553, น.9 อ้างถึงใน กนกวรรณ สายคำภา. 2559, น.20) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติของนักเรียนและเพื่อนที่มีต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านการเรียน การทำงาน และด้านส่วนตัว การรู้จักการให้ และการยอมรับในสิทธิของเพื่อน สนใจในความรู้สึกของเพื่อน การห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมกัน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

อมรรัตน์ หอมชื่น (2548, น.7) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักศึกษาและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้านการเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันด้านการเรียน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อน เพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

ศิริพร กลิ่นทอง (2553, น.9) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือ พึ่งพาซึ่งกันและกันด้านการเรียนและเรื่องส่วนตัว การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ด้านการเรียนและเรื่องส่วนตัว การห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมกัน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ด้วยความรักและสามัคคี

จันทราภา พูลสนอง (2546, น.7) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนและเพื่อนปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน มีความใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อน การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน ความห่วงใยซึ่งกันและกัน ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งด้านการเรียนและด้านทั่วไป

จากความหมายของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนดังข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน หมายถึง การปฏิบัติตนของนักศึกษากับเพื่อนทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้แก่ การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การห่วงใยสนิทสนมกัน การยอมรับฟังความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั้งด้านการเรียนและเรื่องทั่วไป และร่วมไปถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

3.4 ความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

สุกัญญา ตันตระบัณฑิต (2548, น.27 อ้างถึงใน ปุณย์สิริ ไชยบุรินทร์. 2554, น.27) กล่าวว่า บุคคลเรียนรู้ตนเองได้จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น จากสัมพันธภาพนี้บุคคลจะได้รู้จักจุดเด่น และจุดด้อยของตนเอง รู้และเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งเรียนรู้ความเป็นจริงของโลก โดยสัมพันธภาพอันดีระหว่างบุคคล จึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำบุคคลไปสู่การพัฒนาตนให้ไปถึงศักยภาพสูงสุดของตนเองได้ แต่บุคคลที่ไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้จะรู้สึกอ้างว้าง โดดเดี่ยว เกิดความรู้สึกว่าชีวิตไร้ความหมาย และนำไปสู่ความรู้สึกซึมเศร้าและท้อแท้ในชีวิต และนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้ เช่น พฤติกรรมแยกตัวจากสังคม การติดยาเสพติด เป็นต้น

กนกวรรณ สายคำภา (2556, น.19) กล่าวว่า บุคคลรู้จักตนเองได้จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น ได้รับความรู้จุดเด่นและจุดด้อยของตนเอง รู้และเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นต้น การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นนั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นทีละเล็กทีละน้อยอย่างต่อเนื่อง โดยสัมพันธภาพอันดีระหว่างบุคคล เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำบุคคลไปสู่การพัฒนาตนให้ไปถึงศักยภาพสูงสุดของตนเองได้ สำหรับบุคคลที่มีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับผู้อื่นจะมีความรู้สึกในทางลบต่าง ๆ อาทิ อ้างว้าง โดดเดี่ยว ซึมเศร้า ซึ่งนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้

สุนิษา กอเจริญ (2560, น.25) กล่าวว่า สัมพันธภาพระหว่างบุคคลมีความสำคัญต่อบุคคลในด้านการรับรู้ตนเองทั้งทางบวกและทางลบ บุคคลรู้จักตนเองได้จากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยผู้ที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นจะสามารถพัฒนาตนได้ ส่วนผู้ที่มีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับบุคคลอื่น อาจมีแนวโน้มที่จะมีปัญหาด้านพฤติกรรมต่าง ๆ

จากความสำคัญของสัมพันธภาพระหว่างบุคคลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า บุคคลรู้จักตัวเองจากการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยจะเกิดขึ้นทีละเล็กทีละน้อยอย่างต่อเนื่อง บุคคลจะเรียนรู้จุดดีจุดด้อยของตัวเอง รู้และเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพสูงสุด ส่วนบุคคลที่ไม่มีสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น จะมีความรู้สึกไปในทางลบ เช่น อ้างว้าง ซึมเศร้า ซึ่งอาจนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหาได้

3.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างบุคคล

3.5.1) ทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของ ชูลท์ซ์ (Schultz's Interpersonal Relationship Theory)

ชูลท์ซ์ (1960 อ้างถึงใน กนกวรรณ ศรีทองสุก. 2559, น.13-15) ได้สร้างทฤษฎีที่อธิบายถึงพฤติกรรมระหว่างบุคคลในบริบทของความเข้ากันได้ของบุคคลชื่อว่า ทฤษฎีพื้นฐานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Fundamental Interpersonal Relationship Orientation : FIRO) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความต้องการตามธรรมชาติของมนุษย์ซึ่งต้องการติดต่อและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ สัมพันธภาพระหว่างบุคคลจึงเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ ทั้งในระดับพฤติกรรมและความรู้สึก

1) ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในระดับพฤติกรรมมี 3 ประการ ดังนี้

1.1) ความต้องการความเป็นพวกพ้อง (Need for inclusion) ความต้องการในด้านนี้เป็นแรงขับจากภายในที่จะสร้างและรักษาความสัมพันธ์ที่พึงพอใจไว้ เป็นความต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และต้องการให้ผู้อื่นยอมรับเป็นคนในกลุ่ม และต้องการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้น บุคคลจะแสดงตัวเป็นที่ดึงดูดความสนใจ พยายามสร้างชื่อเสียง ทำตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือและมีเกียรติ

1.2) ความต้องการมีอำนาจควบคุม (Need for Control) เป็นกระบวนการตัดสินใจของบุคคลที่ต้องการมีอิทธิพลและมีอำนาจเหนือบุคคลอื่น ดังนั้นบุคคลจะพยายามแสดงความสามารถของตนเองพร้อมทั้งแสดงการต่อต้าน และปฏิเสธการคุกคามเพื่อเป็นการแสดงความต้องการควบคุมผู้อื่น

1.3) ความต้องการความรักใคร่ชอบพอ เป็นความรู้สึกและอารมณ์ส่วนตัวที่เกิดขึ้นระหว่างการมีปฏิสัมพันธ์ โดยจะแสดงออกด้วยการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีความปรารถนาดีต่อกัน สร้างความผูกพันทางอารมณ์ เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนม และได้รับความรู้สึกเดียวกันกลับมา

2) ความต้องการระหว่างบุคคลในระดับความรู้สึกประกอบด้วย 3 มิติ ดังนี้

2.1) มิติด้านความสำคัญ (Significance) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่รู้สึกว่าตนเองนั้นมีความสำคัญกับบุคคลอื่น และรู้สึกว่าบุคคลอื่นมีความสำคัญและมีความหมายกับตนเอง

2.2) มิติด้านความสามารถ (Competence) เป็นความรู้สึกถึงความสามารถของบุคคลเมื่อความสามารถนั้นคือการตัดสินใจ หรือการแก้ไขปัญหาในสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้ความสามารถของตนเอง

2.3) มิติด้านความน่าคบ (Likability) เป็นความรู้สึกน่าคบหากับบุคคลอื่น บุคคลบางกลุ่มอาจจะมีความสามารถ มีความสำคัญแต่ไม่น่าคบหา

จากแนวคิดและทฤษฎีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของของชุทซ์ตั้งข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่า การติดต่อและมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ถือเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานเช่นเดียวกับความต้องการทางสรีระของมนุษย์ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลจึงเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ โดยบุคคลต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นทั้งในด้านพฤติกรรม และความรู้สึก

3.5.2 แนวคิดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลของ แฮร์รี สแตค ซัลลิแวน (Harry Stack Sullivan)

ซัลลิแวน (อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2554, น.87-89) มีแนวคิดว่า ผู้ที่มีความสัมพันธ์กันและกันกับผู้อื่น ย่อมมีหวังก้าวไปสู่บุคลิกภาพแห่งความเป็นผู้ใหญ่ ส่วนผู้ที่บกพร่องในความสัมพันธ์กันและกันกับผู้อื่นย่อมแสดงอาการของโรคจิตโรคประสาท ทั้งนี้ ซัลลิแวน อธิบายว่าการที่จะตัดสินใจว่าบุคคลมีลักษณะอย่างไรให้สังเกตว่าบุคคลนั้นมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นอย่างไร เช่น การชอบวางอำนาจ ชอบข่มขู่ ชอบเก็บตัว ชอบถอยหนีจากบุคคลอื่น ๆ ชอบปรักปรำผู้อื่น ชอบทำตัวเป็นนายเหนือผู้อื่น ฯลฯ เป็นเพราะมนุษย์อยู่ใต้อิทธิพลของความสัมพันธ์กับผู้อื่นตั้งแต่แรกเกิด จนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ไม่สามารถหลบเลี่ยงขาดความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ได้ อิทธิพลของความสัมพันธ์ของคนกับผู้อื่นนั้น อาจเป็นอิทธิพลที่เกิดจากความสัมพันธ์ที่กำลังมีกำลังเป็นในขณะปัจจุบันจริง ๆ หรือเป็นความสัมพันธ์ที่เกิดจากความคิดฝัน หรือความสัมพันธ์กับบุคคลในนิยาย ประวัติศาสตร์ ดาราผู้มีชื่อเสียง ฯลฯ ซึ่งเป็นลักษณะความสัมพันธ์ทางอ้อมก็ได้

นอกจากนี้ ซัลลิแวน (อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2544, น.70-72) ได้กล่าวถึง พัฒนาการของความสัมพันธ์ของบุคคลในช่วงวัยต่าง ๆ โดยในช่วงวัยรุ่นตอนต้นความสัมพันธ์จะเป็นในรูปแบบความสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม วัยรุ่นเน้นความสนใจเรื่องราวทางเพศ กระจายใคร่รู้ และปรารถนาจะมีกิจกรรมทางเพศในแง่มุมต่าง ๆ แต่ก็มักเป็นเรื่องที่ทำให้วัยรุ่นงอแง กังวล และสับสนใจ เพราะความต้องการนี้มักนำไปสู่ความขัดแย้งกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง กฎเกณฑ์ทางสังคม และวัฒนธรรม รวมทั้งเพื่อนร่วมวัย เพื่อนร่วมเพศและต่างเพศในบางครั้งบางคราว สำหรับในช่วงวัยรุ่นตอนปลายเป็นช่วงที่บุคคลสามารถเลือกทำกิจกรรมทางเพศตามที่ตนพอใจมากกว่าในวัยที่ผ่านมา รู้จักคบหาสมาคมกับผู้อื่นอย่างผูกพัน แน่นแฟ้น และมั่นคงยิ่งขึ้น ความสามารถทางสติปัญญาขึ้นถึงขีดสูงสุด สามารถเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ได้ด้วยดี รู้จักคิดในทุกรูปแบบของความคิด รู้จักรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเองและต่อความเป็นไปของสังคม รู้จักแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ทั้งนี้แม้ ซัลลิแวนเน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลว่าเป็นตัวนำพัฒนาการและบุคลิกภาพของมนุษย์ แต่ก็เห็นว่ากรรมพันธุ์และวุฒิภาวะทางกายมีส่วนสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งหรืออ่อนแอให้กับบุคคลได้แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างกรรมพันธุ์ วุฒิภาวะ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ซัลลิแวนเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีความสำคัญที่สุด ที่ส่งผลถึงความเป็นไปทางกาย อารมณ์ และจิตใจ เช่น ความสัมพันธ์กับเพื่อนไม่ดีทำให้ออนไม่หลับ กินไม่ได้ หงุดหงิด อาหารไม่ย่อย เป็นต้น

จากการศึกษาแนวคิดสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลของซัลลิแวนตั้งข้างต้น ผู้ศึกษาสรุปได้ว่ามนุษย์อยู่ภายใต้อิทธิพลของความสัมพันธ์กับผู้อื่นตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิต สัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นโครงสร้างที่สำคัญในการหล่อหลอมบุคลิกภาพ หากสัมพันธภาพระหว่างบุคคลไม่ดีจะส่งผลกระทบต่อร่างกาย อารมณ์ และจิตใจของบุคคล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์

4.1 เพศกับความฉลาดทางอารมณ์

ชนันภรณ์ ลักษมีพิเชษฐ์ (2545, น.52) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า เพศมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุภาพร ชูสายและคณะ (2557, น.58) ได้ศึกษาการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์โดยภาพรวมและองค์ประกอบย่อย ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นองค์ประกอบด้านเห็นใจผู้อื่นและความรับผิดชอบ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

ฉันทิณี รัตนพันธ์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ การเรียนรู้ อย่างมีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์ในด้านดีและด้านสุขแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านเก่ง นักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

เยาวรัตน์ วัตต์เพ็ชร (2559, น.71-72) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐินี ดีแท้ (2557, น.29) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชนิษฐา วิสาธร (2556, น.53) ได้ศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยข้างต้น ไม่อาจสรุปได้ว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันหรือไม่ สำหรับการศึกษานี้ ผู้ศึกษาสนใจนำตัวแปรเพศมาทำการศึกษา โดยผู้ศึกษาเห็นว่าธรรมชาติของเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจทำให้นักศึกษาเพศต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจนำตัวแปรเพศมาศึกษา โดยตั้งสมมติฐานว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน

4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความฉลาดทางอารมณ์

ชัชรินทร์ บุญญะสุต (2547, น.87) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในเขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชนันภรณ์ ลักษณะพิเชษฐ์ (2545, น.55) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โยธิน พวงพิลา และคณะ (2559, น.508) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 อำเภวารินราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นภาพร โกมลพันธ์ (2551, น.100) ได้ศึกษาการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน โดยนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงกว่า 3.01-3.49 จะมีแนวโน้มความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักเรียนอาชีวศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า 2.50

ฉันทิณี รัตนพันธ์ (2555, น.62) ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ การเรียนรู้อย่างมีความสุขกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ในด้านสุข มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อมรรัตน์ ลีอนาม และ ประภาศรี คุปต์กานต์ (2558, น.164) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์ พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยข้างต้น ไม่อาจสรุปได้ว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันหรือไม่ สำหรับการศึกษารุ่นนี้ ผู้ศึกษาสนใจนำตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาทำการศึกษา โดยผู้ศึกษาเห็นว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อาจเกิดจากความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจนำตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาศึกษา โดยตั้งสมมติฐานว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน

4.3 บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัวกับความฉลาดทางอารมณ์

พัทรา เจริญสิทธิ์ และคณะ (2561, น.18) ได้ศึกษาบุคลิกภาพทางอารมณ์ของผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวของผู้ต้องขัง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์

กิตติยา ศรีสุขจร (2560, น.104) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภออำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัวและแบบเก็บตัว มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วรกานต์ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548, น.62) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพแบบแสดงตัวและแบบเก็บตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วีณา ถาวรโลหะ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ ความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกภาพและการสนับสนุนทางสังคมของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแสดงตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 และนักศึกษาชั้นปีที่ 4

จิตติมา สังคพัฒน์ (2546, น.51) ได้ศึกษาการศึกษาบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัวกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาแผนกวิชาเลขานุการ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพสูง ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแสดงตัว มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ปรีดาวรรณ ตรีสารทร (2545, น.78) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับเชาวน์อารมณ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่มีบุคลิกภาพแบบการแสดงตัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน สำหรับการศึกษารุ่นนี้ โดยผู้ศึกษาเห็นว่านักศึกษามีบุคลิกภาพเปิดเผย เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจึงสามารถปรับทุกข์กับเพื่อนและคนรอบข้างได้ ซึ่งเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดและความวิตกกังวล ตรงกันข้ามกับนักศึกษามีบุคลิกภาพเก็บตัว มักไม่ชอบพบปะกับคนรอบข้าง จึงมีความเครียดและความวิตกกังวลสูง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจนำตัวแปรบุคลิกภาพมาศึกษา โดยตั้งสมมติฐานว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับนักศึกษามีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน

4.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์กับความฉลาดทางอารมณ์

เยาวรัตน์ หวัดเพ็ชร (2559, น.75) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พิพัฒพงศ์ กล่าบุตร (2558, น.45) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทพศิรินทร์รุ่มเกล้า ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศตพร แวควลัยหงส์ (2547, น.52) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนนานาชาติ ในเขตจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

จากงานวิจัยข้างต้น ไม่อาจสรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์มีความสัมพันธ์ กับความฉลาดทางอารมณ์หรือไม่ โดยผู้ศึกษาเห็นว่าอาจารย์เป็นบุคคลแวดล้อมที่อาจส่งผลต่อความฉลาด ทางอารมณ์ของนักศึกษา เนื่องจากอาจารย์เป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับนักศึกษา สามารถกระตุ้นให้นักศึกษา เกิดความรู้สึกอยากที่จะเรียนรู้ หรือสนใจกับการเรียนได้ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจนำตัวแปรสัมพันธภาพระหว่าง นักศึกษากับอาจารย์มาศึกษา โดยตั้งสมมติฐานว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์มีความสัมพันธ์ ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์

4.5 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนกับความฉลาดทางอารมณ์

เยาวรัตน์ หวัดเพ็ชร (2559, น.บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพ ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

พิพัฒพงศ์ กล่าบุตร (2558, น.45) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทพศิรินทร์รุ่มเกล้า ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรกานต์ สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548, น.73) ได้ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทาง อารมณ์ของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนร่วมชั้น มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รุจิรา ลาวัณย์วัฒนวงศ์ (2545, น.125) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ของวัยรุ่นในสถานศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างวัยรุ่นกับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความสัมพันธ์กับความฉลาด ทางอารมณ์ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงสนใจนำตัวแปรสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมาทำการศึกษา โดยตั้งสมมติฐานว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาเรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ซึ่งผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 7,565 คน (ข้อมูลจากสำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ณ วันที่ 13 กันยายน 2562)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 380 คน ได้มาจากการใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967 อ้างถึงใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ. 2549, น.47) โดยกำหนดให้ค่าระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % ความคลาดเคลื่อนที่ 5 % และใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างในลักษณะการบังเอิญพบ (Accidental Selection) จากประชากรทั้งหมด (สุวิมล ทิรกานันท์. 2549, น.194-195)

การคำนวณกลุ่มตัวอย่าง เป็นดังนี้

เมื่อ n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

$$\begin{aligned}n &= \frac{N}{1+Ne^2} \\n &= \frac{7,565}{1+7,565(0.05)^2} \\&= \frac{7,565}{19.9125} \\&= 379.91\end{aligned}$$

ดังนั้น ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม จำนวน 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว
- ตอนที่ 5 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

2.1 วิธีการสร้างเครื่องมือและหาคุนภาพเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลเป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นเอง ประกอบด้วย เพศ และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีลักษณะให้เลือกตอบ

ตารางที่ 3-1 ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล	
คำชี้แจง	โปรดทำเครื่องหมาย ☒ ลงในช่องว่าง ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษา
(0) เพศ	☐ ชาย ☐ หญิง
(00) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	☐ 0.00 - 2.00 ☐ 2.01 - 3.00 ☐ 3.01 - 4.00

ตอนที่ 2 และ ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด (5) ถึง ไม่จริงเลย (1) ซึ่งมีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

- 1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- 2) กำหนดนิยามปฏิบัติการของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
- 3) สร้างแบบสอบถามที่ครอบคลุมนิยามปฏิบัติการที่กำหนดไว้ในข้อที่ 2 ประกอบด้วย
 - 3.1) แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ จำนวน 46 ข้อ
 - 3.2) แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน จำนวน 21 ข้อ

4) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นในข้อที่ 3 เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพิเศษ เพื่อพิจารณาตรวจทานข้อคำถามและให้ข้อเสนอแนะ แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข

5) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพิเศษ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา ความครอบคลุม และความสอดคล้องตามนิยามปฏิบัติการ แล้วนำมาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องใช้ได้ (Index of Item Objective Congruence : IOC) คือมีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553, น.74) มาปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพิเศษเพื่อพิจารณาตรวจสอบอีกครั้งให้สมบูรณ์ ก่อนนำไปทดลองใช้ (Try out) ได้ผลดังนี้

5.1) แบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ จำนวน 51 ข้อ

5.2) แบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน จำนวน 22 ข้อ

6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วในข้อที่ 5 ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษา มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต จำนวน 30 ชุด แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้วิธีหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่น ๆ (Item-total correlation) และคัดเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกใช้ได้ (ค่า r_{xy}) คือมีค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553, น.75) ได้ผลดังนี้

6.1) แบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ จำนวน 51 ข้อ

มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ระหว่าง - .463 ถึง .800 โดยคัดเลือกไว้ จำนวน 42 ข้อ

ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ระหว่าง .265 ถึง .800

6.2) แบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน จำนวน 22 ข้อ

มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ระหว่าง -.236 ถึง .620 โดยคัดเลือกไว้ จำนวน 16 ข้อ

ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์ระหว่าง .242 ถึง .620

7) วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามแต่ละฉบับที่คัดเลือกไว้แล้วในข้อที่ 6 โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Cronbach) ได้ผลดังนี้

7.1) แบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .959

7.2) แบบสอบถามสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .890

8) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้จากข้อที่ 7 เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาต่อไป

ตารางที่ 3-2 ตารางสรุปจำนวนข้อคำถามในแต่ละขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ

แบบสอบถาม	จำนวนคำถามที่สร้างขึ้น	จำนวนคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC ≥ 0.5)	จำนวนคำถามที่ผ่านการทดลองใช้มีค่าอำนาจจำแนกใช้ได้ ($r_{xy} \geq 0.2$)	ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ
แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์	46 ข้อ	51 ข้อ ¹	42 ข้อ	.959
แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน	21 ข้อ	22 ข้อ ¹	16 ข้อ	.890

หมายเหตุ ¹ มีจำนวนข้อเพิ่มขึ้น เนื่องจากการแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 3-3 ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์						
ข้อความ		ระดับความเป็นจริง				
		จริงที่สุด	จริง	จริงบ้าง	จริงน้อย	ไม่จริงเลย
(0)	อาจารย์ได้ถามเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักศึกษาและครอบครัว					
(00)	อาจารย์สามารถให้การแนะนำปรึกษาในเรื่องการดำเนินชีวิตได้					

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

กำหนดช่วงอันตรภาคชั้นจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553, น.23)

$$\text{ค่าอันตรภาคชั้น} = \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ค่าอันตรภาคชั้น} = \frac{(5 - 1)}{3}$$

$$= 1.33$$

ดังนั้น จะได้ระดับของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ดังนี้

คะแนน 3.68 - 5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ในระดับมาก

คะแนน 2.34 - 3.67 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ในระดับปานกลาง

คะแนน 1.00 - 2.33 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ในระดับน้อย

ตารางที่ 3-4 ตัวอย่างแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน						
ข้อที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง				
		จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
(0)	เมื่อนักศึกษาไม่มาเรียน เพื่อนจะช่วยอธิบาย บทเรียนที่ผ่านมาแล้ว					
(00)	นักศึกษาได้ถามทุกข์สุขของเพื่อนด้วยความห่วงใย					

เกณฑ์การให้คะแนน

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงน้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

กำหนดช่วงอันตรภาคชั้นจากสูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553, น.23)

$$\text{ค่าอันตรภาคชั้น} = \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$\text{ค่าอันตรภาคชั้น} = \frac{(5 - 1)}{3}$$

$$= 1.33$$

ดังนั้น จะได้ระดับคะแนนของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ดังนี้

คะแนน 3.68 - 5.00 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนในระดับมาก

คะแนน 2.34 - 3.67 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนในระดับปานกลาง

คะแนน 1.00 - 2.33 หมายถึง มีสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนในระดับน้อย

ตอนที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว

แบบสอบถามบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แบบแสดงตัว ผู้ศึกษาใช้แบบวัดบุคลิกภาพแบบเก็บตัวแบบแสดงตัว ของ นวลละออ สุภาพล (2534, น. 84) ซึ่งแปลและปรับปรุงมาจากแบบวัดบุคลิกภาพของไอเซ็นต์ (Introversion-Extraversion in the Eysenck Personality Inventory : Wilson. 1997, p.187) มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 6 ระดับ ตั้งแต่ จริงที่สุด (6) ถึง ไม่จริงเลย (1) มีจำนวน 17 ข้อ และคะแนนรวม 17 ถึง 102 คะแนน มีค่าอำนาจรายข้อระหว่าง 1.37-5.58 และมีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แบบอัลฟา (Alpha) ที่ .69 โดยแบ่งผู้ตอบออกเป็น 2 ประเภท คือ แบบแสดงตัว และแบบเก็บตัว ใช้คะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม ผู้ที่ได้คะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ส่วนผู้ที่ได้คะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยแสดงว่ามีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว

ตาราง 3-5 ตัวอย่างแบบสอบถามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว

แบบสอบถามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว							
ข้อที่	ข้อความ	ระดับความเป็นจริง					
		จริงที่สุด	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริงเลย
(0)	ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ต้องทำด้วยความรวดเร็ว						
(00)	ข้าพเจ้ามักเป็นคนเชื่องช้าไม่รีบร้อน						

เกณฑ์การให้คะแนน

1) ข้อความที่แสดงถึงบุคลิกภาพแบบแสดงตัว ได้แก่ ข้อ 1, 3, 6, 7, 11, 13, 14, 16 และ 17 ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	6	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	5	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้คะแนน	1	คะแนน

2) ข้อความที่แสดงถึงบุคลิกภาพแบบเก็บตัว ได้แก่ ข้อ 2, 4, 5, 8, 9, 10, 12, และ 15 ให้คะแนน ดังนี้

จริงที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ค่อนข้างไม่จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่จริง	ให้คะแนน	5	คะแนน
ไม่จริงเลย	ให้คะแนน	6	คะแนน

ตอนที่ 5 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ ผู้ศึกษาใช้ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของ กระจหวง สาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2543) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 52 ข้อ คะแนนเต็ม 208 คะแนน โดยแบ่งตามองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ คือ ดี เก่ง สุข มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ ตั้งแต่ จริงมาก (4) ถึง ไม่จริง (1) มีค่าความเชื่อมั่นแบบอัลฟา (Alpha) ในด้านดี เก่ง สุข และ ภาพรวม เท่ากับ .75, .76, .81 และ .85 ตามลำดับ และมีความแบบแบ่งครึ่ง (Split-half Reliability) เท่ากับ .83, .86, .71 และ .84 ตามลำดับ (กระจหวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต. 2543, น.71)

1. ด้านดี มีข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ แยกออกเป็น

1.1 ควบคุมตัวเอง	ข้อ 1-6	จำนวน 6 ข้อ
1.2 เห็นใจผู้อื่น	ข้อ 7-12	จำนวน 6 ข้อ
1.3 ความรับผิดชอบ	ข้อ 13-18	จำนวน 6 ข้อ

2. ด้านเก่ง มีข้อคำถามจำนวน 18 ข้อ แยกออกเป็น

2.1 มีแรงจูงใจ	ข้อ 19-24	จำนวน 6 ข้อ
2.2 เห็นใจผู้อื่น	ข้อ 25-30	จำนวน 6 ข้อ
2.3 ตัดสินใจและแก้ปัญหา	ข้อ 31-36	จำนวน 6 ข้อ

3. ด้านสุข มีข้อคำถามจำนวน 16 ข้อ แยกออกเป็น

3.1 ภูมิใจตนเอง	ข้อ 37-40	จำนวน 4 ข้อ
3.2 พอใจชีวิต	ข้อ 41-46	จำนวน 6 ข้อ
3.3 สุขสงบทางใจ	ข้อ 47-52	จำนวน 6 ข้อ

ตาราง 3-6 ตัวอย่างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

ตัวอย่างแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์					
ข้อที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		ไม่จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริงมาก
(0)	ฉันบอกไม่ได้ว่าอะไรทำให้ฉันรู้สึกโกรธ				
(00)	เมื่อทำสิ่งใดไม่สำเร็จ ฉันรู้สึกหมดกำลังใจ				
(000)	ฉันพอใจกับสิ่งที่ฉันเป็นอยู่				

เกณฑ์การให้คะแนน

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ในการให้คะแนน ดังต่อไปนี้

1) ข้อคำถามที่มีความหมายทางบวก ได้แก่ข้อ 1, 4, 6, 7, 10, 12, 14, 15, 17, 20, 22, 23, 25, 28, 31, 32, 34, 36, 38, 39, 41-44, 46 และ 48-50 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ไม่จริง	ให้คะแนน	1	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	2	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้คะแนน	3	คะแนน
จริงมาก	ให้คะแนน	4	คะแนน

2) ข้อคำถามที่มีความหมายทางลบ ได้แก่ข้อ 2, 3, 5, 8, 9, 11, 13, 16, 18, 19, 21, 24, 26, 27, 29, 30, 33, 35, 37, 40, 45, 47, 51 และ 52 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ไม่จริง	ให้คะแนน	4	คะแนน
จริงบ้าง	ให้คะแนน	3	คะแนน
ค่อนข้างจริง	ให้คะแนน	2	คะแนน
จริงมาก	ให้คะแนน	1	คะแนน

เกณฑ์การแปลความหมาย

เกณฑ์การแปลความหมายจากการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง สามารถบอกถึงคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ได้ในด้านต่าง ๆ ของบุคคลที่ได้ทำการประเมินคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมิน ของกลุ่มตัวอย่างในช่วงอายุ 18-25 ปี ดังนี้

1) เกณฑ์การให้คะแนนแยกตามด้านย่อย 9 ด้าน จากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ประกอบไปด้วย

เกณฑ์การให้คะแนนแยกตามด้านย่อยของด้านดี ประกอบด้วยด้านย่อย 3 ด้าน ได้แก่

(1) ด้านควบคุมตนเอง

ช่วงคะแนนต่ำกว่า	13	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ
ช่วงคะแนน	13-17	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ช่วงคะแนนสูงกว่า	17	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ

(2) ด้านเห็นใจผู้อื่น

ช่วงคะแนนต่ำกว่า	16	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ
ช่วงคะแนน	16-20	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ช่วงคะแนนสูงกว่า	20	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ

(3) ด้านความรับผิดชอบ

ช่วงคะแนนต่ำกว่า	16	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ
ช่วงคะแนน	16-22	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ช่วงคะแนนสูงกว่า	22	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ

เกณฑ์การให้คะแนนแยกตามด้านย่อยของด้านเก่ง ประกอบด้วยด้านย่อย 3 ด้าน ได้แก่

(4) ด้านการมีแรงจูงใจ

ช่วงคะแนนต่ำกว่า	14	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ
ช่วงคะแนน	14-20	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ช่วงคะแนนสูงกว่า	20	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ

(5) ด้านการตัดสินใจและแก้ปัญหา

ช่วงคะแนนต่ำกว่า	13	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ
ช่วงคะแนน	13-19	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ช่วงคะแนนสูงกว่า	19	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ

(6) ด้านสัมพันธภาพ

ช่วงคะแนนต่ำกว่า	14	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ
ช่วงคะแนน	14-20	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ช่วงคะแนนสูงกว่า	20	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ

เกณฑ์การให้คะแนนแยกตามด้านย่อยของด้านสุข ประกอบด้วยด้านย่อย 3 ด้าน ได้แก่

(7) ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง

ช่วงคะแนนต่ำกว่า	9	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ
ช่วงคะแนน	9-13	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ช่วงคะแนนสูงกว่า	13	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ

(8) ด้านความพึงพอใจในชีวิต

ช่วงคะแนนต่ำกว่า	16	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ
ช่วงคะแนน	16-22	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ช่วงคะแนนสูงกว่า	22	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ

(9) ด้านความสุขสงบทางใจ

ช่วงคะแนนต่ำกว่า	15	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ
ช่วงคะแนน	15-21	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ช่วงคะแนนสูงกว่า	21	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ

2) เกณฑ์การให้คะแนน แยกตามองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน จากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต ประกอบด้วย

2.1) ด้านดี หมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความต้องการของตนเอง รู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม

2.2) ด้านเก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจแก้ปัญหา และแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น

2.3) ด้านสุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเอง พอใจในชีวิตและมีความสุขในการดำเนินชีวิต

เกณฑ์การให้คะแนนด้านดี

ช่วงคะแนนต่ำกว่า	48	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ
ช่วงคะแนน	48-58	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ช่วงคะแนนสูงกว่า	58	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ

เกณฑ์การให้คะแนนด้านเก่ง

ช่วงคะแนนต่ำกว่า	45	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ
ช่วงคะแนน	45-57	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ช่วงคะแนนสูงกว่า	57	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ

เกณฑ์การให้คะแนนด้านสุข

ช่วงคะแนนต่ำกว่า	40	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ
ช่วงคะแนน	40-55	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ช่วงคะแนนสูงกว่า	55	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ

3) เกณฑ์การให้คะแนนรวมของความฉลาดทางอารมณ์ จากแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต

เกณฑ์การให้คะแนนรวมของความฉลาดทางอารมณ์

ช่วงคะแนนต่ำกว่า	140	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าปกติ
ช่วงคะแนน	140-170	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์ปกติ
ช่วงคะแนนสูงกว่า	170	=	ความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในเกณฑ์สูงกว่าปกติ

ตารางที่ 3-7 เกณฑ์การประเมินระดับความฉลาดทางอารมณ์

องค์ประกอบ EQ	ต่ำกว่าปกติ	เกณฑ์ปกติ	สูงกว่าปกติ
คะแนน EQ รวม คะแนนเต็ม 208 คะแนน	น้อยกว่า 138	138 - 170	มากกว่า 170
1) องค์ประกอบ ดี คะแนนเต็ม 72 คะแนน	น้อยกว่า 48	48 - 58	มากกว่า 58
1.1) ควบคุมอารมณ์	น้อยกว่า 14	14 - 18	มากกว่า 18
1.2) เห็นใจผู้อื่น	น้อยกว่า 16	16 - 20	มากกว่า 20
1.3) รับผิดชอบ	น้อยกว่า 17	17 - 23	มากกว่า 23
2) องค์ประกอบ เก่ง คะแนนเต็ม 72 คะแนน	น้อยกว่า 45	45 - 59	มากกว่า 59
2.1) มีแรงจูงใจ	น้อยกว่า 15	15 - 21	มากกว่า 21
2.2) ตัดสินใจและแก้ปัญหา	น้อยกว่า 14	14 - 20	มากกว่า 20
2.3) สัมพันธภาพกับผู้อื่น	น้อยกว่า 15	15 - 21	มากกว่า 21

ตารางที่ 3-7 เกณฑ์การประเมินระดับความฉลาดทางอารมณ์ (ต่อ)

องค์ประกอบ EQ	ต่ำกว่าปกติ	เกณฑ์ปกติ	สูงกว่าปกติ
3) องค์ประกอบ สุข คะแนนเต็ม 64 คะแนน	น้อยกว่า 42	42 - 56	มากกว่า 56
3.1) ภูมิใจในตนเอง	น้อยกว่า 9	9 - 13	มากกว่า 13
3.2) ฟังพอใจในชีวิต	น้อยกว่า 16	16 - 22	มากกว่า 22
3.3) สุขสงบทางจิตใจ	น้อยกว่า 15	15 - 21	มากกว่า 21

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษา มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้ศึกษาติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต เพื่อขอเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับนักศึกษามหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ซึ่งมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตเป็นสถาบันการศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสถาบันการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษามหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ที่ได้รับการอนุญาตจากอธิการบดีมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิตแล้ว จำนวน 30 ชุด

3.3 ผู้ศึกษาติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เพื่อขอทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง

3.4 เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำแบบสอบถาม จำนวน 380 ชุด

3.5 เมื่อได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้ศึกษาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ พบว่า แบบสอบถามสมบูรณ์ทุกฉบับ ซึ่งนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตาม เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพ แบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1) ความถี่ (Frequency) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปร เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว

2) ร้อยละ (Percentage) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปร เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว

3) ค่าเฉลี่ย (Mean) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปร เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปร เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และความฉลาดทางอารมณ์

4.2.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1) การทดสอบค่าที (t-test for independent sample) สำหรับทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของกลุ่ม 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระจากกัน (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2558, น.83-85) ในการทดสอบสมมติฐานของการศึกษาข้อที่ 1 ข้อที่ 3

สูตรที่ 1 Pooled Variance กรณีความแปรปรวนของสองกลุ่มเท่ากัน

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}}$$

$$df = n_1 + n_2 - 2$$

สูตรที่ 2 Separated Variance กรณีความแปรปรวนของสองกลุ่มไม่เท่ากัน

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$df = \frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{\frac{\left(\frac{S_1^2}{n_1}\right)^2}{(n_1 - 1)} + \frac{\left(\frac{S_2^2}{n_2}\right)^2}{(n_2 - 1)}}$$

2) สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA or F-test) สำหรับทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ของกลุ่มมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2558, น.83-85) ในการทดสอบสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้าข้อที่ 2

$$F = \frac{MS_B}{MS_w}$$

$$df = k - 1 \text{ และ } N - k$$

3) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) สำหรับวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2558, น.83-85) ในการทดสอบสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า ข้อที่ 4 และข้อที่ 5

$$r_{xy} = \frac{N \sum xy - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

บทที่ 4

ผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 5 ตอน มีเนื้อหาครอบคลุมเกี่ยวกับข้อมูล ส่วนบุคคล บุคลิกภาพแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่าง นักศึกษากับเพื่อน และความฉลาดทางอารมณ์

เพื่อให้การแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้ศึกษาค้นคว้าใช้สัญลักษณ์ และคำย่อในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

n	หมายถึง	กลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	หมายถึง	ค่าเฉลี่ย
SD	หมายถึง	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-test
F	หมายถึง	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F-test
df	หมายถึง	ชั้นความเป็นอิสระ
SS	หมายถึง	ผลรวมของผลต่างกำลังสอง (Sum of Square)
MS	หมายถึง	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean Square)
p	หมายถึง	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ
***	หมายถึง	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
**	หมายถึง	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	หมายถึง	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในรูปของตาราง ประกอบคำบรรยาย โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และความฉลาดทางอารมณ์
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว ปรากฏผลดังตารางที่ 4-1 ถึง ตารางที่ 4-3

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 4-1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	190	50.00
หญิง	190	50.00
รวม	380	100.00

จากตารางที่ 4-1 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและหญิงจำนวนเท่ากัน คือ จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางที่ 4-2 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0.01-2.00	26	6.84
2.01-3.00	127	33.42
3.01-4.00	227	59.74
รวม	380	100.00

จากตารางที่ 4-2 แสดงผลการวิเคราะห์จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.01 - 4.00 จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 59.74 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01 - 3.00 จำนวน 127 คิดเป็นร้อยละ 33.42 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 0.01 - 2.00 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.84

1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว

ตารางที่ 4-3 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว

บุคลิกภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
บุคลิกภาพเก็บตัว	173	45.53
บุคลิกภาพแสดงตัว	207	54.47
รวม	380	100.00

จากตารางที่ 4-3 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 54.47 และบุคลิกภาพแบบเก็บตัว จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 45.53

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และความฉลาดทางอารมณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน และความฉลาดทางอารมณ์ ปรากฏดังตารางที่ 4-4 ถึง ตารางที่ 4-6

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ จำแนกเป็นรายข้อ ปรากฏดังตารางที่ 4-4

ตารางที่ 4-4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ จำแนกเป็นรายข้อ

สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์	\bar{X}	SD	ระดับ
1. อาจารย์ให้ความรักและความเมตตาแก่นักศึกษา	4.22	.75	มาก
2. อาจารย์ให้ความเอาใจใส่นักศึกษาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	4.05	.92	มาก
3. นักศึกษาสามารถเข้าพบอาจารย์ได้โดยง่าย	3.98	.83	มาก
4. อาจารย์ยอมรับพื้นฐานด้านการเรียนและความแตกต่างของ นักศึกษาแต่ละคน	4.19	.73	มาก
5. อาจารย์เฝ้าถามปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาอยู่เสมอ	3.88	.90	มาก
6. อาจารย์เฝ้าถามเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักศึกษาและครอบครัว	3.45	1.06	ปานกลาง
7. อาจารย์ระมัดระวังคำพูด ไม่ให้กระทบกระเทือนจิตใจของนักศึกษา	4.03	.88	มาก
8. อาจารย์พูดคุยกับนักศึกษาอย่างเป็นกันเอง	4.16	.73	มาก
9. อาจารย์มีช่องทางการติดต่อสื่อสารหลายช่องทาง เพื่อให้ นักศึกษาติดต่อได้โดยสะดวก	4.28	.75	มาก
10. อาจารย์มีความเป็นมิตร ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ แก่นักศึกษา	4.20	.75	มาก
11. อาจารย์ให้คำแนะนำปรึกษาเสมือนคนในครอบครัวของนักศึกษา	3.95	.86	มาก
12. อาจารย์วางตัวเรียบง่าย ไม่ถือตัวกับนักศึกษา	4.07	.79	มาก
13. อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น	4.15	.80	มาก
14. อาจารย์นำความคิดเห็นของนักศึกษามาพัฒนาเนื้อหา ในการสอนหรือการจัดกิจกรรม	3.77	.93	มาก
15. นักศึกษาสามารถโต้แย้งกับอาจารย์ได้อย่างอิสระในเวลาเรียน	3.92	.87	มาก
16. อาจารย์เต็มใจและจริงใจเมื่อนักศึกษามาขอคำปรึกษา	4.21	.80	มาก
17. อาจารย์ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา	4.24	.74	มาก
18. อาจารย์ให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักศึกษาได้ทุกเรื่อง	4.08	.79	มาก
19. อาจารย์เป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่นักศึกษา	4.14	.84	มาก

ตารางที่ 4-4 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา
กับอาจารย์ จำแนกเป็นรายข้อ (ต่อ)

สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์	\bar{X}	SD	ระดับ
20. นักศึกษาให้ความเคารพอาจารย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง	4.17	.82	มาก
21. นักศึกษาตั้งใจที่ได้เป็นศิษย์ของอาจารย์	4.23	.82	มาก
22. นักศึกษายอมรับและเห็นคุณค่าของอาจารย์	4.29	.77	มาก
23. นักศึกษารู้สึกว่าอาจารย์เป็นบุคคลที่ควรเคารพเชิดชู	4.34	.78	มาก
24. นักศึกษาปฏิบัติตามคำสั่งของอาจารย์	4.07	.79	มาก
25. นักศึกษาเชื่อในคำสั่งสอนของอาจารย์	4.17	.76	มาก
26. นักศึกษารู้สึกผิดเมื่อไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์	3.97	.88	มาก
27. นักศึกษาแสดงความเคารพอาจารย์	4.33	.73	มาก
28. นักศึกษายกย่องอาจารย์ให้คนอื่นฟัง	3.94	.91	มาก
29. นักศึกษาเชื่อว่าอาจารย์เป็นผู้มีความรู้ และสามารถสั่งสอน นักศึกษาให้ได้ดี	4.35	.76	มาก
30. นักศึกษาไม่ทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในขณะที่อาจารย์กำลังสอน	4.03	.85	มาก
31. อาจารย์ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา	4.31	.76	มาก
32. นักศึกษาแต่งกายถูกระเบียบเพื่อให้เกิดความเรียบร้อยและสถานศึกษา	4.02	.90	มาก
33. เมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาที่อาจารย์สอน นักศึกษาสามารถยกมือขออนุญาต ซักถามอาจารย์ในสิ่งที่ไม่เข้าใจได้	4.15	.80	มาก
34. นักศึกษากล้าปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับอาจารย์	3.63	1.02	ปานกลาง
35. นักศึกษาสามารถปรึกษาปัญหาการเรียนกับอาจารย์ได้อย่าง ไม่กังวลใจ	3.98	.80	มาก
36. อาจารย์สามารถให้การแนะนำปรึกษาในเรื่องการดำเนินชีวิตได้	4.02	.80	มาก
37. นักศึกษาสามารถปรึกษาเรื่องเรียนกับอาจารย์นอกเวลาเรียนได้	4.08	.82	มาก
38. เมื่อนักศึกษาเห็นอาจารย์ถือสิ่งของ นักศึกษาจะเข้าไปช่วย อาจารย์ในทันที	3.92	.87	มาก
39. นักศึกษาช่วยอาจารย์เก็บสิ่งของหรืออุปกรณ์การสอนหลังเลิกเรียน	3.68	1.01	มาก
40. เมื่ออาจารย์ขอความช่วยเหลือจากนักศึกษา นักศึกษาไม่ลังเลที่จะ ช่วยอาจารย์	4.16	0.79	มาก
41. นักศึกษารู้สึกว่าการช่วยเหลืออาจารย์เป็นสิ่งที่พึงกระทำ	4.21	.78	มาก
42. นักศึกษายินดีช่วยเหลืออาจารย์ตามที่สามารถทำได้โดยไม่หวัง ผลตอบแทน	4.31	.78	มาก
รวม	4.08	.51	มาก

จากตารางที่ 4-4 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 42 ข้อ ข้อคำถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.45 - 4.35 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง .73 -1.06 โดยพบว่า ข้อที่ 29 นักศึกษาเชื่อว่าอาจารย์เป็นผู้มีความรู้ และสามารถสั่งสอนนักศึกษาให้ได้ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.35) และ ข้อที่ 6 อาจารย์เฝ้าถามเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักศึกษาและครอบครัว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.45) เมื่อพิจารณาสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 แสดงว่านักศึกษามีสัมพันธภาพกับอาจารย์อยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน จำแนกเป็นรายข้อ ปรากฏดังตารางที่ 4-5

ตารางที่ 4-5 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน จำแนกเป็นรายข้อ

สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน	\bar{X}	SD	ระดับ
1. เมื่อนักศึกษาลืมนำอุปกรณ์การเรียนมา เพื่อนจะให้นักศึกษายืม	4.29	.82	มาก
2. เมื่อนักศึกษาไม่มาเรียน เพื่อนจะช่วยอธิบายบทเรียนที่ผ่านมาแล้ว	3.93	.89	มาก
3. นักศึกษา กับเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียน และเรื่องส่วนตัว	4.18	.80	มาก
4. เมื่อนักศึกษาไม่มาเรียน เพื่อนจะเก็บเอกสารการเรียนไว้ให้	4.11	.89	มาก
5. นักศึกษาแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนที่มีความขาดสนหรือยากไร้	4.13	.93	มาก
6. เมื่อนักศึกษาไม่สบาย จะมีเพื่อนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด	3.67	1.09	ปานกลาง
7. นักศึกษาเฝ้าถามทุกข์สุขของเพื่อนด้วยความห่วงใย	4.13	.87	มาก
8. นักศึกษาพยายามหาคำพูดมาปลอบใจ เมื่อเพื่อนมีความทุกข์	4.20	.83	มาก
9. เพื่อนไม่ซ้ำเติมเมื่อนักศึกษาทำสิ่งใดผิดพลาด	4.06	.91	มาก
10. นักศึกษาได้รับกำลังใจจากเพื่อน เมื่อรู้สึกท้อแท้	4.14	.92	มาก
11. เพื่อนคอยเป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ	4.16	.86	มาก
12. นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนได้โดยอิสระ	4.20	.85	มาก
13. นักศึกษารับฟังการอธิบายของเพื่อนอย่างกว้างขวาง	4.21	.79	มาก
14. เมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนมักจะชวนนักศึกษาร่วมกิจกรรม	4.07	.87	มาก
15. นักศึกษารู้สึกสนุกเมื่อได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน	4.17	.86	มาก
16. นักศึกษาสามารถทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนต่างคณะวิชาได้	3.99	.91	มาก
รวม	4.10	.64	มาก

จากตารางที่ 4-5 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน

ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 16 ข้อ ข้อคำถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.67 - 4.29 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง .79 - 1.09 โดยพบว่า ข้อที่ 1 เมื่อนักศึกษาลืมนำอุปกรณ์การเรียนมาเพื่อนจะให้นักศึกษายืม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.29) และ ข้อที่ 6 เมื่อนักศึกษาไม่สบาย จะมีเพื่อนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.67) เมื่อพิจารณาสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 แสดงว่านักศึกษามีสัมพันธภาพกับเพื่อนอยู่ในระดับมาก

2.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์จำแนกเป็นรายด้าน ปรากฏดังตารางที่ 4-6

ตารางที่ 4-6 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความฉลาดทางอารมณ์จำแนกเป็นรายด้าน

ความฉลาดทางอารมณ์	คะแนน	SD	ระดับ
ความฉลาดทางอารมณ์รวม	152.78	18.92	ปกติ
1. ด้านดี	53.04	6.94	ปกติ
1.1 ควบคุมตัวเอง	15.68	1.79	ปกติ
1.2 เห็นใจผู้อื่น	18.26	3.16	ปกติ
1.3 ความรับผิดชอบ	19.10	3.44	ปกติ
2. ด้านเก่ง	51.26	6.59	ปกติ
2.1 มีแรงจูงใจ	17.92	2.95	ปกติ
2.2 ตัดสินใจและแก้ปัญหา	16.78	2.72	ปกติ
2.3 สัมพันธภาพ	16.56	2.50	ปกติ
3. ด้านสุข	48.48	7.65	ปกติ
3.1 ภูมิใจตนเอง	11.56	2.05	ปกติ
3.2 พอใจชีวิต	19.07	3.55	ปกติ
3.3 สุขสงบทางใจ	17.85	3.40	ปกติ

จากตารางที่ 4-6 แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 52 ข้อ พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมทุกด้าน เท่ากับ 152.78 จากระดับคะแนนเต็ม 208 แสดงว่านักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ จำแนกเป็นรายด้านเป็นดังนี้

2.3.1 ด้านดี ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 18 ข้อ พบว่า คะแนนรวมเท่ากับ 53.04 คะแนน จากระดับคะแนนเต็ม 72 แสดงว่านักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในระดับปกติ เมื่อจำแนกองค์ประกอบ 3 ด้าน เรียงลำดับจากคะแนนสูงที่สุดไปต่ำที่สุด พบว่า ด้านความรับผิดชอบมีคะแนนสูงสุด (19.10) ด้านเห็นใจผู้อื่นมีคะแนนรองลงมา (18.26) และด้านควบคุมตัวเองมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (15.68)

2.3.2 ด้านเก่ง ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 18 ข้อ พบว่า คะแนนรวมเท่ากับ 51.26 คะแนน จากระดับคะแนนเต็ม 72 แสดงว่านักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งอยู่ในระดับปกติ เมื่อจำแนกองค์ประกอบ 3 ด้าน เรียงลำดับจากคะแนนสูงที่สุดไปต่ำที่สุด พบว่า ด้านมีแรงจูงใจมีคะแนนสูงสุด (17.92) ด้านตัดสินใจและแก้ปัญหา มีคะแนนรองลงมา (16.78) และด้านสัมพันธ์ภาพมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (16.56)

2.3.3 ด้านสุข ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 16 ข้อ พบว่า คะแนนรวมเท่ากับ 48.48 คะแนน จากระดับคะแนนเต็ม 64 แสดงว่านักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขอยู่ในระดับปกติ เมื่อจำแนกองค์ประกอบ 3 ด้าน เรียงลำดับจากคะแนนสูงที่สุดไปต่ำที่สุด พบว่า ด้านพอใจชีวิตมีคะแนนสูงสุด (19.07) ด้านสุขสงบทางใจมีคะแนนรองลงมา (17.85) และด้านภูมิใจตนเองมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (11.56)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามเพศ ปรากฏดังตารางที่ 4-7

ตารางที่ 4-7 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามเพศ

เพศ	n	\bar{X}	SD	df	t	P
ชาย	190	152.54	19.42	378	-.255	.799
หญิง	190	153.03	18.46			
รวม	380					

จากตารางที่ 4-7 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปรากฏดังตารางที่ 4-8

ตารางที่ 4-8 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
ระหว่างกลุ่ม	2	4314.355	2157.177	6.190**	.002
ภายในกลุ่ม	377	131379.950	348.488		
รวม	379	135694.305			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4-8 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ จึงนำไปใช้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Games-Howell ปรากฏผลตามตารางที่ 4-9

ตารางที่ 4-9 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	\bar{X}	2.01 - 3.00	0.01 - 2.00	3.01 - 4.00
		148.05	154.08	155.29
2.01 - 3.00	148.05	-	-	7.24*
0.01 - 2.00	154.08	6.03	-	1.21
3.01 - 4.00	155.29	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4-9 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.01 - 4.00 มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01 - 3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคู่อื่น ๆ มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามบุคลิกภาพแบบเก็บตัว - แบบแสดงตัว ปรากฏดังตารางที่ 4-10

ตารางที่ 4-10 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว - แบบเก็บตัว

บุคลิกภาพ	n	\bar{X}	SD	df	t	P
แบบเก็บตัว	173	154.68	17.23	378	1.82	.070
แบบแสดงตัว	207	151.20	20.13			
รวม	380					

จากตารางที่ 4-10 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตามบุคลิกภาพ พบว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์ ปรากฏดังตารางที่ 4-11

ตารางที่ 4-11 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์

ตัวแปร	ความฉลาดทางอารมณ์	P
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์	.271***	.000

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4-10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .271 ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 5 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน กับความฉลาดทางอารมณ์ ปรากฏดังตารางที่ 4-12

ตารางที่ 4-12 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน กับความฉลาดทางอารมณ์

ตัวแปร	ความฉลาดทางอารมณ์	P
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน	.417***	.000

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4-12 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .417 ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4-13 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานของการศึกษา	ทดสอบสมมติฐาน	
	ยอมรับ	ปฏิเสธ
1. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน		✓
2. นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน	✓	
3. นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน		✓
4. สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์	✓	
5. สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์	✓	

จากตารางที่ 4-13 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน จำนวน 5 ข้อ พบว่า ผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐาน จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ สมมติฐานข้อที่ 2 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน สมมติฐานข้อที่ 4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ สมมติฐานข้อที่ 5 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ และผลการวิเคราะห์ที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ สมมติฐานข้อที่ 1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน และสมมติฐานข้อที่ 3 นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผู้ศึกษาได้ทำการสรุปอภิปราย และให้ข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.1 เพื่อศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา
- 1.2 เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา จำแนกตาม เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว
- 1.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน กับความฉลาดทางอารมณ์

2. สมมติฐานของการศึกษา

- 2.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน
- 2.2 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน
- 2.3 นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับนักศึกษามีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน
- 2.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์
- 2.5 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์

3. ขอบเขตการศึกษาครั้งนี้

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 7,565 คน (ข้อมูลจาก สำนักทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ณ วันที่ 13 กันยายน 2562)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2562 จำนวน 380 คน ได้มาจากการใช้สูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967 อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2549, น.47) โดยกำหนดให้ค่าระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % ความคลาดเคลื่อนที่ 5 % และใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างในลักษณะการบังเอิญพบ (Accidental Selection) จากประชากรทั้งหมด (สุวิมล ติรกานันท์. 2549, น.194-195)

3.3 ตัวแปรที่ศึกษา

3.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

- 1) เพศ ได้แก่
 - 1.1) เพศชาย
 - 1.2) เพศหญิง
- 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.1) 0.01 - 2.00
 - 2.2) 2.01 - 3.00
 - 2.3) 3.01 - 4.00
- 3) บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว
 - 3.1) แบบแสดงตัว
 - 3.2) แบบเก็บตัว
- 4) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
- 5) สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

3.3.2 ตัวแปรตาม คือ ความฉลาดทางอารมณ์

- 1) ด้านดี
- 2) ด้านเก่ง
- 3) ด้านสุข

4. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม จำนวน 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว
- ตอนที่ 5 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

5. สรุปผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามเรื่อง ข้อมูลส่วนบุคคล สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว และความฉลาดทางอารมณ์ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต สรุปผลได้ดังนี้

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและหญิงจำนวนเท่ากัน คือ จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.01 - 4.00 จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 59.74 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01 - 3.00 จำนวน 127 คิดเป็นร้อยละ 33.42 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 0.01 - 2.00 จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.84

5.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามบุคลิกภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัว จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 54.47 และบุคลิกภาพแบบเก็บตัว จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 45.53

5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน และความฉลาดทางอารมณ์

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 42 ข้อ ข้อคำถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.45 - 4.35 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง .73 - 1.06 โดยพบว่า ข้อที่ 29 นักศึกษาเชื่อว่าอาจารย์เป็นผู้มีความรู้ และสามารถสั่งสอนนักศึกษาให้ได้ดี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.35) และ ข้อที่ 6 อาจารย์เฝ้าถามเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักศึกษาและครอบครัว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.45) เมื่อพิจารณาสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 แสดงว่านักศึกษามีสัมพันธภาพกับอาจารย์อยู่ในระดับมาก

5.2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 16 ข้อ ข้อคำถามส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.67 - 4.29 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง .79 - 1.09 โดยพบว่า ข้อที่ 1 เมื่อนักศึกษาสมัครเข้าอุปกรณ์การเรียนมา เพื่อนจะให้นักศึกษายืม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (4.29) และ ข้อที่ 6 เมื่อนักศึกษาไม่สบาย จะมีเพื่อนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (3.67) เมื่อพิจารณาสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อนโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 แสดงว่านักศึกษามีสัมพันธภาพกับเพื่อนอยู่ในระดับมาก

5.2.3 แสดงผลแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 52 ข้อ พบว่า คะแนนความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมทุกด้าน เท่ากับ 152.78 จากระดับคะแนนเต็ม 208 แสดงว่านักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ จำแนกเป็นรายด้านเป็นดังนี้

5.2.3.1 ด้านดี ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 18 ข้อ พบว่า คะแนนรวมเท่ากับ 53.04 คะแนน จากระดับคะแนนเต็ม 72 แสดงว่านักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ด้านดีอยู่ในระดับปกติ เมื่อจำแนกองค์ประกอบ 3 ด้าน เรียงลำดับจากคะแนนสูงที่สุดไปต่ำที่สุด พบว่า ด้านความรับผิดชอบ มีคะแนนสูงสุด (19.10) ด้านเห็นใจผู้อื่นมีคะแนนรองลงมา (18.26) และด้านควบคุมตัวเองมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (15.68)

5.2.3.2 ด้านเก่ง ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 18 ข้อ พบว่า คะแนนรวมเท่ากับ 51.26 คะแนน จากระดับคะแนนเต็ม 72 แสดงว่านักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ด้านเก่งอยู่ในระดับปกติ เมื่อจำแนกองค์ประกอบ 3 ด้าน เรียงลำดับจากคะแนนสูงที่สุดไปต่ำที่สุด พบว่า ด้านมีแรงจูงใจมีคะแนนสูงสุด (17.92) ด้านตัดสินใจและแก้ปัญหาที่มีคะแนนรองลงมา (16.78) และด้านสัมพันธ์ภาพมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (16.56)

5.2.3.3 ด้านสุข ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 16 ข้อ พบว่า คะแนนรวมเท่ากับ 48.48 คะแนน จากระดับคะแนนเต็ม 64 แสดงว่านักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ด้านสุขอยู่ในระดับปกติ เมื่อจำแนกองค์ประกอบ 3 ด้าน เรียงลำดับจากคะแนนสูงที่สุดไปต่ำที่สุด พบว่า ด้านพอใจชีวิตมีคะแนนสูงสุด (19.07) ด้านสุขสงบทางใจมีคะแนนรองลงมา (17.85) และด้านภูมิใจตนเองมีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (11.56)

5.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

จากสมมติฐานที่ตั้งไว้ สรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังนี้

5.3.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.3.2 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐาน

5.3.3 นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

5.3.4 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐาน

5.3.5 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้เป็นไปตามสมมติฐาน

6. อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษา เรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-เก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ กับ ความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต อภิปรายผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

6.1 ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาอยู่ในระดับปกติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 152.78 จากระดับคะแนนเต็ม 208 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สุวิมล จุลวานิช และนพมณี ฤทธิกุลสิทธิชัย (2556, น.57) เรื่อง การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า นักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ (151.43) สอดคล้องกับการศึกษาของ วิชชา อุทัยรัตน์ (2556, น.58) เรื่อง การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตนักศึกษาวิชาเอกนันทนาการ และวิชาเอกอื่น สถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า นิสิตนักศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์โดยรวมทุกองค์ประกอบ

ใหญ่และองค์ประกอบย่อยอยู่ในระดับปกติ (154.22) สอดคล้องกับการศึกษาของ อมรรัตน์ ลีอนาม และ ประภาศรี คุปต์กานต์ (2558, น.162) เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์ พบว่า นักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับปกติ (159.05) และสอดคล้องกับการศึกษาของ ณีฎฐิณี ดีแท้ (2557, น.29) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับเกณฑ์ปกติ (142.98)

การที่นักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ในภาพรวมอยู่ในระดับปกติ อาจเนื่องจากการจัดระบบ การศึกษาและสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ทางวิชาการ พร้อมเสริมสร้างคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษา ทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่ผ่านมา ส่งผลให้เกิดความเข้าใจบุคคลอื่น สามารถจัดการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองได้อย่างเหมาะสม มีทัศนคติและแนวทางในการแสดงออกทางอารมณ์ที่ดี สามารถปรับตัวและอยู่ในสังคมได้อย่าง ปกติสุข ซึ่งหากนักศึกษาได้รับการส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์อย่างเหมาะสมมากยิ่งขึ้น จะทำให้นักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังที่ กระทบวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต (2543, น.18) กล่าวว่า การจัดระบบการศึกษาและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในภาพรวมของคณะ วิชาและมหาวิทยาลัยอยู่ในเกณฑ์ดี สามารถตอบสนองความต้องการของนักศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ ของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี เพราะการที่นักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ จะส่งเสริมให้นักศึกษามีทั้งความดี ความเก่ง และความสุขในตนเอง ทำให้สุขภาพจิตดีและสมบูรณ์ ตลอดจนมีความสามารถในการปรับตัว เพื่อให้เกิดความสำเร็จในด้านต่าง ๆ ทั้งในด้านการทำงาน การศึกษา ความรักและครอบครัวและต่อตนเอง

6.2 นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เยาวรัตน์ วัตต์เพชร (2559, น.71-72) เรื่อง ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์ ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ ณีฎฐิณี ดีแท้ (2557, น.29) เรื่อง การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาพร ชูสาย และคณะ (2557, น.58) เรื่อง การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์ พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์โดยภาพรวมและองค์ประกอบย่อย ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ วิชชา อุทัยรัตน์ (2556, น.58) เรื่อง การศึกษาความฉลาด ทางอารมณ์ของนิสิตนักศึกษาวิชาเอกนันทนาการและวิชาเอกอื่น สถาบันอุดมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

การที่นักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจาก นักศึกษาใช้เวลาส่วนมากอยู่ภายในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีปัจจัยแวดล้อมที่คล้ายกัน ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม กลุ่มเพื่อน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อันนำไปสู่การดำเนินชีวิต การแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่ แตกต่างกันของนักศึกษาเพศชายและนักศึกษาเพศหญิง และในสภาพการณ์ปัจจุบัน สังคมเปิดโอกาสให้มีสิทธิ เสรีภาพในด้านต่าง ๆ มากขึ้น เมื่อพิจารณาจากช่วงวัยของนักศึกษา พบว่า เป็นช่วงที่นักศึกษาเริ่มเรียนรู้

บทบาททางเพศ การวางตัวในสังคม จึงทำให้นักศึกษาเพศชายและเพศหญิงปรับตัวและพัฒนาตนสู่การเป็นผู้ที่ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขที่เหมือนกัน ดังที่ วรรณคดี สุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548, น.48) กล่าวว่า นักศึกษาเพศหญิงละเพศชายเป็นวัยรุ่นตอนปลายเช่นเดียวกัน จึงมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ และสามารถเรียนรู้วิธีการช่วยลดปัญหาทางด้านอารมณ์ได้ดีกว่าในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ประกอบกับเพศหญิงและเพศชายในปัจจุบันมีสิทธิเสรีภาพเหมือน ๆ กัน นอกจากนี้ ลักษณะ แพทยนันท์ (2542, น.4) กล่าวว่า ช่วงการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น จะนำไปสู่การปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มีอัตมโนทัศน์ทางบวก รู้จักควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะหลักสูตรในทุกช่วงชั้นของการศึกษามุ่งพัฒนาผู้เรียนในลักษณะองค์รวมให้มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ ปัญญา และสังคม ทำให้เพศหญิงและเพศชายมีความสามารถที่จะพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ได้ในระดับที่เหมือนกัน

6.3 นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3.01 - 4.00 มีความฉลาดทางอารมณ์สูงกว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2.01 - 3.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคู่อื่น ๆ มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน โดยผลการศึกษาซึ่งพบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภาพร ชูสาย และคณะ (2557, น.58) เรื่อง การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับการศึกษาของ อโณทัย บ้านเนิน (2549, น.85) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ นภาพร โกมลพันธ์ (2551, น.100) เรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ชีสาพัชร์ ชูทอง (2559, น.440) เรื่อง การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในรายวิชาวิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน 4000112 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การที่นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน อาจเนื่องจากผู้ที่มีสติปัญญาดีมีแนวโน้มที่จะรับรู้ตนเองและควบคุมตนเองให้แสดงพฤติกรรมออกมาในทางบวก ส่วนผู้ที่มีสติปัญญาไม่ดีจะเป็นในทางตรงกันข้าม ดังที่ กุลนิตา เต็มชวลา และสุวรรณี พุทธิศรี (2555, น.301) กล่าวว่า ผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความฉลาดทางอารมณ์สูงไปด้วย ส่วนผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ เนื่องจากนักศึกษามีระดับความฉลาดทางอารมณ์สูงจะความสามารถปรับตัวและเผชิญกับปัญหาทั้งทางด้านการเรียนและด้านอื่น ๆ ได้ดีกว่าผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ และมีความสามารถที่จะประเมินตัวเองและสังคม สามารถจัดระบบและจัดการเวลาได้ดีกว่า ส่วนนักศึกษามีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำจะมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์มากกว่า เช่น การผัดวันประกันพรุ่ง การแยกตัวจากสังคม เป็นต้น และสอดคล้องกับ ปาริชาติ บัวเจริญ และคณะ (2560, น.103) กล่าวว่า เขาวน

ปัญญาและเขาวงกตเป็นคุณลักษณะภายในของมนุษย์ที่ไม่สามารถสังเกตได้โดยตรง คุณลักษณะภายในเหล่านี้จะส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรม รวมถึงเป็นตัวชี้วัดความสามารถและความสำเร็จในกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ นอกจากนี้ จากการศึกษาเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผู้ศึกษาพบว่า การที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะดีหรือไม่นั้น ความฉลาดทางอารมณ์มีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่ง กล่าวคือในแต่ละรายวิชาไม่ได้วัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากความสามารถในการทำข้อสอบผ่านเพียงอย่างเดียว แต่มีการวัดและประเมินในด้านจิตพิสัยและทักษะพิสัย ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญต่อความสำเร็จของบุคคลควบคู่ด้วย อาทิ การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชั้นเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนานักศึกษาของหลักสูตร โดยหากผู้เรียนมีความฉลาดทางอารมณ์ดีจะสามารถควบคุมตนเองให้กระทำตามข้อกำหนดหรือระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ได้ แสดงสีหน้าหรืออากัปกิริยาต่อบุคคลอื่นได้อย่างเหมาะสม ทำงานหรือกิจกรรมร่วมกับเพื่อนได้อย่างคล่องแคล่วและราบรื่น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาสูงตามไปด้วย

6.4 นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จิตติมา สังคพัฒน์ (2546, น.51) เรื่อง การศึกษาบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาแผนกวิชาเลขานุการระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พบว่า นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ โรสไฮดา ปาทาน (2554, น.81-82) เรื่อง การศึกษาบุคลิกภาพและเขาวงกตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับนักเรียนที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีค่าของเฉลี่ยเขาวงกตในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

การที่นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวกับนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากบุคลิกภาพนั้นมีลักษณะไม่คงเส้นคงวา ดังที่ คัดนางค์ มณีศรี (2554, น.201) กล่าวว่า พฤติกรรมของคนเราไม่ได้มีความคงที่ตามที่ทฤษฎีลักษณะนิสัยทำนายไว้ บุคคลที่มีบุคลิกภาพแบบหนึ่ง เมื่อเจอสถานการณ์ที่แตกต่างกันอาจประพฤติแตกต่างกัน บุคลิกภาพของคนเราสามารถแปรเปลี่ยนไปกับอารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้เสมอ เช่น โกรธ โมโห หวาดกลัว ร่าเริง แจ่มใส เป็นต้น ความแปรปรวนทางอารมณ์เหล่านี้ล้วนเป็นผลมาจากพื้นฐานชีวิตของนักศึกษาตั้งแต่เยาว์วัย ไม่ว่าจะเป็นจากสิ่งแวดล้อมในการอบรมเลี้ยงดู ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมที่ผ่านมา บางส่วนก็เป็นผลมาจากแรงกระตุ้น หรือสิ่งเร้าจากภายนอก เช่น การที่นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบแสดงตัวและนักศึกษาที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวมีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องจากนักศึกษาที่บุคลิกภาพต่างกัน ต่างก็มีสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยคล้ายกัน อาทิ มีอาจารย์ที่ปรึกษาให้การแนะนำปรึกษาทั้งด้านการเรียนและการดำเนินชีวิตในรั้วมหาวิทยาลัย การได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกจากคณะวิชาและมหาวิทยาลัย เป็นต้น จึงเป็นผลให้นักศึกษาที่มีบุคลิกภาพต่างกันนั้น สามารถรับรู้ เข้าใจ และจัดการกับอารมณ์ของตนเองได้ในลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน ดังที่ มนัสนันท์ หัตถศักดิ์ (2549, น.62) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา เนื่องจากมีส่วนร่วมสัมพันธ์กับพฤติกรรมของนักศึกษา และมีส่วนช่วยในการพัฒนานักศึกษาให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์แบบทางวุฒิภาวะทางอารมณ์ยิ่งขึ้น

6.5 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เขาวรัตน์ หวดเพ็ชร (2559, น.75)

เรื่อง ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับการศึกษาของ วรกานต์ ศุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548, น.73) เรื่อง ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะศิลปกรรมศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การที่สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ อาจเนื่องจากการปฏิบัติของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยกับนักศึกษาที่เป็นมิตรต่อกัน โดยอาจารย์มีบุคลิกภาพ ที่เอื้ออาทร เข้าใจความแตกต่างของนักศึกษา เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมแสดงความคิดเห็น จึงส่งผลให้นักศึกษามีความมั่นใจในตนเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก มีความมั่นคงทางอารมณ์ นำไปสู่การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เหมาะสมตามมา ดังที่ ชูทซ์ (Schultz. อ้างถึงใน สุพัตรา เรื่องทอง 2550, น.30) กล่าวว่า คนทุกคนมีความต้องการเป็นที่รักใคร่ของคนอื่น ซึ่งก่อให้เกิดความรัก ความเป็นมิตร การช่วยเหลือ การสร้างความผูกพันทางอารมณ์ นำไปสู่ความใกล้ชิดสนิทสนมกัน ซึ่งการปฏิบัติของนักศึกษากับอาจารย์ที่ปฏิบัติต่อกันทั้งภายในและนอกห้องเรียน โดยอาจารย์แสดงการเอาใจใส่ ยอมรับฟังความคิดเห็น ให้คำปรึกษาแนะนำแก่นักศึกษา และการที่นักศึกษาให้ความเคารพ เชื่อฟัง ให้เกียรติอาจารย์ รวมถึงช่วยเหลืออาจารย์ตามที่ตนสามารถทำได้ เป็นพฤติกรรมที่นำไปสู่ความใกล้ชิดกันและก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน โดยเฉพาะทำให้นักศึกษาที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับอาจารย์จะเกิดความรู้สึกอยากที่จะเรียนรู้ มีความสุข และความสนใจกับการเรียนตลอดช่วงเวลาที่ตั้งใจศึกษาอยู่ นอกจากนี้ยังเป็นผลให้นักศึกษามีประสบการณ์อารมณ์ทางบวก นำไปสู่การเป็นผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดี แต่ในทางกลับกันหากนักศึกษาและอาจารย์มีสัมพันธภาพที่ไม่ดีต่อกัน อาจมีแนวโน้มให้นักศึกษามีความรู้สึกนึกคิดและแสดงพฤติกรรมในทางลบ อาทิ ไม่อยากเข้าเรียนหรือเข้าเรียนสาย ไม่อยากส่งงานที่ได้รับมอบหมาย เกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายเมื่อต้องพบเจอกับอาจารย์ ซึ่งอาจนำไปสู่การเป็นผู้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ในระดับที่ไม่เหมาะสม ดังที่ สุขาดา รัชชกุล (2537, น.36) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมที่ดีช่วยทำให้เกิดความสุขทั้งทางร่างกายและจิตใจ ขณะที่อาจารย์ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ มีผลต่อความมั่นใจในการเรียนของผู้เรียน มีส่วนช่วยเสริมสร้างความเจริญงอกงามทางร่างกาย สติปัญญา จิตใจ และสังคม สอดคล้องกับ นภาพร โกมลพันธ์ (2551, น.105 อ้างถึงใน จันทราภา พูนสนอง 2546, น.89) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา โดยพฤติกรรมการสอนของครูมีส่วนในการส่งเสริมการเกิดทักษะทางสังคมของผู้เรียน นอกจากนี้ พจมาลย์ สกลเกียรติ (2555, น.17) กล่าวว่า ลักษณะความสัมพันธ์ที่ดีของอาจารย์และนักศึกษาจะมีอิทธิพลต่อความสนใจในวิชาเรียนของนักศึกษา นักศึกษาจะมีความศรัทธาในตัวอาจารย์ส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดี และทำให้ผลการเรียนของนิสิตดีขึ้น

6.6 สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รุจิรา ลาวัณย์วัฒนวงศ์ (2545, น.125) เรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของวัยรุ่นในสถานศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์กับสัมพันธภาพระหว่างวัยรุ่นกับเพื่อน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับการศึกษาของ วรกานต์ ศุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548, น.64) เรื่อง ศึกษาองค์ประกอบ

ที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ และสอดคล้องกับการศึกษาของ เยอวรัตน์ หวัดเพ็ชร (2559, น.70) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การที่สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ อาจเนื่องจากนักศึกษายังอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งพบว่ากลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อการอยู่ในสังคม และมีความสำคัญต่อชีวิตประจำวันภายในมหาวิทยาลัยของนักศึกษา ดังที่ แฮรี่ สแตค ซัลลิแวน (Harry Stack Sullivan อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล. 2554, น.87-89) กล่าวถึงพัฒนาการด้านสังคมของวัยรุ่นว่า ในช่วงวัยรุ่นตอนปลายเป็นช่วงที่บุคคลรู้จักคบหาสมาคมกับผู้อื่นอย่างผูกพัน แน่นแฟ้น และมั่นคงยิ่งขึ้น รู้จักรับผิดชอบต่อชีวิตของตนเองและต่อความเป็นไปของสังคม ดังนั้นนักศึกษาที่สัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนจึงเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ส่งผลให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในระหว่างที่ศึกษาอยู่ร่วมกันกับเพื่อนได้อย่างราบรื่น นำไปสู่การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดี แต่ในทางตรงกันข้ามหากนักศึกษามีสัมพันธภาพที่ไม่ดีกับเพื่อน นักศึกษาอาจมีความรู้สึกอ้างว้าง โดดเดี่ยว ไม่สามารถปรับตัวในการเรียนและการใช้ชีวิตภายในมหาวิทยาลัยได้ นำไปสู่การมีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำ สอดคล้องกับ วรกานต์ ศุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา (2548, น.64) กล่าวว่า เพื่อนมีอิทธิพลต่อการอยู่ในสังคมภายในมหาวิทยาลัยของนิสิต เกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียน เช่น การเรียนในชั้นเรียน ทำกิจกรรมกลุ่ม ทำการบ้าน อ่านหนังสือ นักศึกษาต้องมีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกัน มีการปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียน ช่วยเหลือในการทำงานซึ่งกันและกัน ระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีกิจกรรมสันทนาการ เช่น การเล่นเกม ร้องเพลง ทำกิจกรรมในสถานที่ของมหาวิทยาลัยทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนไม่ดีก็จะส่งผลกระทบต่อทำให้นิสิตเกิดความเครียด ขาดความร่วมมือในการทำกิจกรรม ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ นิสิตที่ยอมรับว่าตนโกรธเพื่อนก็จะมีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์มากกว่านิสิตที่ไม่รู้ตัวว่าตนเกิดอารมณ์ขึ้นมา นอกจากนี้ ทศนา ทองภักดี (2551, น.22) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนจะช่วยให้ นักศึกษามีความมั่นใจและพอใจในตนเองยิ่งขึ้น หรือตอบสนองความสนใจของนักศึกษา ที่ไม่ได้รับการตอบสนองด้านวิชาการหรือมีความล้มเหลวทางวิชาการมาแล้ว กลุ่มเพื่อนจะช่วยฝึกการเข้าสังคมและการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น มีผลให้นักศึกษาสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ รวมถึงช่วยฝึกทักษะทางสังคมได้ ส่งผลให้มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดีตามไปด้วย

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

7.1.1 จากผลการศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกัน ดังนั้น อาจารย์หรือผู้เกี่ยวข้องกับนักศึกษาจึงควรส่งเสริมให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนควบคู่ไปกับการมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เช่น การสะท้อนให้นักศึกษาได้ทราบว่าผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนที่นักศึกษาจะได้นั้น ไม่ได้ประเมินจากคะแนนพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หรือคะแนนสอบเพียงอย่างเดียว แต่มีคะแนนจากจิตพิสัย (Affective Domain) หรือคะแนนพฤติกรรมที่พึงประสงค์ และคะแนนทักษะพิสัย (Psychomotor) หรือคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมด้วย ดังนั้น นักศึกษาจึงควรควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสม เพื่อที่จะได้คะแนนจิตพิสัยและคะแนนทักษะพิสัย อันนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่นักศึกษาคาดหวัง นอกจากนี้ อาจารย์ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เช่น การฝึกคิดวิเคราะห์ การฝึกปฏิบัติการเป็นกลุ่ม เป็นต้น เพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาสติปัญญาควบคู่ไปกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้วย

7.1.2 จากผลการศึกษา พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้อาจารย์และนักศึกษามีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน เพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาให้เพิ่มมากขึ้น โดยจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ให้อาจารย์และนักศึกษาได้พบปะ พูดคุย ปรึกษากันทั้งในเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว เพื่อก่อให้เกิดความอบอุ่นทางจิตใจแก่นักศึกษาและก่อให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ที่ดีต่อกันมากยิ่งขึ้น

7.1.3 จากผลการศึกษา พบว่า สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมค่ายพักแรม กิจกรรมนันทนาการ ซึ่งจะทำให้นักศึกษาได้เป็นผู้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม สนุกสนาน และมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เพิ่มขึ้น

7.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

7.2.1 ควรศึกษาตัวแปรด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ เช่น ภูมิปัญญา สัมพันธภาพในครอบครัว วัฒนธรรมกระแสนิยม เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในปัจจุบัน และนำมาพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาให้เพิ่มสูงขึ้น

7.2.2 ควรมีการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น การวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้เกิดมุมมองที่หลากหลาย นำมาซึ่งข้อมูลในเชิงลึกที่เพียงพอและเป็นประโยชน์ต่อการเสริมสร้างและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักศึกษาได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ศรีทองสุก. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กร ความสัมพันธ์ระหว่าง เพื่อนร่วมงานกับความสุขในการทำงานโดยมีความเชื่ออำนาจในการควบคุม ภายในเป็นตัวแปรกำกับ**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กนกวรรณ สายคำภา. (2559). **สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ กับความรับผิดชอบในการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต**. โครงการงานพิเศษทางจิตวิทยา ศศ.บ. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- กร ศิริโชควัฒนา. (2555). **Super E.Q. ความสุข & ความสำเร็จ สร้างได้ด้วยหัวใจ (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ เก็ท ไอเดีย ภูมิใจนำเสนอ.
- _____. (2551). **E.Q.บริหารอารมณ์อย่างฉลาด**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ซีซีเน็ อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล.
- กรมสุขภาพจิต. (2543). **อีคิวความฉลาดทางอารมณ์**. กรุงเทพฯ : กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **การศึกษาองค์ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ความฉลาดทางอารมณ์**. กรุงเทพฯ : พรึกหวาน กราฟฟิค จำกัด.
- _____. (2543). **อีคิว ความฉลาดทางอารมณ์ฉบับปรับปรุง**. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี : สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. (2552). **บุคลิกภาพและการปรับตัว**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กิตติยา ศรีสุขจร. (2560). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(การจัดการภาครัฐและเอกชน). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กุลนิดา เต็มขวาลา และสุวรรณี พุทธิศรี. (2555). **ความสัมพันธ์ระหว่างระดับความฉลาดทางอารมณ์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับมัธยมปลาย (คะแนน O-NET และคะแนน กสพท.) ของนักศึกษาแพทย์ชั้นปีที่ 1 ของโรงเรียนแพทย์แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร**. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 57 (3), 301.
- คัตนางค์ มณีศรี. (2554). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทราภา พูลสนอง. (2546). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับเขาว์ปัญญาทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุวรรณ สุกุลคู. (2545). **อิทธิพลของประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จิตติมา สังคพัฒน์. (2546). การศึกษาบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว กับความฉลาดทางอารมณ์ของ
นักศึกษาแผนกวิชาเลขานุการ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา
การให้คำปรึกษา). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชนันภรณ์ ลักษมีพิเชษฐ์. (2545). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขต
กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- _____. (2545). การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-
6 โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ช่อเพชร เบ้าเงิน. (2545). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์
ด้านตระหนักรู้ตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัด
สมุทรสาคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัชรินทร์ บุญญะสุต. (2547). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่ใช้
ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอนของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
ในเขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชิสาศัพธ์ ชูทอง. (2559). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ศึกษาในรายวิชา
วิทยาศาสตร์ในชีวิตประจำวัน 4000112 มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. มหาวิทยาลัยลำปาง.
วารสารนิพนธ์, 60 (4), 440.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ : ไทเนรมิตกิจ อินเตอร์
โพรเกรสซิฟ จำกัด.
- _____. (2558). เทคนิคการเขียนเค้าโครงการวิจัย : แนวทางสู่ความสำเร็จ (ฉบับปรับปรุง).
พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.
- ไชลัน สาละ. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การวัดผลและวิจัยการศึกษา). ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ณัฐธินี ดีแท้. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
พิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (สถิติประยุกต์). พิษณุโลก : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏพิบูลสงคราม.
- ดาริกา อเนกนิธิ. (2547). การเปรียบเทียบความทันสมัยของวัยรุ่นที่มีบุคลิกภาพเก็บตัว-แสดงตัวในระดับที่
แตกต่างกัน. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทศพร ประเสริฐสุ. (2543). ความฉลาดทางอารมณ์กับการศึกษา. วารสารพฤติกรรมศาสตร์. 5 (1), 10.

- ทศพร มณีศรีขำ และ นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2542). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว ความวิตกกังวลความเชื่อมั่นในตนเอง และคุณธรรมแห่งพลเมืองดี ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒภาคใต้ และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาแนะแนว). ปัตตานี : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ทัศนากองกักดี. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับบุคลิกภาพของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. รายงานการวิจัยฉบับที่ 12 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เทอดศักดิ์. (2545). ความฉลาดทางอารมณ์ จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : มติชน.
- _____. (2542). ความฉลาดทางอารมณ์. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มติชน
- ธนพรรณ กลั่นเกษร. (2551). บุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว กับทัศนคติต่อความรักและความสัมพันธ์ทางเพศของผู้สูงอายุ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : บริษัท วี. อินเทอร์เน็ต.
- นพมาศ กองกิม. (2546). การเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา และสังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นภาพร โกมลพันธ์. (2551). ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สุขภาพจิต). กรุงเทพฯ : คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นลินี ธรรมอำนาจสุข. (2548). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเครียดในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนกีฬาจังหวัดสุพรรณบุรี สำนักกรมพลศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นวลละอ อสุภาพผล. (2534). ผลการฝึกทักษะริ้วฉัตรที่มีต่อคุณลักษณะของนักเรียนนายร้อยตำรวจ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิภา คำภาฑู. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวในการเรียนระดับไฮสคูล ของนักเรียนเกรด 9 โรงเรียนนานาชาติเอ็กมัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิรมล สุวรรณโคตร. (2553). การปรับตัวของนิสิตระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นุกูล ธรรมจง. (2546). บรรณนิทัศน์เรื่องความฉลาดทางอารมณ์ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหาร. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- นงนุช วิศิษฎ์ธรรมศรี. (2551). การพัฒนาพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์อย่างเหมาะสมของเยาวชนในสถาน
สงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถีที่มีบุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัว โดยใช้กระบวนการฝึกการกล้า
แสดงออก ร่วมกับการชี้แนะและการเสริมแรง. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์
ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประภาส ปานเจียง. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และรูปแบบการพัฒนาความฉลาด
ทางอารมณ์ ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา. วท.บ (จิตวิทยาการศึกษา).
สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ปราณี กองจินดา. (2549). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเลขในใจ
ของนักเรียนที่ได้รับการสอนตามรูปแบบซิปปา โดยใช้แบบฝึกหัดที่เน้นทักษะการคิดเลขในใจกับ
นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้คู่มือครู. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน).
พระนครศรีอยุธยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ปรีชา โยธี. (2551). ปัจจัยด้านครอบครัว โรงเรียน และจิตลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความฉลาดทางอารมณ์
ของนักเรียนในโครงการส่งเสริมความสามารถทางการเรียน คณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์
ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญยสิริ ไชย. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
โครงการพิเศษทางจิตวิทยา ศศ.บ. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2543). คุณลักษณะของ EQ. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 5 (1), 15-16.
- พัทรา เจริญสิทธิ์ และคณะ. (2561). วุฒิภาวะทางอารมณ์ของผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำในเรือนจำพิเศษ
กรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 12 (2), 18.
- พิพัฒพงศ์ กล่าบุตร. (2558). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนเทพศิรินทร์ร่มเกล้า. โครงการพิเศษทางจิตวิทยา ศศ.บ. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ :
คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- มนัสนันท์ หัตถศักดิ์. (2549). การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา
ในสถาบันอุดมศึกษาเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัย, 2 (1), 62.
- เยาวรัตน์ หวดเพชร. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะ
วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่. สารนิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหาร
และจัดการการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- โยธิน พวงพิลา และคณะ. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 4-6 อำเภวารินราบ จังหวัดอุบลราชธานี. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วารสารวิชาการ, 13, 508.
- โรสไฮดา ปาทาน. (2554). การศึกษาบุคลิกภาพและเชาวน์อารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.
สารนิพนธ์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ลักขณา แพทยานันท์. (2542). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบุคคล การสนับสนุนทางสังคมและความผาสุกทางจิตวิญญาณกับเขาว์อารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์. พย.ม. (การพยาบาลศึกษา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิศิราภรณ์ มอนต์. (2546). ผลการอบรมเลี้ยงดู และบรรยากาศในครอบครัวที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยร่นตอนต้นในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรกานต์ ศุขสวัสดิ์ ณ อยุธยา. (2548). องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชา อุทัยรัตน์. (2556). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตนักศึกษาวิชาเอกนันทนาการและวิชาเอกอื่น สถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (วิทยาศาสตร์การกีฬา). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิภา ภักดี. (2543). จิตวิทยาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิลักษณ์ พงษ์โสภณ. (2555). สุขวิทยาจิต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิลเลิศ เขียววิมล. (2542). ปัจจัยด้านบุคลิกภาพกับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมกรณีศึกษา : สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. ภาคนิพนธ์ วศ.ม. (พัฒนารัพยากรมนุษย์). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วีณา ถาวรโลหะ. (2551). เขาว์อารมณ์ (EQ) : ดัชนีเพื่อความสุขและความสำเร็จของชีวิต (ฉบับปรับปรุง). พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : บริษัท วี.พี. (1991) จำกัด.
- _____. (2546). ความฉลาดทางอารมณ์กับความเชื่อมั่นในตนเอง บุคลิกภาพ และการสนับสนุนทางสังคมของนิสิต มหาวิทยาลัยบูรพา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วีระวัฒน์ ปันตินามัย. (2544). เขาว์อารมณ์ (EQ) : ดัชนีวัดความสุขและความสำเร็จของชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- เวธณี กริทอง. (2549). การศึกษาและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์และจรรยาบรรณของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, 1 (1), 12.
- ศตพร แวควลัยหงส์. (2547). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนนานาชาติ ในเขตจังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2554). รู้เขา รู้เรา ด้วยจิตวิทยาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- _____. (2544). ทฤษฎีจิตวิทยาบุคลิกภาพ (รู้เขา รู้เรา). พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.
- ศันสนีย์ วรรณางกุล. (2544). EQ. ของคุณเป็นอย่างไร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ เอ็กซ์เปอร์เน็ท.

- ศิริพร กลิ่นทอง. (2553). การศึกษาสัมพันธภาพระหว่างบุคคลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีพฤติกรรมเกมคอมพิวเตอร์ ด้วยการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีการวิเคราะห์สัมพันธภาพระหว่างบุคคล. วิทยานิพนธ์ ศศ.บ. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สมร พลศักดิ์. (2550). ศึกษาบุคลิกภาพ วัฒนธรรมองค์การ และพฤติกรรมเป็นสมาชิกที่ดีขององค์การของพนักงานอิเล็กทรอนิกส์แห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สาลิกา เมธนาวิน. (2545). องค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ของพยาบาล ในการปฏิบัติการพยาบาล. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุชาติ รัชชกุล. (2537). สภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา : ปัจจัยสนับสนุนความพึงพอใจในงานของอาจารย์พยาบาล. วารสารการศึกษาพยาบาล, 5(1), 36.
- สุนิษา กอเจริญ. (2560). การศึกษาสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับเพื่อน กับความมีวินัยในตนเอง ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. โครงการงานพิเศษทางจิตวิทยา ศศ.บ. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สุพัตรา เรื่องทอง. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาการทำงานกลุ่มของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนพระราชกรัฏฐ์อุปถัมภ์วิทยา กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุภาพร ชูสาย และคณะ. (2557). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ ค.บ. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว). เพชรบูรณ์ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สุภาพร แสงอ่วม. (2549). ความฉลาดทางอารมณ์ของนิสิตคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. ปรินญาณิพนธ์ วท.ม. (สุขภาพจิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพล พะยอมรัมย์. (2548). จิตวิทยาสัมพันธภาพ. กรุงเทพฯ : บริษัทบางกอก-คอมเทค อินเตอร์เทรต จำกัด.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2541). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์พร รุ่งกำจัด. (2556). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานด้านบุคคลของสถานศึกษา อำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ ค.บ. (อุตสาหกรรม). ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุวิมล จุลวานิช และนพมณี ฤทธิกุลสิทธิชัย. (2556). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. วิทยานิพนธ์ ค.บ. (อุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

- สุวิมล ตีรพานันท์. (2549). การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อโณทัย บ้านเนิน. (2549). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- อมรรัตน์ ลือนาม และ ประภาศรี คุปต์กานต์. (2558). ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาคณะสาธารณสุขศาสตร์. วารสาร มจร.วิชาการ, 18 (36), 162.
- อมรรัตน์ หอมชื่น. (2548). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการการปรับตัวของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพาณิชย์การ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรพินทร์ ชูชม. (2542). สถานภาพการวัด EQ. วารสารพฤติกรรม, 5 (1), 67-76.
- อาภา ชังซั่ว. (2557). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตัวเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- อารี พันธุ์มณี. (2542). ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : แฟมิลี่ ไดรเคค.
- เอกรินทร์ คุณยศยิ่ง. (2547). บุคลิกภาพแบบเก็บตัว-แสดงตัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย จังหวัดเชียงใหม่. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา และแนะแนว). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

รองศาสตราจารย์ประณต เค้าฉิม

อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เจษฎา อังกาบสี

ผู้อำนวยการสำนักบุคลากร มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

และรองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรควิช จารึกจาริต

อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ภาคผนวก ข

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินศึกษาค้นคว้า

- ข 1 จดหมายขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- ข 2 แบบตอบรับกลับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- ข 3 แบบตอบรับกลับขอความอนุเคราะห์เข้าทำการเก็บแบบสอบถาม (Try out)
- ข 4 หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บแบบสอบถามโครงการพิเศษทางจิตวิทยา
- ข 5 แบบตอบรับกลับขอความอนุเคราะห์เข้าทำการเก็บแบบสอบถามโครงการพิเศษทางจิตวิทยา

ข 1 จดหมายขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

บันทึกข้อความ

คณะจิตวิทยา
 หน่วยงาน..... จว.026 (1)/2562
 ที่..... วันที่..... 23 สิงหาคม 2562
 เรื่อง..... ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เรียน รองศาสตราจารย์ประณต เค้าฉิม

เนื่องด้วย นางสาวสายฝน แสนเมือง รหัสนักศึกษา 59-08014-26485 นักศึกษาคณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว - แบบเก็บตัวสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยมี อาจารย์นภาพร อยู่ถาวร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการฯ

ในการนี้จากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการฯ หลักสูตรฯ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า รายละเอียดปรากฏดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย อนึ่ง หากท่านมีข้อสงสัยประการใด กรุณาติดต่อ นางสาวสายฝน แสนเมือง ทางโทรศัพท์เคลื่อนที่หมายเลข 0800598586 หลักสูตรฯ ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นภาพร อยู่ถาวร

(อาจารย์นภาพร อยู่ถาวร)

หัวหน้าสาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา
 อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพิเศษทางจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

บันทึกข้อความ

คณะจิตวิทยา
 หน่วยงาน..... จว.026 (2) /2562 23 สิงหาคม 2562
 ที่.....
 เรื่อง..... ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 เรื่อง.....

เรียน อาจารย์ ดร.เจษฎา อังกานสี

เนื่องด้วย นางสาวสายฝน แสนเมือง รหัสนักศึกษา 59-08014-26485 นักศึกษาคณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว - แบบเก็บตัวสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยมี อาจารย์ณภาพร อยู่ถาวร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการฯ

ในการนี้จากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการฯ หลักสูตรฯ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า รายละเอียดปรากฏดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย อนึ่ง หากท่านมีข้อสงสัยประการใด กรุณาติดต่อ นางสาวสายฝน แสนเมือง ทางโทรศัพท์เคลื่อนที่หมายเลข 0800598586 หลักสูตรฯ ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

สายฝน
 นางสาวสายฝน แสนเมือง
 วัฒนา 10/10/62

ณภาพร อยู่ถาวร
 (อาจารย์ณภาพร อยู่ถาวร)
 หัวหน้าสาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา
 อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพิเศษทางจิตวิทยา

10/10/62

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน..... คณะจิตวิทยา
 ที่..... จว.026 (3) /2562วันที่..... 23 สิงหาคม 2562
 เรื่อง..... ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เรียน อาจารย์อรรควิช จารีกจารีต

เนื่องด้วย นางสาวสายฝน แสนเมือง รหัสนักศึกษา 59-08014-26485 นักศึกษาคณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้รับอนุมัติให้ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง นวัตกรรมแบบแสดงตัว - แบบเก็บตัวสัมพันธ์ภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยมี อาจารย์นภาพร อยู่ถาวร เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการฯ

ในการนี้จากคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการฯ หลักสูตรฯ จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า รายละเอียดปรากฏดังเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย อนึ่ง หากท่านมีข้อสงสัยประการใด กรุณาติดต่อ นางสาวสายฝน แสนเมือง ทางโทรศัพท์เคลื่อนที่หมายเลข 0800598586 หลักสูตรฯ ขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

นภาพร อยู่ถาวร

(อาจารย์นภาพร อยู่ถาวร)

หัวหน้าสาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา
 อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการพิเศษทางจิตวิทยา

ข 2 แบบตอบรับกลับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
 แบบตอบรับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 เรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว - แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
 กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
 ของ นางสาวสายฝน แสนเมือง รหัสนักศึกษา 59-08014-26485

- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา
- ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา
 โดยกำหนดให้นักศึกษามารับเอกสารที่พิจารณาแล้ว ได้ในวันที่

.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงชื่อ พรพิมล ไชยสิทธิ์
 (รศ. พรพิมล ไชยสิทธิ์)
 ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายวิชาการ
 วันที่ 29 / ธ.ค. / 62

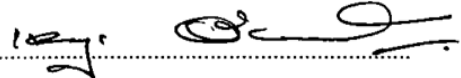

คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
 แบบตอบรับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 เรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว - แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
 กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
 ของ นางสาวสายฝน แสนเมือง รหัสนักศึกษา 59-08014-26485

- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา
- ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา
 โดยกำหนดให้นักศึกษามารับเอกสารที่พิจารณาแล้ว ได้ในวันที่

.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงชื่อ

(.....)

ตำแหน่ง รองคณบดีฝ่ายประกันฯ คท. จักรพันธ์

วันที่/...../.....

คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
 แบบตอบรับเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 เรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว - แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
 กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
 ของ นางสาวสายฝน แสนเมือง รหัสนักศึกษา 59-08014-26485

- ไม่สามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา
- ยินดีเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา
 โดยกำหนดให้นักศึกษามารับเอกสารที่พิจารณาแล้ว ได้ในวันที่
 28 กุมภาพันธ์ 2562

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงชื่อ
 (อภรณ์ จารุกางัง)
 ตำแหน่ง
 วันที่ 26 / ส.ค. / 62

ข 3 แบบตอบรับกลับขอความอนุเคราะห์เข้าทำการเก็บแบบสอบถาม (Try out)

คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

แบบตอบรับให้นักศึกษาเข้าทำการเก็บข้อมูลสำหรับการทำโครงการพิเศษทางจิตวิทยา
เรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา
ของ นางสาวสายฝน แสนเมือง รหัสนักศึกษา 590801426485

- ไม่สามารถให้นักศึกษาเข้าทำการเก็บข้อมูลได้
- ยินดีให้นักศึกษาเข้าทำการเก็บข้อมูลได้
โดยกำหนดให้นักศึกษามาทำการเก็บข้อมูลได้ ในวันที่.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

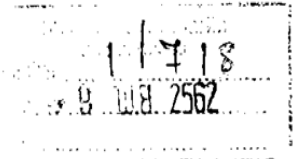
ลงชื่อ *Dr. Kanyaporn*
(ผู้รับผิดชอบโครงการ อรพ อภทศ)
 ตำแหน่ง *รองศาสตราจารย์*
 วันที่ *20* / *12* / *62*

ข 4 หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บแบบสอบถามโครงการพิเศษทางจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะจิตวิทยา
 ที่ จว.087/2562 วันที่ 8 พฤศจิกายน 2562
 เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เข้าทำการเก็บข้อมูลสำหรับการทำโครงการพิเศษทางจิตวิทยา

เรียน อธิการบดี มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

เนื่องด้วย นางสาวสายฝน แสนเมือง นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้รับอนุมัติให้จัดทำโครงการพิเศษทางจิตวิทยา เรื่อง “บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา ภายใต้การดูแลของ อาจารย์นภาพร อยู่ถาวร อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการฯ

เพื่อให้การดำเนินโครงการฯ ของนักศึกษาสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้ นางสาวสายฝน แสนเมือง เข้าทำการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ทั้งนี้ นักศึกษาจะเป็นผู้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

- ๘ พฤศจิกายน

๕๗

๑๑ ๒๕๖๒

(Handwritten signature)

(รองศาสตราจารย์ประณต คำฉิม)
 รองคณบดีฝ่ายวิชาการคณะจิตวิทยา
 ปฏิบัติหน้าที่แทนคณบดีคณะจิตวิทยา

ข 5 แบบตอบรับกลับขอความอนุเคราะห์เข้าทำการเก็บแบบสอบถามโครงการพิเศษทางจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

แบบตอบรับให้นักศึกษาเข้าทำการเก็บข้อมูลสำหรับการทำโครงการพิเศษทางจิตวิทยา
เรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ของ นางสาวสายฝน แสนเมือง รหัสนักศึกษา 590801426485

- ไม่สามารถให้นักศึกษาเข้าทำการเก็บข้อมูลได้
- ยินดีให้นักศึกษาเข้าทำการเก็บข้อมูลได้
โดยกำหนดให้นักศึกษามาทำการเก็บข้อมูลได้ ในวันที่.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ลงชื่อ *ชภัท กิ่งระภพ*
(.....)

ตำแหน่ง

วันที่ *11* / *๗๔5* / *๖2*

ภาคผนวก ค

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือใช้ในการศึกษา

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของเครื่องมือใช้ในการศึกษา

เรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ตารางที่ ค-1 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	IOC	การพิจารณา	การนำไปใช้
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
1	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
2	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
4	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
11	0	+1	0	1	0.33	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
12	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
13	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
15	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
16	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
17	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
18	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
19	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
20	+1	+1	+1	2	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
22	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
23	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้

หมายเหตุ ข้อที่ผ่านเกณฑ์ คือ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553, น.74)

ตารางที่ ค-1 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (ต่อ)

ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	IOC	การพิจารณา	การนำไปใช้
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
24	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
25	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
26	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
27	+1	+1	+1	3	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
28	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
29	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
30	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
31	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
32	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
33	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
34	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
35	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
36	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
37	-1	+1	+1	2	0.33	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
38	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
39	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
40	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
41	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
42	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
43	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
44	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
45	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
46	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้

หมายเหตุ ข้อที่ผ่านเกณฑ์ คือ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2553, น.74)

ตารางที่ ค-2 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน

ข้อ	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ผลรวม	IOC	การพิจารณา	การนำไปใช้
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3				
1	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
2	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
3	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
4	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
5	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
6	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
7	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
8	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
9	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
10	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
11	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
12	-1	+1	+1	2	0.33	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
13	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
14	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
15	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
16	0	+1	+1	2	0.66	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
17	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
18	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
19	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
20	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้
21	+1	+1	+1	3	1.00	ผ่านเกณฑ์	นำไปทดลองใช้

หมายเหตุ ข้อที่ผ่านเกณฑ์ คือ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553, น.74)

ภาคผนวก ง

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability)
ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ตารางที่ ง-1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

ข้อ	คำถาม	ค่า r	การพิจารณา	การนำไปใช้
1	อาจารย์ให้ความรักและความเมตตาแก่นักศึกษา	.358	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
2	อาจารย์ให้ความเอาใจใส่นักศึกษาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	.657	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
3	นักศึกษาสามารถเข้าพบอาจารย์ได้โดยง่าย	.537	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
4	อาจารย์ยอมรับพื้นฐานด้านการเรียนและความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละคน	.655	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
5	อาจารย์เฝ้าถามปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาอยู่เสมอ	.611	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
6	อาจารย์เฝ้าถามเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักศึกษาและครอบครัว	.704	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
7	อาจารย์ระมัดระวังคำพูด ไม่ให้กระทบกระเทือนจิตใจของนักศึกษา	.643	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
8	อาจารย์พูดคุยกับนักศึกษาอย่างเป็นกันเอง	.698	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
9	อาจารย์มีช่องทางการติดต่อสื่อสารหลายช่องทาง เพื่อให้ นักศึกษาติดต่อได้โดยสะดวก	.728	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
10	อาจารย์มีความเป็นมิตร ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษา	.603	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
11	อาจารย์ให้คำแนะนำปรึกษาเสมือนคนในครอบครัวของนักศึกษา	.568	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
12	อาจารย์วางตัวเรียบง่าย ไม่ถือตัวกับนักศึกษา	.430	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
13	อาจารย์ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการแสดงความคิดเห็น	-.361	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
14	อาจารย์ตัดคะแนนหรือลงโทษนักศึกษาโดยไม่ฟังเหตุผลของนักศึกษา	-.178	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
15	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น	.427	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
16	อาจารย์นำความคิดเห็นของนักศึกษามาพัฒนาเนื้อหาในการสอนหรือการจัดกิจกรรม	.545	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
17	นักศึกษาสามารถโต้แย้งกับอาจารย์ได้อย่างอิสระในเวลาเรียน	.379	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง

หมายเหตุ ข้อที่ผ่านเกณฑ์ คือ มีค่า r ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2558, น.74)

ตารางที่ ง-1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (ต่อ)

ข้อ	คำถาม	ค่า r	การพิจารณา	การนำไปใช้
18	อาจารย์ปฏิเสธที่จะให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักศึกษา	-.463	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
19	อาจารย์เป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่นักศึกษา	.483	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
20	อาจารย์เต็มใจและจริงใจเมื่อนักศึกษามาขอคำปรึกษา	.570	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
21	อาจารย์ให้แนะนำที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา	.426	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
22	อาจารย์ไม่มีเวลาให้คำปรึกษาแก่นักศึกษา	-.327	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
23	อาจารย์ให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักศึกษาได้ทุกอย่าง	.500	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
24	นักศึกษาให้ความเคารพอาจารย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง	.377	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
25	นักศึกษาไม่เคยกล่าวให้ร้ายอาจารย์	.085	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
26	นักศึกษาตั้งใจที่ได้เป็นศิษย์ของอาจารย์	.414	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
27	นักศึกษายอมรับและเห็นคุณค่าของอาจารย์	.447	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
28	นักศึกษาไม่คุยเล่นกับเพื่อนในขณะที่อาจารย์สอนหรือให้คำแนะนำปรึกษา	.101	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
29	นักศึกษารู้สึกว่าอาจารย์เป็นบุคคลที่ควรเคารพเชิดชู	.482	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
30	นักศึกษปฏิบัติตามคำสั่งของอาจารย์	.664	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
31	นักศึกษาเชื่อในคำสั่งสอนของอาจารย์	.589	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
32	นักศึกษารู้สึกผิดเมื่อไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์	.545	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
33	นักศึกษานำข้อแนะนำของอาจารย์ไปปรับปรุงตนเอง	.090	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
34	นักศึกษาไม่พอใจหรือเบื่อหน่ายเมื่อถูกอาจารย์ติเตียน	-.089	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
35	นักศึกษาคิดว่าสิ่งที่อาจารย์แนะนำไม่ทันสมัย	.006	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
36	นักศึกษาแสดงความเคารพอาจารย์	.304	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
37	นักศึกษายกย่องอาจารย์ให้คนอื่นฟัง	.541	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
38	นักศึกษาเชื่อว่าอาจารย์เป็นผู้มีความรู้ และสามารถสั่งสอนนักศึกษาให้ได้ดี	.468	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
39	นักศึกษาไม่ทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในขณะที่อาจารย์กำลังสอน	.484	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
40	อาจารย์ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา	.599	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
41	นักศึกษาแต่งกายถูกระเบียบเพื่อให้เกียรติอาจารย์และสถานศึกษา	.526	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง

หมายเหตุ ข้อที่ผ่านเกณฑ์ คือ มีค่า r ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2558, น.74)

ตารางที่ ง-1 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ (ต่อ)

ข้อ	คำถาม	ค่า r	การพิจารณา	การนำไปใช้
42	เมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาที่อาจารย์สอน นักศึกษาสามารถยกมือขอ อนุญาตซักถามอาจารย์ในสิ่งที่ไม่เข้าใจได้	.265	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
43	นักศึกษากล้าปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับอาจารย์	.647	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
44	นักศึกษสามารถปรึกษาปัญหาการเรียนกับอาจารย์ได้อย่างไม่ กังวลใจ	.607	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
45	อาจารย์สามารถให้การแนะนำปรึกษาในเรื่องการดำเนินชีวิตได้	.800	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
46	นักศึกษสามารถปรึกษาเรื่องเรียนกับอาจารย์นอกเวลาเรียนได้	.654	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
47	เมื่อนักศึกษาเห็นอาจารย์ถือสิ่งของ นักศึกษาจะเข้าไปช่วย อาจารย์ในทันที	.538	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
48	นักศึกษาช่วยอาจารย์เก็บสิ่งของหรืออุปกรณ์การสอน หลังเลิกเรียน	.525	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
49	เมื่ออาจารย์ขอความช่วยเหลือจากนักศึกษา นักศึกษาไม่ลังเลที่ จะช่วยอาจารย์	.448	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
51	นักศึกษารู้สึกว่าการช่วยเหลืออาจารย์เป็นสิ่งที่พึงกระทำ	.484	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
51	นักศึกษายินดีช่วยเหลืออาจารย์ตามที่สามารถทำได้ โดยไม่หวัง ผลตอบแทน	.431	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง

หมายเหตุ ข้อที่ผ่านเกณฑ์ คือ มีค่า r ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2558, น.74)

ตารางที่ ง-2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ของแบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

ข้อ	คำถาม	ค่า r	การพิจารณา	การนำไปใช้
1	เมื่อนักศึกษาลืมนำอุปกรณ์การเรียนมา เพื่อนจะให้นักศึกษาืม	.401	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
2	เมื่อนักศึกษาไม่มาเรียน เพื่อนจะช่วยอธิบายบทเรียนที่ผ่านมาแล้ว	.620	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
3	เมื่อนักศึกษาไม่มาเรียน เพื่อนจะเก็บเอกสารการเรียนไว้ให้	.242	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
4	นักศึกษากับเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัว	.536	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
5	นักศึกษาแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนที่มีความขัดสนหรือยากไร้	.384	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
6	เมื่อนักศึกษาไม่สบาย จะมีเพื่อนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด	.285	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
7	นักศึกษาได้ถามทุกข์สุขของเพื่อนด้วยความห่วงใย	.582	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
8	นักศึกษาพยายามหาคำพูดมาปลอบใจ เมื่อเพื่อนมีความทุกข์	.570	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
9	เพื่อนไม่ซ้ำเติมเมื่อนักศึกษาทำสิ่งใดผิดพลาด	.439	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
10	นักศึกษาได้รับกำลังใจจากเพื่อน เมื่อรู้สึกท้อแท้	.438	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
11	เพื่อนคอยเป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ	.339	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
12	เพื่อนในห้องไม่เปิดโอกาสให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	.109	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
13	นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนได้โดยอิสระ	.262	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
14	เพื่อนมักไม่เห็นด้วยกับความคิดของนักศึกษา	.070	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
15	นักศึกษาพูดคุยกับเพื่อนโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์	.115	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
16	นักศึกษารับฟังการอธิบายของเพื่อนอย่างกว้างขวาง	.331	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
17	นักศึกษาทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อนด้วยความรู้สึกเบื่อหน่าย	-.201	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
18	เมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนมักจะชวนนักศึกษาร่วมกิจกรรม	.390	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
19	นักศึกษารู้สึกสนุกเมื่อได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน	.419	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
20	นักศึกษาสามารถทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนต่างคณะวิชาได้	.308	ผ่านเกณฑ์	ใช้เก็บข้อมูลจริง
21	นักศึกษาชอบทำงานคนเดียวมากกว่าทำงานเป็นกลุ่ม	-.236	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง
22	นักศึกษาทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อนสนิทเท่านั้น	-.155	ไม่ผ่านเกณฑ์	ตัดทิ้ง

หมายเหตุ ข้อที่ผ่านเกณฑ์ คือ มีค่า r ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553 น.75)

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
เรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ตารางที่ ง-3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

แบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์	.959
สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน	.890

หมายเหตุ ข้อที่ผ่านเกณฑ์ คือ มีค่า r ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2553, น.75)

ภาคผนวก จ
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

- แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล
- แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์
- แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน
- แบบสอบถามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว
- แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

แบบสอบถาม

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทำแบบสอบถามในการศึกษาเรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัย เกษมบัณฑิต

เรียน ผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้วยข้าพเจ้า นางสาวสายฝน แสนเมือง นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กำลังศึกษาเรื่อง บุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ กับความฉลาดทางอารมณ์ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษา อันนำไปสู่การประสบความสำเร็จทั้งด้านการศึกษาและชีวิตส่วนตัว สามารถการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

ในการนี้ ข้าพเจ้าจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ตามความเป็นจริง ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด ทุกคำตอบจะเก็บรวบรวมไว้เป็นความลับ โดยผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์ เสนอผลการศึกษาในภาพรวม และนำไปใช้เฉพาะในการศึกษาครั้งนี้เท่านั้น

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากนักศึกษาเป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความร่วมมือของนักศึกษามา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

นางสาวสายฝน แสนเมือง

นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	2	ข้อ
ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์	จำนวน	42	ข้อ
ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน	จำนวน	16	ข้อ
ตอนที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว	จำนวน	17	ข้อ
ตอนที่ 5 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์	จำนวน	52	ข้อ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษามากที่สุด

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (GPA)

0.01 – 2.00

2.01 – 3.00

3.01 – 4.00

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุดเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษา
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษา

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
1	อาจารย์ให้ความรักและความเมตตาแก่นักศึกษา					
2	อาจารย์ให้ความเอาใจใส่นักศึกษาทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน					
3	นักศึกษาสามารถเข้าพบอาจารย์ได้โดยง่าย					
4	อาจารย์ยอมรับพื้นฐานด้านการเรียนและความแตกต่าง ของนักศึกษาแต่ละคน					
5	อาจารย์เฝ้าถามปัญหาด้านการเรียนของนักศึกษาอยู่เสมอ					
6	อาจารย์เฝ้าถามเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักศึกษาและ ครอบครัว					
7	อาจารย์ระมัดระวังคำพูด ไม่ให้กระทบกระเทือนจิตใจ ของนักศึกษา					
8	อาจารย์พูดคุยกับนักศึกษาอย่างเป็นกันเอง					
9	อาจารย์มีช่องทางการติดต่อสื่อสารหลายช่องทาง เพื่อให้นักศึกษาติดต่อได้โดยสะดวก					

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
10	อาจารย์มีความเป็นมิตร ให้การสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษา					
11	อาจารย์ให้คำแนะนำปรึกษาเสมือนคนในครอบครัวของนักศึกษา					
12	อาจารย์วางตัวเรียบง่าย ไม่ถือตัวกับนักศึกษา					
13	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น					
14	อาจารย์นำความคิดเห็นของนักศึกษามาพัฒนาเนื้อหาในการสอนหรือการจัดกิจกรรม					
15	นักศึกษาสามารถโต้แย้งกับอาจารย์ได้อย่างอิสระในเวลาเรียน					
16	อาจารย์เต็มใจและจริงใจเมื่อนักศึกษามาขอคำปรึกษา					
17	อาจารย์ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา					
18	อาจารย์ให้คำแนะนำปรึกษาแก่นักศึกษาได้ทุกเรื่อง					
19	อาจารย์เป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่นักศึกษา					
20	นักศึกษาให้ความเคารพอาจารย์ทั้งต่อหน้าและลับหลัง					
21	นักศึกษาตั้งใจที่ได้เป็นศิษย์ของอาจารย์					
22	นักศึกษายอมรับและเห็นคุณค่าของอาจารย์					
23	นักศึกษารู้สึกว่าอาจารย์เป็นบุคคลที่ควรเคารพเชิดชู					
24	นักศึกษาปฏิบัติตามคำสั่งของอาจารย์					
25	นักศึกษาเชื่อในคำสั่งสอนของอาจารย์					
26	นักศึกษารู้สึกผิดเมื่อไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของอาจารย์					
27	นักศึกษาแสดงความเคารพอาจารย์					
28	นักศึกษายกย่องอาจารย์ให้คนอื่นฟัง					
29	นักศึกษาเชื่อว่าอาจารย์เป็นผู้มีความรู้ และสามารถสั่งสอนนักศึกษาให้ได้ดี					
30	นักศึกษาไม่ทำพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในขณะที่อาจารย์กำลังสอน					
31	อาจารย์ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา					

แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
32	นักศึกษาแต่งกายถูกระเบียบเพื่อให้เกียรติอาจารย์และสถานศึกษา					
33	เมื่อไม่เข้าใจเนื้อหาที่อาจารย์สอน นักศึกษาสามารถยกมือขออนุญาตซักถามอาจารย์ในสิ่งที่ไม่เข้าใจได้					
34	นักศึกษาล้ำปรึกษาปัญหาส่วนตัวกับอาจารย์					
35	นักศึกษาสามารถปรึกษาปัญหาการเรียนกับอาจารย์ได้อย่างไม่กังวลใจ					
36	อาจารย์สามารถให้การแนะนำปรึกษาในเรื่องการดำเนินชีวิตได้					
37	นักศึกษาสามารถปรึกษาเรื่องเรียนกับอาจารย์นอกเวลาเรียนได้					
38	เมื่อนักศึกษาเห็นอาจารย์ถือสิ่งของ นักศึกษาจะเข้าไปช่วยอาจารย์ในทันที					
39	นักศึกษาช่วยอาจารย์เก็บสิ่งของหรืออุปกรณ์การสอนหลังเลิกเรียน					
40	เมื่ออาจารย์ขอความช่วยเหลือจากนักศึกษา นักศึกษาไม่ลังเลที่จะช่วยอาจารย์					
41	นักศึกษารู้สึกว่าการช่วยเหลืออาจารย์เป็นสิ่งที่พึงกระทำ					
42	นักศึกษายินดีช่วยเหลืออาจารย์ตามที่สามารถทำได้โดยไม่หวังผลตอบแทน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับเพื่อน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับข้อเท็จจริง
ของนักศึกษามากที่สุดเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามาก
จริงบ้าง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างบางครั้ง
จริงน้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างเล็กน้อย
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษา

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	จริง บ้าง	จริง น้อย	ไม่จริง เลย
1	เมื่อนักศึกษาลืมนำอุปกรณ์การเรียนมา เพื่อนจะให้นักศึกษาืม					
2	เมื่อนักศึกษาไม่มาเรียน เพื่อนจะช่วยอธิบายบทเรียน ที่ผ่านมาแล้ว					
3	เมื่อนักศึกษาไม่มาเรียน เพื่อนจะเก็บเอกสารการเรียนไว้ให้					
4	นักศึกษากับเพื่อนคอยให้ความช่วยเหลือกันในเรื่องการ เรียนและเรื่องส่วนตัว					
5	นักศึกษาแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนที่มีความขัดสนหรือยากไร้					
6	เมื่อนักศึกษาไม่สบาย จะมีเพื่อนคอยดูแลอย่างใกล้ชิด					
7	นักศึกษาได้ถามทุกข์สุขของเพื่อนด้วยความห่วงใย					
8	นักศึกษายพยายามหาคำพูดมาปลอบใจ เมื่อเพื่อนมีความทุกข์					
9	เพื่อนไม่ซ้ำเติมเมื่อนักศึกษาทำสิ่งใดผิดพลาด					
10	นักศึกษาได้รับกำลังใจจากเพื่อน เมื่อรู้สึกท้อแท้					
11	เพื่อนคอยเป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาในเรื่องต่าง ๆ					
12	นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนได้โดยอิสระ					
13	นักศึกษารับฟังการอธิบายของเพื่อนอย่างกว้างขวาง					
14	เมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อนมักจะชวนนักศึกษาร่วมกิจกรรม					
15	นักศึกษารู้สึกสนุกเมื่อได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน					
16	นักศึกษาสามารถทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อนต่างคณะวิชาได้					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับข้อเท็จจริง
ของนักศึกษามากที่สุดเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น โดยพิจารณาดังนี้

จริงที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามากที่สุด
จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษา
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างบางครั้ง
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างเล็กน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษา
ไม่จริงเลย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาที่สุด

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่จริง	ไม่จริง เลย
1	ข้าพเจ้าเป็นคนชอบแสวงหาเหตุการณ์ที่น่าตื่นเต้น						
2	ข้าพเจ้าเป็นคนที่ชอบไตร่ตรองก่อนลงมือทำ สิ่งต่าง ๆ เสมอ						
3	ข้าพเจ้าชอบทำอะไรอย่างโลดโผนเพื่อให้เกิดความ ตื่นเต้นเสมอ						
4	ตามปกติข้าพเจ้ามักชอบอ่านหนังสือมากกว่าเข้าสังคม						
5	ข้าพเจ้าพอใจที่จะมีเพื่อนน้อยคน แต่เป็นเพื่อนแท้						
6	เมื่อมีเพื่อนมาเอ็ดตะโรหรือพูดตะโกนกับข้าพเจ้า ข้าพเจ้ามักเอ็ดตะโรหรือตะโกนตอบ						
7	เพื่อน ๆ มักคิดว่าข้าพเจ้าเป็นคนมีชีวิตชีวา						
8	เมื่ออยู่ในคนหมู่มากข้าพเจ้ามักฟังคนพูดอื่นมากกว่าคุย						
9	ถ้าข้าพเจ้าอยากทราบเรื่องใดข้าพเจ้าจะแสวงหาความรู้ จากหนังสือมากกว่าถามคน						
10	ข้าพเจ้าไม่ชอบอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่ชอบล้อเลียนคนอื่น						
11	ข้าพเจ้าชอบทำงานที่ต้องทำด้วยความรวดเร็ว						
12	ข้าพเจ้ามักเป็นคนเชิงขำไม่รีบร้อน						

แบบสอบถามบุคลิกภาพแบบแสดงตัว-แบบเก็บตัว (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	จริง ที่สุด	จริง	ค่อนข้าง จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ไม่ จริง	ไม่จริง เลย
13	ข้าพเจ้าชอบสนทนากับคนอื่นมาก ฉะนั้นข้าพเจ้าจะไม่เสียโอกาสที่จะเข้าไปพูดคุยกับคนแปลกหน้า						
14	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่มีความสุข ถ้าในเวลาส่วนใหญ่แล้วไม่ได้พบกับผู้คนจำนวนมาก ๆ						
15	ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นการยากที่จะทำตัวสนุกสนานในงานเลี้ยงสังสรรค์						
16	ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองมาพอสมควร						
17	ข้าพเจ้ามักชอบเล่นกระเช้าเหี่ยวแก่คนอื่น ๆ						

ตอนที่ 5 แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างด้านขวามือช่องใดช่องหนึ่งเพียงช่องเดียว ที่ตรงกับข้อเท็จจริง
ของนักศึกษามากที่สุดเพียงคำตอบเดียวเท่านั้น โดยพิจารณาดังนี้

ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษา
จริงบางครั้ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างบางครั้ง
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษาบ้างเล็กน้อย
จริงมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของนักศึกษามาก

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริง มาก
1	เวลาโกรธหรือไม่สบายใจ ฉันรับรู้ได้ว่าเกิดอะไรขึ้นกับฉัน				
2	ฉันบอกไม่ได้ว่าอะไรทำให้ฉันรู้สึกโกรธ				
3	เมื่อถูกขัดใจฉันมักรู้สึกหงุดหงิดจนควบคุมอารมณ์ไม่ได้				
4	ฉันสามารถคอยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พอใจ				
5	ฉันมักมีปฏิกิริยาโต้ตอบรุนแรงต่อปัญหาเพียงเล็กน้อย				
6	เมื่อถูกบังคับให้ทำในสิ่งที่ไม่ชอบ ฉันจะอธิบายเหตุผล จนผู้อื่นยอมรับได้				
7	ฉันสังเกตได้เมื่อคนใกล้ชิดมีอารมณ์เปลี่ยนแปลง				
8	ฉันไม่สนใจกับความทุกข์ของผู้อื่นที่ฉันไม่รู้จัก				
9	ฉันไม่ยอมรับในสิ่งที่ผู้อื่นทำต่างจากที่ฉันคิด				
10	ฉันยอมรับได้ว่าผู้อื่นก็อาจมีเหตุผลที่จะไม่พอใจ การกระทำของฉัน				
11	ฉันรู้สึกว่าผู้อื่นชอบเรียกร้องความสนใจมากเกินไป				
12	แม้จะมีภาระมากที่ต้องทำ ฉันก็ยินดีรับฟังความทุกข์ ของผู้อื่นที่ต้องการความช่วยเหลือ				
13	เป็นเรื่องธรรมดาที่จะเอาเปรียบผู้อื่นเมื่อมีโอกาส				
14	ฉันเห็นคุณค่าในน้ำใจที่ผู้อื่นมีต่อฉัน				
15	เมื่อทำผิด ฉันสามารถกล่าวคำขอโทษผู้อื่นได้				
16	ฉันยอมรับข้อผิดพลาดของผู้อื่นได้ยาก				
17	ถึงแม้จะต้องเสียประโยชน์ส่วนตัวไปบ้าง ฉันก็ยินดีที่จะ ทำเพื่อส่วนรวม				
18	ฉันรู้สึกลำบากใจในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อผู้อื่น				

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริง มาก
19	ฉันไม่รู้ว่าคุณเก่งเรื่องอะไร				
20	แม้จะเป็นงานยาก ฉันก็มั่นใจว่าสามารถทำได้				
21	เมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ ฉันรู้สึกหมดกำลังใจ				
22	ฉันรู้สึกมีคุณค่าเมื่อได้ทำอะไรต่าง ๆ อย่างเต็มความสามารถ				
23	เมื่อต้องเผชิญกับอุปสรรคและความผิดหวัง ฉันก็จะไม่ยอมแพ้				
24	เมื่อเริ่มทำอะไรสักอย่าง ฉันมักทำต่อไปไม่สำเร็จ				
25	ฉันพยายามหาสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา โดยไม่คิดเอาเองตามใจชอบ				
26	บ่อยครั้งที่ฉันไม่รู้ว่าจะอะไรทำให้ฉันไม่มีความสุข				
27	รู้สึกว่า การตัดสินใจแก้ปัญหาเป็นเรื่องยากสำหรับฉัน				
28	เมื่อต้องทำอะไรหลายอย่างในเวลาเดียวกัน ฉันตัดสินใจได้ว่า จะทำอะไรก่อนหลัง				
29	ฉันลำบากใจเมื่อต้องอยู่กับคนแปลกหน้าหรือคนที่ไม่คุ้นเคย				
30	ฉันทนไม่ได้เมื่อต้องอยู่ในสังคมที่มีกฎระเบียบขัดกับความเคยชินของฉัน				
31	ฉันทำความรู้จักผู้อื่นได้ง่าย				
32	ฉันมีเพื่อนสนิทหลายคนที่คบกันมานาน				
33	ฉันไม่กล้าบอกความต้องการของฉันให้ผู้อื่นรู้				
34	ฉันทำในสิ่งที่ต้องการโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน				
35	เป็นการยากสำหรับฉันที่จะโต้แย้งกับผู้อื่น แม้จะมีเหตุผลเพียงพอ				
36	เมื่อไม่เห็นด้วยกับผู้อื่น ฉันสามารถอธิบายเหตุผลที่เขายอมรับได้				
37	ฉันรู้สึกดีต่อกว่าผู้อื่น				
38	ฉันทำหน้าที่ได้ดี ไม่ว่าจะอยู่ในบทบาทใด				
39	ฉันสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ดีที่สุด				
40	ฉันไม่มั่นใจในการทำงานที่ยากลำบาก				
41	แม้จะสถานการณ์จะเลวร้าย ฉันก็มีความหวังว่าจะดีขึ้น				

แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ไม่จริง	จริง บางครั้ง	ค่อนข้าง จริง	จริง มาก
42	ทุกปัญหามีทางออกเสมอ				
43	เมื่อมีเรื่องเครียด ฉันมักปรับเปลี่ยนให้เป็นเรื่องผ่อนคลายหรือสนุกสนานได้				
44	ฉันสนุกสนานทุกครั้งกับกิจกรรมในวันสุดสัปดาห์และวันหยุดพักผ่อน				
45	ฉันรู้สึกไม่พอใจที่ผู้อื่นได้รับสิ่งดี ๆ มากกว่าฉัน				
46	ฉันพอใจกับสิ่งที่ฉันเป็นอยู่				
47	ฉันไม่รู้ว่าจะทำอะไรทำ เมื่อรู้สึกเบื่อหน่าย				
48	เมื่อว่างเว้นจากภาระหน้าที่ ฉันจะทำในสิ่งที่ฉันชอบ				
49	เมื่อรู้สึกไม่สบายใจ ฉันมีวิธีผ่อนคลายอารมณ์ได้				
50	ฉันสามารถผ่อนคลายตนเองได้ แม้จะเหน็ดเหนื่อยจากภาระหน้าที่				
51	ฉันไม่สามารถทำให้เป็นสุขได้จนกว่าจะได้ทุกสิ่งที่ต้องการ				
52	ฉันมักทุกข์ร้อนกับเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้นเสมอ				

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ - สกุล	นางสาวสายฝน แสนเมือง
วัน เดือน ปีเกิด	20 มกราคม พ.ศ. 2540
ภูมิลำเนา	208 หมู่ 3 บ้านกล้วย ตำบลบ้านชัย อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี 41190
หมายเลขโทรศัพท์	0800598586
อีเมล	fonnon15@gmail.com
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2559 - 2562	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2556 - 2559	มัธยมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรวิทยาศาสตร์ - คณิตศาสตร์ โรงเรียนโนนสะอาดชุมแสงวิทยา จังหวัดอุดรธานี
พ.ศ. 2553 - 2556	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนโนนสะอาดชุมแสงวิทยา จังหวัดอุดรธานี